DOCUMENT RESUME

ED 055 515	48	FL 002 657

AUTHOR	Mansoor, Menahem; And Others
TITLE	Newspaper Hebrew Reader: Volume 2, Part II.
INSTITUTION	Wisconsin Univ., Madison.
SPONS AGENCY	Office of Education (DHEW), Washington, D.C. Bureau of Research.
BUREAU NO	BR-6-1385
PUB DATE	Oct 71
CONTRACT	OEC-3-6-061385-1631
NOTE	253p.
EDRS PRICE	MF-$0.65 HC-$9.87
DESCRIPTORS	*Hebrew; *Instructional Materials; Language Development; *Language Enrichment; Language Instruction; Language Skills; Language Styles; Modern Language Curriculum; *Newspapers; Reading; *Reading Materials; Second Language Learning; Semitic Languages; Textbooks; Vocabulary; Vocabulary Development

ABSTRACT

This is the second part of a two-part set of textbooks containing readings from the modern Hebrew Israeli press. The readings are intended for students who possess a knowledge of the basic vocabulary and elements of modern Hebrew structure. Less attention is devoted to the problems of grammar and more to matters of vocabulary, idiomatic expression, and style. Notes and glosses are given to explain vocabulary. Numerous exercises are designed to help the student master new vocabulary and acquire a feeling for word usage and idiomatic style. This volume contains selections that are representative of reports, features, and editorials. For part one, see FL 002 656. (VM)

ED0 55515

FILMED FROM BEST AVAILABLE COPY

Title VI, Sec. 602, NDEA
PA-48, Bureau #6-1385

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
OFFICE OF EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

NEWSPAPER HEBREW READER

Volume TWO, Part II

Professor Menahem Mansoor
Project Director
Department of Hebrew and Semitic Studies
The University of Wisconsin

OE Contract No.: 3-6-061385-1631

October 1971

Volume I was sent to the Office of Education
in the spring of 1971

FL002 657

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS COPYRIGHTED MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY University of Wisconsin

TO ERIC AND ORGANIZATIONS OPERATING UNDER AGREEMENTS WITH THE U.S. OFFICE OF EDUCATION. FURTHER REPRODUCTION OUTSIDE THE ERIC SYSTEM REQUIRES PERMISSION OF THE COPYRIGHT OWNER."

Unit 12

הישראלי של מונטריאל

האטומיום היה סמל היריד העולמי בבריסל; כדור העולם - סמל התערוכה בניו-יורק. אדריכל ישראלי צעיר, היושב עתה בקנדה, תכנן את סמל היריד העולמי שיערך במונטריאל: מבנה המסמל את בעיות הדיור של האדם המודרני.

בשנה הבאה, לציון מלאת 100 שנים לקונפדראציה הקנאדית, תארח העיר הקנאדית-הצרפתית מונטריאל את התערוכה הבינלאומית לשנת 1967. ליריד העולמי, שייקרא "אקספו 67", ניתן עוד בשנת 1962 מעמד בכורה על-ידי המשרד הבינלאומי לתערוכות.

בראש רשימת הדיונים של הנהלת היריד עמדו, בתחילה, בחירת מקום מתאים לבניה, ושנית, בחירת סמלו של היריד. הבעיה הראשונה נפתרה בסגנון מרהיב: 25 מיליון טונות של מלוי הוטלו לנהר סנט-לורנס, להגדיל את שטחם של שני איים קיימים והתקנת סכר בסמוך לאיים; לכשתושלם, תשתרע התערוכה על-פני שטח של 4.000 דונם בקירוב. שאלת הסמל הוכרעה באורח מקורי לא פחות. הוחלט להמנע בכל מחיר מ"סמל מאובן חסר-תועלת". לפאריס מגדל אייפל שלה ולבריסל האטומיום- שני מבנים שלא השפיעו על מצב האדם ולא שיפרוהו כמלוא הנימה. הוחלט שהסמל שתשאיר אחריה תערוכת מונטריאל, חייב להיות מרשים ופונקציונאלי כאחד.

הפתרון לבעיה נמצא כאשר הגיע הדבר לאוזניו של משה צפדי, אדריכל צעיר שעסק באותה שעה בתכנון תערוכות. צפדי החליט כי לא יזיק לו אם ינסה, ניער את האבק מעבודת המחקר האוניברסיטאית שלו (הנושא: דיור) והגישה להנהלה.

בטוח, שקט ותמים.

קולונל א. צ'רצ'יל, מהנדס הבניה של "אקספו 67", עיין בתכנית וסמך ידו עליה. הצעתו של צפדי היטיבה לשקף את נושא היריד, "האדם ועולמו". סאר בזיל ספאנס, מתכנן התצוגה הבריטית, תמך אף הוא בהצעת צפדי ואמר כי הוא "נלהב מאד לרעיון".

ה"רעיון" נתקבל וסמלו של היריד העולמי במונטריאל יהיה...בית! צפדי קורא לתכניתו "דיור 67".

משה צפדי, בן ה-28, נולד בחיפה להורים יוצאי סוריה וחי זה 12 שנה בקנדה. הוא למד אדריכלות באוניברסיטת מק-גיל ושם נשא לאשה צעירה יהודיה מפולין, שהגיעה לקנדאה דרך ישראל. לזוג שני ילדים, אורן וטל. צפדי אדם נינוח, שקט ואפוף תמימות המהווה לו מגן מפני חצי הביקורת המופנים כפעם בפעם נגד "דיור 67" ומתכננה הצעיר.
הוא שקוע כל-כלו בתכניתו, מתחמק מהחיים החברתיים הרועשים של בוני היריד, ומעדיף לבלות את שעותיו הפנויות בחברת משפחתו. עודנו נבוך מתשומת הלב שהופנתה אליו לפתע. בהעיקר ראיונות הוא נמנע מלהשתמש בבטויים כמו "תהילה" או "הצלחה". "זאת הזדמנות גדולה בשבילי", הוא מחייך ומודה כי הוא "נרגש", אך מסרב להתנבא כיצד ישפיע הדבר על עתידו.

מבוכתו גוברת בהבחינו בעדשת מצלמה; הראיונות שהוא מתבקש להעניק לטלויזיה נחשבים בעיניו כ"מעמסה"; אך כאשר נמתחת ביקורת על"דיור 67" הוא שוכח את ביישנותו ומגן על תכניתו בלהט.

מה הוא "דיור 67"?

בשנת 1959 כתב את עבודתו על פתרונות דיור ופתח משרד בלב מונטריאל. בעיר המשגשגת, שהתפתחה במהירות בין גורדי-שחקים, כבישים תלת-מסלוליים ורשת רכבות תחתיות, לא חסרה לאדריכל הצעיר עבודה. התכנית המהפכנית עליה עבד באוניברסיטה, נשכחה.

היום, רעיונו של צפדי אינגו עוד צרור שרטוטים, כי אם מפעל של בטון ופלדה המשנה בכל יום את קו האופק של מונטריאל. מהאוויר נראה סמלו של היריד כעיר אצטקית עתיקה; למטה מתקבל הרושם של קוביות - משחק הניצבות בערבוביה זו על גבי זו ועלולות להתמוטט בכל רגע. למעשה מהוות קוביות אלה שיטת דיור חדשה, חסכונית ומאורגנת להפליא.

טלו לדוגמה כפר טיפוסי התלוי בצפיפות במורדה של גבעה כשכל בית רובץ על שיפולי הגג של שכנו. טלו, איפוא, כפר כזה וערכו את בתיו מחדש, בדיקנות מאתאמטית, כך שהנוף יהיה נשקף מכל חלון ואיש לא יוכל להציץ לדירת שכנו; הפכו כל גג לגינת הבית שמעליו, הציבו גגות מעל לשבילים ולמעברים הקיימים, בנו בתים על הכבישים הסלולים וחצבו בתוך הגבעה רשת כבישים חדשה, הוסיפו חנויות ומעליות, רכזו את השרותים ובנו מגרשי חניה שיוכלו לקלוט את מכוניות הדיירים ואורחיהם, הציבו את ה"כפר" בזווית שתתן לו את מירב האור, הקיפו

אותו גנים ומגרשי משחקים - עשו כל זאת ותקבלו שמץ מושג על רעיונו של משה צפדי.

שלושה כבישים תלויים

להגשמת רעיונו החדשני השתמש צפדי בצורת המבנה הפשוטה והעתיקה ביותר - צורת הפיראמידה החלולה. "דיור 67" יהיה מושתת על שלש פיראמידות כאלה שמדרונותיהן מכוסים אשכולות של יחידות מגורים, כך שכל יחידת דיור מהווה תמיכה נוספת לשכנתה.

הגוש כולו, שתים-עשרה קומות המתנשאות לגובה של כ-36.5 מטר, מחובר על-ידי שלושה כבישים תלויים המיועדים להולכי רגל בלבד. יחידות הדיור בנויות חלקים טרומיים וכל יחידה, שמשקלה 70 עד 90 טונה, מונפת למקומה על חלונותיה, דלתותיה מערכות האוורור והחשמל שלה, על ידי מנוף-ענק אלקטרוני. במקרה זה, בניה מחלקים טרומיים אין פירושה צורה אחידה; הודות להחלפת מיקומם של החלקים מתאפשרת הקמת דירות ב-15 צורות וגדלים שונים; הדירות הגדולות בנויות על שני מפלסים, כך שלכל דירה שתי גינות. בהנדסת היחידות מוקדשת תשומת לב מיוחדת לבידוד מפני רעש ולמיזוג-האוויר. עוד חידוש הם חדרי השירותים שכל חלקיהם, מלבד האסלה, יצוקים מזכוכית סיבית. החלונות גדולים אך אינם אחידים בצורתם, כדי למנוע מראה של קסרקטין.

השרותים, כגון הסקה, חשמל ומים הם מרוכזים, וכן גם השקיית הגינות וזיבולן. השרותים מסופקים לכל הדירות באמצעות תעלות תלולות מתחת לרשת דרכי הגישה. מיזוג-האוויר ניתן כמובן לויסות בכל החדרים. גודל הגינות הפרטיות יהיה כ-11 מטר על 5 מטר וכל גינה תהיה מוקפת שוקת בטון שתשמש גם מחסום-בטחון לילדים. בקומה החמישית והתשיעית יוקצב מקום לגנים בשביל הילדים הקטנים.

"אולי אקבל הנחה"

למעשה, "דיור 67" אינו אלא צורה מהפכנית של הפרבר העירוני המוכר שעוצב מחדש ונדחס לתוך מינימום של שטח, מבלי שיתבטא הדבר באבדן הרחבות, הנוחות והפרטיות.

מפאת חוסר מקום נבנה "דיור 67" בקנה-מידה קטן ביחס. על כן לא תוכל הנהלת היריד להחזיר לעצמה את הוצאות הקמתו - 35 מיליון ל"י - הכוללות את המבוך היקר ותבניות החלקים הטרומיים - אף-על-פי שהדירות תימכרנה לאחר היריד במחירים הנעים בין 55.000 ל-70.000 ל"י ליחידה.

מר צפדי עצמו שימש לי מורה-דרך נלהב במבוך הבטון של "דיור 67". כשעברנו במשטחי הבטון, החשופים לעת-עתה, שאלתיו אם יהיה מוכן לגור כאן? "אני משתוקק לכך", חייך בעצב, "אלא שאין ידי משגת לקנות דירה במחיר כזה. ייתכן", הוסיף, "כי בתור אדריכל אוכל לקבל הנחה מיוחדת".

"דיור 67", הפתרון המושלם של בעיית הדיור המודרני, המאחד בתוכו חסכון מירבי בשטח תוך שימוש מירבי בשיטת הבניה הטרומית, יהפוך ללא ספק מוקד עליה לרגל לאדריכלים ובוני ערים מכל קצות תבל.

Unit 12

B. Vocabulary and Notes:

אֲטוֹמִיּוּת	-	atomicity
יָרִיד	-	fair, market
יָרִיד עוֹלָמִי	-	world fair
כַּדּוּר הָאָרֶץ (הָעוֹלָם)	-	terrestrial globe
כַּדּוּר	-	ball
	-	bullet
	-	pill
אַדְרִיכָל, אַרְדִּיכָל	-	architect
אַרְדִּיכָלוּת	-	architecture
מִבְנֶה	-	building
	-	structure, formation
מִבְנֶה בְּסִיסִי	-	basic formation
מִבְנֶה הַמִּשְׁפָּט	-	sentence structure
דִּיּוּר	-	housing, accommodation
דַּיָּר	-	tenant, lodger
דִּירָה	-	flat, lodging, apartment
צִיּוּן	-	(here:) pointing out
מְלֹאת	-	to be completed, to fill, to be full מְלֹאת is the infinitive of מָלֵא. This word is used especially with regard to age or anniversary.
בְּכוֹרָה	-	priority, seniority, preference, precedence
	-	birthright, primogeniture

הַפְלָגַת בְּכוֹרָה	maiden voyage
הַצָּגַת בְּכוֹרָה	premiere
זְכוּת בְּכוֹרָה	priority, birthright
סֵדֶר בְּכוֹרָה	order of precedence
בְּכוֹר	first-born, eldest son senior
מַרְהִיב, מַרְהִיב עַיִן	spectacular, attractive, wonderful
הִרְהִיב	to astound, excite to embolden
מִלּוּי	filling, fulfilment, refill
מִלּוּי חוֹבָה	fulfilment of a duty
מִלּוּי לְעֵט	a refill for a pen
מִלּוּי מָקוֹם	replacement, substitute
מִלּוּי רְצוֹנוֹ	granting someone's wish
מִלּוּי מִשְׁאֲלוֹתָיו	the fulfilment of one's requests
הַתְקָנָה	installation, installing, arranging
סֶכֶר	dam
בִּסְמוּךְ לְ-, סָמוּךְ לְ-	near, close
סָמוּךְ	close, neighbouring, bordering
דּוּנָם	dunam (measure) = 1.000 square metres (Turkish)
בְּאֹרַח מְקוֹרִי	originally, cleverly, ingeniously
אֹרַח	manner, mode path, way

אֹרַח חַיִּים	mode (manner, ways) of life
אַגַּב אֹרַח, אַגַּב אָרְחָא	by the way, incidentally
בְּאֹרַח זְמַנִּי	temporarily
בְּאֹרַח יָעִיל	efficiently, effectively
בְּאֹרַח פֶּלֶא	miraculously
בְּאֹרַח רִשְׁמִי	officially, formally
עוֹבֵר אֹרַח	wayfarer, traveler
בְּכָל מְחִיר	at any price, at all costs
מְחִיר	price, cost, value
מְאֻנָּךְ	perpendicular, vertical, upright
בִּמְלוֹא הַנִּימָה	by a hair's breadth
נִימָה	hair, string, thread
מַרְשִׁים	impressive
רֹשֶׁם	impression
יָצַר רֹשֶׁם מַטְעֶה	to give (create) a false impression
עָשָׂה רֹשֶׁם (עַז)	to make an (a strong) impression
רַב רֹשֶׁם	impressive
יֵשׁ לִי הָרֹשֶׁם שֶׁ-	I am under the impression that...
תָּמִים	innocent, naive, honest, upright, harmless whole, full, complete
סָמַךְ יָדוֹ עַל דָּבָר	to give one's consent (support)
סָמַךְ	to support, aid, assist to rely on, trust in

תְּצוּגָה	show, display, exhibition
יוֹצֵא סוּרְיָה	one who came from Syria
יוֹצֵא	going out, outgoing
יוֹצֵא צָבָא	liable for Army service, selectee
הַמֶּמְשָׁלָה הַיּוֹצֵאת	the outgoing government
נְנוֹחַ	calm נְנוֹחַ is used both as an adjective and as a verb. It derives from the root נוח and takes the form of נפעל. As a verb it means to be comforted or to relax after some uneasiness. As an adjective it would appear only in the present tense, as all adjectives of this kind.
אָפוּף	encircled, enveloped, wrapped
רוֹעֵשׁ	noisy
נָבוֹךְ	confused, embarrassed, perplexed, bewildered
מְבוּכָה	confusion, embarrassment, perplexity
רֵאָיוֹן	interview, appointment
קָבַע רֵאָיוֹן	to make an appointment, fix an interview
הִתְנַבֵּא	to prophesy
עֲדָשָׁה	lens
מַעֲמָסָה	burden
הָיָה לְמַעֲמָסָה עַל-	to be a burden on

נִמְתְּחָה בִּקֹּרֶת עַל	-	to be criticized
מָתַח	- - -	to stretch, extend, strain to pull, tighten (col.)to pull someone's leg
לֵב	- -	center, middle, midst heart
מְשַׂגְשֵׂג	-	blooming, prospering, flourishing
גּוֹרֵד שְׁחָקִים, מְגָרֵד שְׁחָקִים	-	skyscraper
גָּרַד	-	to scratch, scrape
שַׁחַק, שְׁחָקִים	-	clouds, heavens (poet.)
כְּבִישִׁים תְּלַת-מַסְלוּלִיִּים	-	three-lane highways
כְּבִישׁ	-	paved road, highway
תְּלַת	-	(Aramaic) three, tri-
מַסְלוּל	-	lane, path, way, road, trajectory, course
רֶשֶׁת	-	net, network
רֶשֶׁת אַלְחוּט	-	radio net
רֶשֶׁת דְּרָכִים	-	road system
רַכֶּבֶת תַּחְתִּית	-	subway, underground, "tube"
רַכֶּבֶת	-	train, railway
תַּחְתִּי	-	lower, underground
צְרוֹר	- -	bundle, package wreath
שִׂרְטוּט	-	drawing, sketch
מִפְעָל	-	work, undertaking, project

בֵּטוֹן	concrete
פְּלָדָה	steel
אֹפֶק	horizon
צַר אֹפֶק	narrow-minded, unimaginative
הוֹפִיעַ בָּאֹפֶק	to appear on the horizon
הִרְחִיב אֶת אֲפָקָיו	to broaden one's horizon
אֶצְטֶקִי	Aztec
עִרְבּוּבְיָה	mix-up, disorder, mess
חֶסְכוֹנִי	economical
חִסָּכוֹן	saving, economy, thrift, frugality
נָטַל	to take
שִׁפּוּלִים	extremity, lower part The singular of this word is not in use.
חָצַב	to hew, cut, dig, carve, quarry
מַחְצָבָה	quarry
מַעֲלִית	lift, elevator
שֵׁרוּתִים	services
מִגְרַשׁ חֲנָיָה	parking lot
מִגְרָשׁ	lot, ground
חֲנִיָּה	parking, encampment

מֵירָב	maximum
שֶׁמֶץ	a little, small bit
אֵין כָּל שֶׁמֶץ אֱמֶת בַּהוֹדָעָה	the statement is completely unfounded (totally untrue)
חַדְשָׁנִי	modernistic
חַדְשָׁנוּת	inventiveness, invention, modernism
חָלוּל	hollow
הֻשְׁתַּת	to be based, established, founded
מִדְרוֹן	slope
אֶשְׁכּוֹל	cluster, bunch
יְחִידָה	unit
מְגוּרִים	dwelling, residence
רֹבַע מְגוּרִים, שְׁכוּנַת מְגוּרִים	residential quarter
הוֹלֵךְ רֶגֶל	pedestrian
טְרוּמִי	prefabricated
טְרוֹם	pre-, before
טְרוֹם-הִסְטוֹרִי	prehistoric
מִקּוּם	location, siting
מִפְלָס	level
הַבְרָגָה	screwing

בִּדּוּד	insulation, isolation, seclusion
מִזּוּג-אֲוִיר	air conditioning
מִזּוּג	mixing, blending, fusion
מִזּוּג גָּלֻיּוֹת	integration of exiles
אַסְלָה	closet stool, lavatory seat
יָצוּק	cast, forged
זְכוּכִית סִיבִית	fiber glass
סִיב	fiber
קְסַרְקְטִין	barracks, military camp
מְרֻכָּז	central, centered, centralized, concentrated
זִבּוּל	manuring, fertilizing
תָּלוּל	steep, sloping
וִסּוּת	control, regulation
שֹׁקֶת	basin
הֲנָחָה	reduction (of price), discount, exemption, remission
הֲנָחָה לִמְזֻמָּנִים	cash discount
הֲנָחָה מִמִּסִּים	remission of taxes
פַּרְבָּר	suburb
נִדְחַס	to be compacted, compressed, pressed

מִפְּאַת	- because, because of, for the reason that
פֵּאָה	- edge, corner, extremity, side
מוֹרֵה-דֶּרֶךְ	- guide
מָבוֹךְ	- labyrinth, maze
אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת	- he can not afford
הִשִּׂיג	- to attain, obtain, get hold of, achieve - to catch, overtake
מוֹקֵד	- altar - focus - fire, heat, hearth - (fig.) center, heart
עֲלִיָּה לְרֶגֶל	- pilgrimage
רֶגֶל	- time, period, festival
עוֹלֵה-רֶגֶל	- pilgrim

Unit 12

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. יָרִיד
2. לְתַכְנֵן
3. דִּיּוּר
4. מִבְנֶה
5. מְלֹאת
6. בְּכוֹרָה
7. מַרְהִיב
8. לְהַתְקִין
9. בְּכָל מְחִיר
10. בִּמְלוֹא הַבִּימָה
11. מַרְשִׁים
12. סָמוּךְ
13. תְּצוּגָה
14. מְשַׁקֵּף
15. נִלְהַב
16. סָמַךְ יָדוֹ עַל
17. רוֹעֵשׁ
18. רֵאָיוֹן
19. הִתְנַבֵּא
20. נָבוֹךְ
21. מָבוֹךְ
22. מַעֲמָסָה
23. בְּלַהַט
24. מְשַׂגְשֵׂג
25. מִפְעָל
26. חֶסְכוֹנִי
27. מִגְרַשׁ חֲנָיָה
28. מֵירָב
29. חַדְשָׁנִים
30. הוֹלְכֵי רֶגֶל
31. מִקּוּם
32. שֵׁרוּתִים
33. פַּרְבָּר

ב. החלף את הכתוב בסוגריים במלים אחרות:

1. התערוכה משתרעת על שטח של 5 קילומטרים מרובעים (בערך).
2. יש (לגמור) את עבודת הבניה במהירות.
3. הפתרון נמצא (באופן) מפתיע.
4. החברה החליטה לנסות (להיטיב) את איכות מוצריה.
5. אם התכנית תהיה טובה (אסכים לה).
6. משרד התחבורה אינו נוטה (לתת) רשיונות לאנשים הזקוקים לרכב מסוג זה.
7. הפגישות הממושכות היו עליו (למשא).
8. הודות לחריצותם (מצליח) המפעל החדש.
9. המקום יהווה (בודאי) מקור משיכה לתיירים.
10. במצב הכלכלי הנוכחי (אינו יכול) לקנות מכונית.

ג. הבחן בין המלים הבאות:

1. רַעְיוֹן - רֵאָיוֹן	6. לְקָלֹט - לְקָלוֹת
2. בְּכוֹרָה - בְּחִירָה	7. אָחִיד - יָחִיד
3. מַרְהִיב - מַלְהִיב	8. מַרְאֶה - מַרְאָה
4. בְּפְתַּר - בְּפְסַר	9. חָלוּל - תָּלוּל
5. אוֹרֵחַ - אֹרֶחַ - עוֹרֵחַ	10. תַּעֲרוּכָה - תַּהֲלוּכָה

ד. מילים רבות באות על משקל המילה "מַצְלֵמָה". בדרך כלל יציין משקל זה שמות כלי עבודה או שמות מקומות עבודה.

1. פרש את המלים הבאות:

1. מַקְצֵצָה
2. מַזְרֵעָה
3. מַדְגֵּרָה
4. מַדְרֵגָה
5. מַשְׁאֵבָה
6. מַהְפֵּכָה
7. מַדְבֵּקָה
8. מַכְפֵּלָה
9. מַרְגֵּמָה
10. מַחְרֵשָׁה

2. בנה שמות במשקל זה מן השרשים הבאים והסבירם:
שתל, זמר, גרף, קפץ, סרג, מטר, אפר, בחן, קצר, תפר.

3. מלים כדוגמת "מַעֲמָסָה" גם הן אינן מעטרת. מה פרוש:

1. מַחְלָבָה
2. מַעֲצָמָה
3. מַמְלָכָה
4. מַחְלָקָה
5. מַחְצָבָה
6. מַעְבָּרָה
7. מַעֲרָכָה

4. אילו מלים נוספות במשקל זה הנך מכיר ?

ה. המילה "לב" משמשת גרעין לשורה ארוכה של בטויים וצרופים רבים ושונים. יש ולשם "לב" מצטרף תואר, יש והצרוף הוא עם שם אחר או פועל.

1. הסבר ונתח את שורת הבטויים הבאה ובנה משפטים שיכילו בטויים אלה:

   1. מוּג-לֵב
   2. מֵעֹמֶק הַלֵּב
   3. מְשֻׁרָב-לֵב
   4. נָגַע לַלֵּב
   5. הָלַךְ לִבּוֹ אַחֲרֵי-
   6. הֵיטִיב אֶת לִבּוֹ
   7. דִּבֵּר עַל לֵב-
   8. שׁוֹבֵה לֵב
   9. עָרַב אֶת לִבּוֹ
   10. אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב
   11. קְשֵׁה-לֵב
   12. תְּלוּי-לֵב
   13. תְּשׂוּמֶת-לֵב
   14. תְּחִיר-לֵב
   15. שִׁבְרוֹן-לֵב
   16. מֹרֶךְ-לֵב
   17. שְׁרִירוּת-לֵב

2. הוסף בטויים משלך.

ו. נטית הנפעל של פעלי ע"ו (ע"י) שונה מזו של פעלים אחרים ומן הראוי לחזור עליה. במאמר אנו נתקלים במלה "נָבוֹךְ" שהיא צורת בינוני נפעל מן השורש "בוך".

1. חזור על נטית הנפעל בכל הזמנים לפי השורש "בוך".
2. הסבר את המלים: נָפוֹץ, נָכוֹן, נָסוֹג, נָבוֹן, נָדוֹן.
3. הטה את המלים נָפוֹץ ונָכוֹן בזמן עבר, נָבוֹן בבינוני, נָסוֹג ונָדוֹן בעתיד. כמו כן מצא את שם הפועל של פעלים אלה.
4. לאילו מהפעלים הנזכרים יש צווי ?
5. לעתים אפשר להביע את הצווי בדרך אחרת, שלא בנטיה. נסה זאת עם "נכון" ו"נבון".
6. אילו שמות השייכים לשרשים הנזכרים בתרגיל זה הנך מכיר ?

ז. ענה על השאלות הבאות:

1. האם היתה סיבה מיוחדת לעריכת התערוכה במונטריאל ?
2. מהו הדבר שנבחר לסמל את היריד העולמי במונטריאל, מה הוא מסמל ובמה מקוריותו?
3. מה מיחד את מבנהו של צפדי ומבדיל אותו משיכונים עירוניים אחרים?
4. מה הן המעלות והמגרעות של מבנה מעין זה ?
5. באיזו שיטת בניה השתמשו להקמת המבנה ?

ח. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

מידותיו הקטנות של השכון הן מגבלה[1] חמורה. ה"אביטאט" נראה-כמות שהוא - כשכון פרברי. הדייר אינו יכול ללכת אל החנות; עליו לנסוע אליה במכונית. הילדים אינם יכולים ללכת לבית הספר; יש להסיעם באוטובוס. אין מרכז מסחרי. אילו הוקמו אלף יחידות היה גם מרכז מסחרי, בית ספר ומרכז בדור. במידותיו הנוכחיות של ה"אביטאט" אין אפשרות קיום למרכזים כאלה.
אישי ציבור מקווים שה"אביטאט" ישמש תמריץ[2] להרחבתה של מונטריאל, אך לדעתי לא זו משימתו העיקרית של ה"אביטאט". הוא נועד לסייע בחדוש פני ערים - בהריסת רבעים ישנים, צפופים ובלתי מספקים, ובבניית ה"אביטאט" תחתם. ה"אביטאט" אינו זקוק למגרשים רחבי ידיים. גמישות מאפשרת לו להיבנות בכל מקום - בלא להרוס מבנים היסטוריים או אתרים[3] אחרים. דרוש מטון רב ליצירת דבר זול. מגבלות תקציב הן שייקרו את ה"אביטאט" הראשון של צפדי. עדיין דרושים מחקר ופתוח. יש לבנות מכונות ענק אוטומטיות - מכונות אשר תהיינה לגבי ה"אביטאט" מה שהיה הסרט-הנע[4] בשביל מפעל פורד. יש למצוא דרך להקל על משקלה של הקופסה הטרומית, לחזקה ולגוון את צורותיה.

1. מִגְבָּלָה	shortcoming, disadvantage, limitation
2. תַּמְרִיץ	encouragement, impetus, incentive
3. אֲתַר	site, place
4. סֶרֶט-נָע	(conveyor) moving belt

ט. תרגם לעברית את הקטע הבא:

There is no doubt that satisfactory dwellings can be designed without excessive height, and in every way up to the highest standard of amenity, at densities[1] up to 300 ppa (persons per acre[2]). There is also no doubt that it takes a considerable amount of skill, so that a reasonable amount of sunlight reaches each dwelling, that people have privacy, open space and so on.

Within this high density housing there would still be a great deal of public open space between the buildings. Such a density also means that the network of public transportation can be afforded, for it is only at high densities that rapid transit systems make economic sense[3].

A further argument for high density development is that if employment is provided, as it must be, to give a social balance to the community, along with shops and schools, there is less necessity to travel large distances to work. Living and working locally increases social involvement and saves on transport. But this only makes sense if there is an adequate choice of employment, which again means at least 50,000 people in each cluster, with really good rapid transit links to at least ten other clusters. In the round figures loved by planners, the city of half a million inhabitants is theoretically entirely viable[4]. That is, it can sustain every amenity of civilized society.

1. density	צְפִיפוּת
2. acre	אַקְר
3. to make sense	מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת, הֶגְיוֹנִי, מִשְׁתַּלֵּם
4. viable	בַּר-קַיָּם, שֶׁאֶפְשָׁר לִחְיוֹת בּוֹ

י. כתוב במילים שלך את תכנו של הקטע הבא:

הצד המופלא ביותר בחיים ב"האביטאט" הוא שאתה חי בסביבה עירונית תלת-מימדית, במבנה מאוכלס בצפיפות וגבה-קומה, השוקק חיים ככרך גדול, אשר החיים מתנהלים בו ימינה ושמאלה, מעלה ומטה. כל יחידת-דיור היא בית פרטי, עצמאי, בעל מרפסת-גינה משלו ודלת קדמית הנפתחת אל הרחוב. רשת של רחובות קטנים - למעשה, סמטות - מוליכה את מעליות סמוכות ומקשרת עם רחובות גדולים יותר בקומה השניה, הששית והעשירית. הרחובות הראשיים, המתמשכים לכל אורך המישלב (כ-300 מטר), נוטים פה ושם כלפי מטה אל גינה ציבורית ומגרש-משחקים - רחבי ידיים ומרהיבי-עין.

מנקודת-ראות אדריכלית נודעת ל"האביטאט" של מונטריאול חשיבות אך ורק כאב-טיפוס לרעיון חדש בבניה עירונית. השאלה: מה הרגשתו של דייר ב"האביטאט" היא, למעשה, השאלה: מה היא הרגשתו של דייר בשיכון תלת-מימדי, ענק מידות?

כשניסיתי לענות על שאלה זו התברר לי שלא מתוך קאפריזה מכנה ספדי את היחידות שלו בשם "בתים" ולא דירות. אף בדירה המעולה ביותר, אינך יכול להשתחרר מן ההרגשה שאתה גר בדירה, בין דירות אחרות, מעל או מתחת לדירות אחרות; אתה גם שותף עם שכניך למסדרון-המעלית. ואכן, רבים מן הנתונים הללו מצויים גם ב"האביטאט", אך אינך חש בהם. השכן מן הקומה הנמוכה אינו יכול לשמוע קולך, אלא אם כן תטלפן אליו. החלונות הגדולים ביותר נפתחים אל המרפסת, והנוף הנשקף מהם רחב ו"נקי". חלון הטרקלין שלנו, מול המרפסת, נשקף אל הרחוב. זה חלון צר, וכאשר מושכים עליו את הווילון, נהנים מפרטיות גמורה.

נראה כי, חרף משקלו, בליטותיו ושקערוריותיו, מיבנה זה עדיף מכל הבחינות על הטורים האחידים של בתים, השכיחים בשיכונים העירוניים האחרים - שיכונים העלולים לדכא נפשו של אדם בהתבדלותם המתנשאת וביושר-קוויהם.

Unit 13

המערכה על יהודי בריה"מ

הרבה דואגים ליהודי ברית המועצות. לא מעטים ראשי צבור וארגונים יהודיים הרוצים להעניק את חסותם לגולה מסוגרת זו. אך מרוב דואגים, המסבכים את המערכה בהודעותיהם הסותרות, עלולים להתקפח יהודי ברה"מ, במקום שייוושעו מהמסע המתארגן למענם.

אין ספק שמצבם של יהודי ברה"מ משווע לעזרה. בין 110 המיעוטים הלאומיים והאתניים בברה"מ תופסים היהודים את המקום ה-11. השלטונות אומדים את מספרם, בהתאם למיפקד אוכלוסין שנעשה ב-1959, ב-2.5 מיליונים נפש. אך לפי הערכות מבוססות מתקרב מספרם לארבעה מיליונים. במוסדות השכלה ומחקר, כסטודנטים וכמורים, היהודים הם במקום ה-4 או אף ה-3 מעמי ברה"ם.

אך זה המיעוט המקופח ביותר שם, החסר חופש לטפח את זיקתו הלאומית, את פעילותו התרבותית והדתית. למיעוט הגרמני, המונה כ-1.3 מיליון נפש, יש מאות בתי ספר, עתונים, כתבי עת, ספרים ומועדוני תרבות בשפה הגרמנית. היו מקרים שילדים בבתי ספר אלה סירבו לדבר וללמוד בשפה בה דיברו הנאצים, אך המורים שכנעו אותם כי בגיבורים שנפלו במלחמה עם הפאשיזם היו גם דוברי גרמנית. מאות כתות דתיות פועלות בברה"מ בהכרת השלטונות, הן מקיימות מסגרות ארגוניות וראשיהן רשאים לקיים קשרים ולבוא במגע אישי עם מרכזיהם הדתיים שמחוץ לברה"מ. המיעוט היחידי שממנו נשלל זכויות לאומיות, תרבותיות ודתיות כאלה הוא המיעוט היהודי. ואם לא די ליהודים בקיפוחם מצד השלטון, מתרגשות עליהם פעם בפעם פורענויות אנטישמיות, היונקות לא מעט עידוד מהשלטון, שאינו נוקט יזמה במאבק עם האנטישמיות. פרסומים כספרו של קיצ'קו וכמאמר בעתון מקומי המעליל כי נרצח ילד מוסלמי כדי שייאפו מצות בדמו לא יצאו לאור ביזמה פרטית של אנטישמי חובב.

נכשלו בבעיה היהודית

נציגי ברה"מ המזדמנים לשיחות על הבעיה היהודית עם אישים יהודיים ולא-יהודיים מודים בכשלונו של המשטר הסוביאטי בנסיונו לעקור את שרשי האנטישמיות מתודעת ההמונים. את ניצני האנטישמיות הרוסית מיחסים לתקופה הטרום-מהפכנית. ובטיפוח השנאה ליהודים מאשימים את שרידיהם של משתפי הפעולה עם הנאצים.

בשיחות אינטימיות יותר מודים הסוביאטים בכשלונם לפתור את הבעיה היהודית בברה"מ על ידי הגברת תהליך התבוללותם בחברה הלא-יהודית. העובדה שבשנה ה-49 למהפכה הבולשביקית הולכת וגוברת תודעתם הלאומית היהודית של צעירי היהודים בברה"מ, אף אלה שנולדו אחרי מלחמת העולם השניה, ממחישה לצמרת הסוביאטית את קיומה של הבעיה היהודית.

בתגובותיהם לפניות אנשי רוח לא-יהודים בעולם המערבי, ארגונים, מפלגות קומוניסטיות וחוגים אינטלקטואליים, התובעים זכויות לאומיות ליהודי ברה"מ, בהן זכותם להתאחד עם משפחותיהם, אומרים אנשי הצמרת הסוביאטית כי היהודים מתבוללים בחברה הסוביאטית ואין הם רוצים לצאת לחוץ, מחוץ לבודדים, שמשאלתם זו ניתנת להם.

האמת היא שיהודי ברה"מ אינם מתבוללים בחברה הלא-יהודית; אם בשל זיקתם הלאומית לעם היהודי ואם בשל סירובה של החברה הלא-יהודית לקלוט אותם. נשואי תערובת בין יהודים ללא-יהודים נדירים עתה בברה"מ. מספרם היחסי קטן בהרבה ממספרם של נשואים כאלה בארצות המערב. מתוך אלפי יהודים שהתאחדו עם משפחותיהם בחו"ל בשלוש השנים האחרונות לא ידוע על אף זוג אחד של נישואים מעורבים. מתברר שכאשר אין חפץ ביהודי בצמרת, אין הוא רצוי גם במשפחה.

מקילים על איחוד משפחות

כבר לפני כשלוש שנים נסתמנה בצמרת ברה"מ הנטיה לסייע במקצת לפתרון שקט של הבעיה היהודית, בסיפוק רצונם של אלה שביקשו להתאחד עם משפחותיהם בחו"ל.

מותר להניח שלא מניעים פנימיים, שמעוררת הבעיה היהודית בברה"מ, גרמו לגישה הליברלית כלפי איחוד המשפחות. תרומה חשובה לתזוזה של הצמרת הסוביאטית בענין זה תרמו אנשי הרוח וחוגים אינטלקטואליים ושמאליים במערב, שהטרידו את מנהיגי ברה"מ בהזדמנויות רבות.

גם ראשי מדינה, כנשיא צרפת הגנראל דא-גול, וראש ממשלת בריטניה מר הרולד וילסון, הביעו בפני מנהיגי ברה"מ את תמיהתם על מעמדם המשונה של יהודי ברה"מ, שאינו מתישב עם יחסם של שלטונות ברה"מ למיעוטים אחרים.

מנהיגי ברה"מ הרוצים לעצב למשטרם דמות חיובית בעיני העולם הוכרחו להרהר בבעיה היהודית, לפי השתקפותה בחוגים אינטלקטואליים

ופוליטיים בעלי השפעה בעולם המערבי. מסתבר שהטרדה שקטה וביסוסית זו החישה את הכרת הצמרת הסוביאטית בצורך לפתור את הבעיה, ולו אף חלקית; בעוד המסע הצבורי הרחב בחסותם של ארגונים יהודיים עלול היה לספק לסוביאטים תואנה כי מתנהלת מערכה אנטי-סוביאטית המנצלת את הבעיה היהודית.

הרעש איננו מועיל

ברית המועצות רגישה להפגנות נגדה, ביחוד כשהפגנות אלה מכוונות נגד מדיניות דיכוי ואפליה כלפי מיעוט לאומי או דתי, בשעה שדוברי ברה"מ מגינים מעל במות בין-לאומיות על מאבקי מיעוטים לאומיים ועמים משועבדים ומגנים בחריפות את המדכאים והמשעבדים האימפריאליסטיים. בו ברגע שמשתתף במערכה הפומבית למען יהודי ברה"מ גורם כלשהו שאינו מעלים את עמדתו העוינת כלפי המשטר הסוביאטי, מציגים את המערכה כחלק מהמלחמה הקרה נגד ברה"מ. סמוכין לכך יכולים הסוביאטים למצוא גם בתגובותיהם של דוברי מפ"ם, השוללים את מסע ההסברה למען יהודי בריה"מ, הנערך בארה"ב, בטענה שמגמת המסע איננה לטובת יהודי ברה"מ אלא למען השחרת פניה של ברה"מ.

גישתה של מפ"ם בענין זה דומה לגישתו של הד"ר נחום גולדמן, נשיא ההסתדרות הציונית והקונגרס היהודי העולמי. גם מפ"ם וגם הד"ר גולדמן מאמינים בכוחה של הפעולה השקטה. אך מתברר שלא רק בברירת אמצעי הפעולה שונים ד"ר גולדמן ומפ"ם משאר הארגונים והאישים היהודיים. גם בהצבת המטרות שיש להשיג בויכוח עם ברה"מ שונות עמדותיהם.

הויכוח הפומבי מזיק

אין חילוקי דעות בין כל הגורמים הפועלים למען יהודי ברה"מ לגבי הצורך להבטיח את איחוד המשפחות. יש הסבורים כי מאחר שהכירה הצמרת הסוביאטית בכשלונה לפתור את בעיית היהודים בהתבוללות, בשלה האפשרות לאיחוד המשפחות ולכן תובעים הם להעמיד דרישה זו בראש התביעות.

כנראה אין הד"ר גולדמן מוכן להציג דרישה זו במרכז הויכוח עם ברה"מ. זה שנים מתאמץ הוא ליצור מגע אישי עם הצמרת הסוביאטית במוסקבה. בועדה המדינית של הועד הפועל הציוני טען ד"ר גולדמן כי לפי השערתו יבואו רק מעטים לישראל, אם ייפתחו לרווחה שערי ברה"מ,

משום שלדעתו גוברת התבוללותם של יהודי ברה"מ.

הצמרת הסוביאטית, המשתמשת בנימוק זה כדי לדחות התערבות למען היהודים, ודאי הגיבה בקורת רוח על דבריו של הד"ר גולדמן. יתכן שבעתיד הלא רחוק יפגש עם הד"ר גולדמן אחד מאנשי הצמרת הסוביאטית. והוא ישתדל להשיג את הסכמתם של שלטונות ברה"מ להקים מסגרת אירגונית ליהודי ברה"מ, שיוכלו לשגר נציגות לכנסי הקונגרס היהודי העולמי.

המסגרת האירגונית חשובה לד"ר גולדמן. אפשר שהוא מאמין כי ממילא תבטיח את זכויות היהודים לגילוי זיקתם הלאומית, לדתם ולתרבותם. אולם העוקבים מקרוב אחרי מצבם של יהודי בהר"מ זה 50 שנה אינם אופטימיים.

מדוע הוחרם ורגליס?

כאמור, מפ"ם שותפה בדעה זאת לד"ר גולדמן הרוצה לדבר אל ברה"מ בפרחים ולא בהפגנות קולניות. מר מרדכי אורן, הפעיל בנושא זה, מגנה את ההפגנות בהשתתפות ריאקציונרים המנצלים את מצוקת יהודי ברה"מ להסתה נגד ברה"מ. בדומה לד"ר גולדמן הוא מצדד בהידברות, בדו-שיח ובוויכוח עם ברה"מ. הוא טוען נגד השופט הד"ר צלטנר על שדיבר קשות נגד ברה"מ בועדה של או"ם, בה השתתף כנציג ישראל, ואומר כי לא בבימה תוקפנית כזאת יש לדבר עם ברה"מ. מר אורן מצהיר כי מפ"ם לא תשתתף ב"שבוע יהודי ברה"מ", בגלל השתתפות גורמים ריאקציוניים כ"חרות" והדתיים הנותנים למסע אופי אנטי-סוביאטי. הוא מציין כי מפלגתו לא החרימה את הסופר אהרון ורגליס בביקורו באירופה על אף עברו הידוע, משום שנשלח כנציג היהודים, ואם אותו מינה השלטון לנציג, יש להתחשב בו.

יש כמובן טענות בפי מר אורן נגד ברה"מ בשל "ג'נוסאיד רוחני שהיא עושה בעם היהודי". אך את זכותם של יהודי ברה"מ הוא תובע באמצעות החוקה הסוביאטית, הקובעת כי כל אזרח ממיעוט לאומי ואתני רשאי לטפח את תרבותו, בהדגישו שיש להעמיד את ברה"מ על הפרת חוקתה. מר אורן גם טוען נגד ברה"מ האתאיסטית על שבעקיפין היא מכריחה נוער יהודי להזדקק למוסדות דת, בתי כנסת, באין להם מועדוני תרבות חילוניים, בהם יוכלו לחיות את חוויותיהם הרוחניות והלאומיות. במקום לתת לנוער היהודי מועדונים, שם ירקדו בחגי גבורה כמו חנוכה, יכולים הם רק לרקוד בשמחת התורה ליד בית הכנסת, שלדעת מר אורן, ייעלם תוך עשר שנים.

מפ"ם תומכת בדרישת הד"ר גולדמן לנציגות רשמית של יהודי ברה"מ. אין הם חוששים פן תהיה זו נציגות "מטעם", שתנוצל על ידי השלטון למטרותיו. לאלה המצביעים על שליחותו של ורגליס מטעם רשות מסוימת, ולאו דוקא למען הענין היהודי, משיבים אנשי מפ"ם שאין כל סיכוי למגע גלוי עם יהודי ברה"מ שלא באמצעות השלטון.

הד"ר גולדמן ואנשי מפ"ם רוצים שברה"מ תכיר בזיקת יהודיה לעם היהודי בעולם ותאפשר את הקמתה של מסגרת ארגונית ליהודי ברה"מ ואת שיגורה של נציגות מטעמה לכנסים יהודיים בחו"ל. אם יקוימו תנאים אלה, יאופשר גם איחוד המשפחות ותובטח פעילות תרבותית, חינוכית ודתית - הם מאמינים.

עמדתם מעוררת ויכוחים והתנגדות. גם בחוגי ממשלת ישראל מסתייגים מגישה זו ורואים בה סטיה מהקו שצריך להנחות את המערכה למען יהודי ברה"מ.

הצמרת הסוביאטית אינה מעלימה את הערכתה לגבי השפעתה של ישראל על ההתעוררות בעולם למען יהודי ברה"מ. ממשלת ישראל אינה ממלאה תפקיד במערכה זו. יחסיה עם ברה"מ טעונים מתח גבוה בלאו הכי, ומותר לה לחשוש מהכבדה נוספת על יחסיה אלה. אך אין היא יכולה להתנכר לגורלם של שלשה או ארבעה מיליונים יהודים הנתונים במצוקה. באופן הגיוני רואים ראשי ברה"מ את ישראל כמרכזם של יהודי ברה"מ שיש להם זיקה לאומית.

אם תסמוך ממשלת ישראל את ידה על תביעותיהם המתונות של הד"ר גולדמן ומפ"ם, עלולה להיות בכך התערבות בעניניה הפנימיים של ברה"מ. אך בקשתה של ישראל לממשלת ברה"מ - עליה היא חוזרת זה שנים - שתאפשר לאזרחיה היהודיים להתאחד עם משפחותיהם בישראל, היא מישאלה אנושית שבגבול המותר והמקובל, לה גם סיכויים סבירים על פי גישתה הנוכחית של הצמרת הסוביאטית לבעיה היהודית.

Unit 13

B, Vocabulary and Notes:

הֶעֱנִיק	to grant, bestow, award, present
הִתְקַפַּח, קֻפַּח	to be deprived, robbed
קִפַּח	to deprive, rob, take by force
קִפַּח אֶת זְכֻיּוֹתָיו	to deprive someone of his rights
קִפַּח אֶת שְׂכָרוֹ	to withhold someone's wage, deprive him of his dues
נוֹשַׁע (לְהִוָּשַׁע)	to be saved, delivered, helped Derives from the root ישע.
שִׁוַּע לְעֶזְרָה	to cry for help
שִׁוַּע	to cry, cry for help
מִעוּט	minority little
אָמַד	to estimate
מִפְקַד הָאוֹכְלוּסִין	population census
מִפְקָד	census muster
מִפְקַד כְּלָלִי	muster parade (mil.)
מִפְקַד הַמְּלַאי	stocktaking
מִפְקַד נוֹכְחוּת	muster
טִפַּח	to nurse, nourish, foster, cultivate
טִפַּח קְשָׁרִים	to cultivate (foster) connections

טִפַּח שִׂנְאָה	to nurse hatred
טִפַּח תִּקְוָה	to entertain (nourish) a hope
זִקָּה	tie, attachment, relation
מוֹעֲדוֹן	club, meeting place
כִּתָּה, כַּת	sect class, classroom section
הַכָּרָה	recognition, consciousness discernment acquaintance appearance
הַכָּרָה דֶּה יוּרֶה (דֶּה פַקְטוֹ)	recognition de jure (de facto)
הַכָּרָה פְּנִימִית	inner conviction
הַכָּרָה עַצְמִית	self-importance, self-consciousness
הַכָּרַת טוֹבָה (תּוֹדָה)	gratitude, gratefulness
הַכָּרַת פָּנִים	appearance
בַּעַל הַכָּרָה	conscientious, honest
אִבֵּד הַכָּרָה	to lose consciousness, swoon
בָּא לִידֵי הַכָּרָה שֶׁ-	to reach the conclusion that, to come to recognize that
חָזַר לְהַכָּרָתוֹ לְאַחַר הִתְעַלְּפוּת	to regain (recover) consciousness
עָשָׂה הַכָּרָה עִם	to meet, to become acquainted with, to get to know
מִסְגֶּרֶת אִרְגּוּנִית	organization, organized social group
מִסְגֶּרֶת	frame, compass, limits of framework

הַמּוֹעֲדוֹן הִרְחִיב אֶת מִסְגַּרְתּוֹ	the club enlarged its scope
בְּמִסְגֶּרֶת	within the limits (confines, scope, compass) of
חָרַג מִן הַמִּסְגֶּרֶת	to deviate from the course of, transcend the limits of
אִרְגּוּנִי	organizational
רַשַּׁאי	entitled, authorized, permitted, allowed
בָּא בְּמַגָּע עִם	to contact, be in touch with
מַגָּע	touch, contact, relation, liaison
מַגָּע מִינִי	sexual intercourse
מַגָּע וּמַשָּׂא	contact, negotiation
נְקֻדַּת מַגָּע	contact point
קִיֵּם מַגָּע	to be in touch, maintain contact
הִתְרַגֵּשׁ	to storm, rage to be excited
פֻּרְעָנוּת	trouble, calamity
מָקוֹם מְזֻמָּן (מוּעָד) לְפֻרְעָנוּת	a place designed for trouble, a place haunted by trouble
חוֹבֵב	(here:) amateur fond of, lover
"חוֹבְבֵי צִיּוֹן"	"Lovers of Zion" (a movement to upbuild the land of Israel, which preceded Zionizm)
חוֹבֵב מוּסִיקָה	music lover
עָקַר מִן הַשֹּׁרֶשׁ (אֶת הַשֹּׁרֶשׁ)	to uproot completely, eradicate, exterminate

עָקַר - to uproot, root out, pluck, exterminate

תוֹדָעָה - consciousness, conscience

תוֹדָעָה יְהוּדִית - Jewish consciousness

תוֹדָעָה קִבּוּצִית - collective consciousness

נִצָּן - bud

טְרוֹם - pre-, before

טִפּוּחַ שִׂנְאָה - nursing a hatred

טִפּוּחַ - nursing, fostering

הִתְבּוֹלְלוּת - assimilation

הִתְבּוֹלֵל - to be mixed, assimilated

בָּלַל - to mix, mingle, confuse, confound

הִמְחִישׁ - to make perceptible, demonstrate, materialize, give concrete form to

אַנְשֵׁי הַצַּמֶּרֶת - highly positioned leaders

צַמֶּרֶת - treetop

- upper class, upper part, leadership, highest echelon

צַמֶּרֶת הַמִּפְלָגָה - party leadership

יָחוּלוּ שִׁנּוּיִים בְּצַמֶּרֶת הַשִּׁלְטוֹן - there will be changes in the government top ranks

מִשְׁאָלָה - request, wish, desire

נִשּׂוּאֵי תַּעֲרֹבֶת - mixed marriage

נִשּׂוּאִים - marriage, wedding

נִשּׂוּאִים אֶזְרָחִיִּים	-	civil marriage
תַּעֲרֹבֶת	-	mixture, mix, blend
חו"ל - חוּץ לָאָרֶץ	-	abroad
מֵנִיעַ	-	cause, motive
תְּרוּמָה	- -	contribution offering, gift, donation
הִתְיַשֵּׁב	- -	(here:) to be settled, explained to take a seat
הִתְיַשֵּׁב בַּדָּבָר	-	to mediate, reflect, ponder
הִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ	-	to reconsider, think over
הִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ עָלָיו	-	to be quieted, to be clear-minded
תּוֹאֲנָה	-	pretext, excuse
דִּכּוּי	-	suppression
דִּכּוּי הַמֶּרֶד	-	suppression of the revolt
גִּנָּה	-	to denounce, condemn, censure
גִּנּוּי	-	denunciation, censure, deprecation
בַּחֲרִיפוּת	-	strongly, vigorously, sharply
חֲרִיפוּת	-	sharpness, acuteness, pungency, strength
מָחָה בַּחֲרִיפוּת	-	to protest strongly (vigorously) against
מְשַׁעְבֵּד	-	oppressor, enslaver
שִׁעְבֵּד	-	to subject, subjugate, subdue, enslave

שִׁעְבּוּד	- slavery, enslavement, subjugation
	- mortgage
גּוֹרֵם	- factor, cause
גּוֹרֵם הַהַצְלָחָה	- factor of success
גּוֹרֵם מַכְרִיעַ	- decisive factor
עֶמְדָּה	- attitude
	- position, stand
עוֹיֵן	- hostile
עֶמְדָּה עוֹיֶנֶת	- hostile attitude
עֵד עוֹיֵן	- hostile witness
סִמּוּכִין, סְמוּכִין	- support, proof, evidence
מַפַּ"ם - מִפְלֶגֶת פּוֹעֲלִים מְאֻחֶדֶת	- Mapam - United Labour Party
מְגַמָּה	- aim, tendency, trend, direction, destination
הִשְׁחִיר אֶת פָּנָיו	- to put to shame
הִשְׁחִיר	- to blacken, darken (trans. & intrans. verb)
הַהִסְתַּדְּרוּת הַצִּיּוֹנִית	- the Zionist Organization
הִסְתַּדְּרוּת	- organization, federation, association
הַהִסְתַּדְּרוּת - הִסְתַּדְּרוּת הָעוֹבְדִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל	- Federation of Labour in Israel
הַקּוֹנְגְרֶס הַיְּהוּדִי הָעוֹלָמִי	- the International Jewish Congress

הַצָּבָה	-	setting, placing, stationing, assignment
חִלּוּקֵי דֵעוֹת	-	division of opinion, differences of opinion, disagreement
חִלּוּק	-	division, difference
הַוַּעַד הַפּוֹעֵל	-	the executive
וַעַד	-	committee, board
קֹרַת רוּחַ	-	satisfaction, contentment, gratification, pleasure
שִׁגֵּר	-	to send, send off, dispatch, consign The word שַׁגְרִיר (ambassador) derives from this root.
כֶּנֶס	-	conference, meeting, convention
הֻחְרַם	-	to be confiscated, banned
חֵרֶם	-	ban, excommunication, embargo, boycott
הִטִּיל חֵרֶם עַל	-	to impose a boycott on, to boycott
נִצֵּל	-	to exploit
נִצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת	-	to make use of the opportunity
הַסָּתָה	-	instigation, incitement, agitation, provocation
צִדֵּד	-	to side with, be on the side of, support
צִדֵּד בַּהַצָּעָה	-	to support a proposal

הִדָּבְרוּת	talking, speaking with one another agreement
נִדְבַּר	to talk, speak with one another to agree to
נִדְבַּרְנוּ לְהִפָּגֵשׁ מָחָר	we agreed to meet tomorrow
הֶחֱרִים	to outlaw, excommunicate to ban, boycott, confiscate to destroy, condemn to death
יְהוּדֵי הוֹלַנְד הֶחֱרִימוּ אֶת אוּרִיאֵל דְ'אַקוֹסְטָה	the Jews in Holland excommunicated Uriel D'Acosta
הַמִּשְׁטָרָה הֶחֱרִימָה אֶת הַנֶּשֶׁק	the police confiscated the arms
הַיְּהוּדִים הֶחֱרִימוּ סְחוֹרוֹת נָאצִיּוֹת	the Jews boycotted Nazi goods
בַּעֲקִיפִין	indirectly, in a roundabout way
עֲקִיפִין	(Aram.) indirectness
חִלּוֹנִי	secular, profane, lay
חֲוָיָה	deep impression, spiritual elation, experience, sensation
מִטַּעַם	on behalf of, in the name of, speaking for
טַעַם	cause, reason, sense, logic, judgment, discernment taste, flavour
טַעַם זוֹל	low (poor, bad) taste
דְּבָרִים שֶׁל טַעַם	logical remark, sensible words
סְטִיָּה	deviation, digression

מֶתַח גָּבוֹהַ	-	high tension
מֶתַח	- -	tension voltage
הַכְבָּדָה	-	troubling, making burdensome, burdening, inconvenience
הִתְנַכֵּר	-	to estrange (alienate) oneself, make oneself a stranger
מְצוּקָה	-	distress
מְצוּקָה חָמְרִית	-	financial distress
סָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל	-	to give one's consent (support)
סָמַךְ	- -	to support, aid, assist to rely on, trust in
סָמַךְ עַל פְּלוֹנִי	-	to rely on somebody, to trust in somebody

Unit 13

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. צִבּוּר
2. מִסְגֶּרֶת
3. מְעוּטִים
4. מְשַׁוֵּעַ
5. אָמַד
6. בְּקָרוּב
7. מְקֻפָּח
8. מוֹעֲדוֹנִים
9. לְטַפֵּחַ
10. מִתְרַגְּשׁוֹת עֲלֵיהֶם צָרוֹת
11. שְׂרִידִים
12. הִתְבּוֹלְלוּת
13. לַעֲקֹר מִשֹּׁרֶשׁ
14. מַמְחִישׁ
15. תְּגוּבָה
16. מִשְׁאָלָה
17. נִשּׂוּאֵי תַּעֲרֹבֶת
18. נָדִיר
19. יַחֲסִי
20. חו"ל
21. רָצוּי
22. מֵנִיעַ
23. תְּרוּמָה
24. הִבִּיעַ אֶת תְּמִיהָתוֹ
25. תּוֹאֲנָה
26. דִּכּוּי
27. גּוֹרֵם
28. מְגַמָּה
29. חִלּוּקֵי דֵּעוֹת
30. צַמֶּרֶת
31. הַסָּתָה
32. הִדָּבְרוּת
33. תּוֹקְפָנִי
34. בְּאֶמְצָעוּת
35. בַּעֲקִיפִין
36. מְמַעֵט
37. חִלּוֹנִי
38. סָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל

ב. 1. מצא שמושים שונים למלים הבאות:

1. מְעוּט
2. מִסְגֶּרֶת
3. צַמֶּרֶת
4. חֲרִיפוּת
5. טַעַם
6. הִשְׁחִיר

2. מצא מלים נרדפות למלים הבאות:

1. יִדָּשְׁעוּ
2. חֵפֶז
3. תּוֹאֲנָה
4. סְמוּכִין
5. לְשַׁעֵר
6. לַחֲשֹׁשׁ

ג. השלם את מלות היחס החסרות:

1. ... דִּבּוּרִים לא בְּפֶשַׁע.
2. ראש הממשלה מְיַחֵס ... ההחמרה ... מצב ... גורמים חיצוניים.
3. המעצמות הגדולות מוכנות לסיע ... מציאת פתרון ... בעיה.
4. דברים אלה אינם מתישבים ... הדברים שנאמרו קודם לכן.
5. השלטונות הסובייטיים רגישים מאד ... בקורת המושמעת נגדם.
6. איננו מאמינים ... שנויים פזיזים.
7. אין מתחשבים ... רגשותיהם הדתיים.
8. העתונאים עקבו ... המתרחש.

ד. "בעל-השפעה" הוא אדם שיש לו השפעה, המסוגל להשפיע. הסבר את הבטויים הבאים:

1. בעל-בטחון
2. בעל-גאוה
3. בעל-דברים
4. בעל-זרוע
5. בעל-חוב
6. בעל-לשון
7. בעל-מום
8. בעל-מקצוע
9. בעל-עצה
10. בעל-צורה
11. בעל-קומה
12. בעל-תשובה

ה. המלה "תּוֹדָעָה" בנויה על משקל "תּוֹעָלָה" שהוא אחד ממשקלי השמות של שרשים מגזרת פ"י.

1. הסבר את השמות הבאים ומצא את שרשם:
   תּוֹרָשָׁה, תּוֹצָאָה, תּוֹפָעָה, תּוֹבָלָה, תּוֹלָדָה, תּוֹכָחָה
2. הסבר את ההבדל בין השמות הנ"ל והשמות הבאים (השוה תּוֹרָשָׁה להוֹרָשָׁה וכו'):
   הוֹרָשָׁה, הוֹצָאָה, הוֹפָעָה, הוֹבָלָה, הוֹלָדָה, הוֹכָחָה

ו.   ענה על השאלות הבאות:

1. תאר את מצבם של היהודים בברה"מ לעומת מצבם של מעוטים אחרים.

2. האם מתבוללים יהודי ברה"מ בחברה הלא-יהודית? נמק!

3. האם קיים בקרב השלטונות הסובייטיים רצון לפתור את הבעיה היהודית ?

4. לפי המאמר מפעילים גורמים שונים לחץ על ברה"מ בשאלת היהודים. האם יש לכך השפעה?

5. מהי עמדתה של מפ"ם ביחס לבעיה ומהו יחסה למסע ההסברה למען יהודי ברה"ם ?

6. מהי גישתו של הד"ר נחום גולדמן לבעיה זו ומה משותף לו ולמפ"ם בדרישות שהם מציגים לממשלה הסוביאטית?

7. מה, לדעת כותב המאמר, צריכה להיות עמדתה של ממשלת ישראל בענין זה ?

ז.   תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

גופים רבים בישראל, וראש הממשלה בראשם, טוענים כי גנוני[1] ידידות של ישראל כלפי ברית המועצות בתחום הבין-לאומי, עשויים לרכך את עמדתם הנוקשה של שליטי מוסקבה ביחס אל המיעוט היהודי. רבים מאמינים כי אפשר לקנות רְפוּהָ זה בדרך של מחוות[2] (מעודדות או סרבנירת) כלפי מדינות אחרות. כגון: דחית ההצעה של כינון[3] יחסים דיפלומטיים עם ממשלת סייגון; הבעת הבנה לגבי הדרישה הסובייטית למניעת חמוש גרעיני של גרמניה המערבית וכו' וכו'.

אולם מקרים רבים מוכיחים בצורה שאינה נתנת לשום פירוש מקל או מטשטש, כי ברית המועצות מוסיפה לעמוד על דעתה לפיה כל התענינות בגורלם הלאומי התרבותי והדתי של יהודי ברית המועצות, כמוה כהתערבות פנימית בעניניה הפנימיים של רוסיה הסוביאטית. שליטי הקרמלין ממשיכים לגרוס כי שאיפתה של מדינת ישראל להקרין[4] מרוחה על יהודי התפוצות[5], לרבות[6] יהודי ברית המועצות, אינה לֶאגִיטִימִית. עם גרסה[7] זו יש לנו ורכוח זה 49 שנים, והוורכוח ימשך. לא תתכן השלמה אתה. עלינו להמשיך ולחפש דרכים כדי להביא לידי שפור היחסים בין שתי

המדינות, ולידי הפגת[3] המתיחות שבין ברית המועצות וישראל. עלינו להמשיך ולהוכיח כי איננו מנהלים כל מסע "אנטי-סוביאטי", אולם אנו דורשים מתן זכויות ליהודים היושבים בברית המועצות והרוצים לשמור על תודעתם הלאומית.

1. גִּנּוּן	manner
2. מַחֲוֶה	gesture
3. כִּנּוּן	establishment
4. הִקְרִין	to impart, shed light
5. תְּפוּצָה	diaspora
6. לְרַבּוֹת	including
7. גִּרְסָה	version
8. הֲפָגָה	easing

ח. תרגם לעברית את הקטע הבא:

Soviet Delegation Hears Plea[1] for Lifting Restrictions

TORONTO - (JTA) - A Soviet parliamentary delegation visiting Canada received a plea from the Toronto Telegram, a leading newspaper in the Dominion, for lifting of restrictions against Russian Jews. Under the heading "Let the Russians Heed[2] This Call," The Telegram ran a four-column editorial stating: "One obstacle to understanding (between Canada and the USSR) is anti-Semitism, the only area of Soviet life that appears to have escaped the liberalizing effects of the loosening of the Stalinist era. This is perplexing not only to Canadians but also to progressive Soviet citizens".

The newspaper mentioned the denial to the Russian Jews of the right to perpetuate and teach to their childern the Jewish "languages literature and value patterns". It complained against the

"systematic dispossession" suffered by Russian Jewry in regard to cultural institutions and agencies. It called also for "compassionate[3] action" to permit Soviet Jews separated from their families through the Nazi holocaust to rejoin relatives abroad.

1. plea	הַצְהָרָה
2. heed	לְהִתְחַשֵּׁב
3. compassionate	נִמְרָץ, נִלְהָב

Unit 14

החיים בפקינג

עתונאי צרפתי מתאר בכתבה זו את החיים בבירת סין היום. הבידור, על כל סוגיו, נעלם. המוזיאונים נסגרו. גנים צבוריים וגני-חיות פתוחים במועדים לא-קבועים. חייו של תושב העיר נעשו מסכת של עבודה, אכילה והפגנות אין-סופיות.

לפני עשר שנים היו זרים בעלי הופעה אירופית זוכים לקבלת-פנים חמימה ברחובות פקינג. ילדי סין חשבו כל אירופי למומחה סוביאטי, וכך איפוא, בראותם דיפלומט בריטי, איש עסקים מערב-גרמני או עתונאי צרפתי, היו קוראים בהתרגשות "איש סוביאטי!" ומיד היו מאות אנשים מתקהלים סביבו, מחייכים, לוחצים את ידו ומברכים אותו לשלום. לבבירות זו לא פגה גם בהיות הסכסוך הסיני-סוביאטי במלוא עוזו.

עוד בקיץ האחרון, בלכתי בלב פקינג, בככר טיאן אן מאן המרצפת אלפי אנשי משמרות אדומים שבאו לביקור בבירה, נכנסתי בשיחה עם שתי נערות מהדרום, וכדי להקניטן - ולבחון את תגובתן - הצגתי עצמי כאזרח ברית המועצות. הנערות המשיכו לחייך ואחת מהן הציעה לי תפוחים שנשאה בתיקה. יתכן כי פשוט לא התמצאו בסבך ההתפתחות שעדיין הוגדר רשמית כמחלוקת רעיונית, יתכן כי לא ידעו כלל מה היא ברית-המועצות. גם אפשר שראו בי אחד האזרחים הסוביאטים המעטים והמאושרים שחמקו מצפרני ה"טרור הראביזיוניסטי הלבן", ומצאו מקלט וחרות בסין.

מכל מקום, היום בודאי יודעות גם שתי נערות אלו כי חיוכים ותפוחים אינם הולמים את הקו הרשמי, וכי לא זו הדרך לקבל את פניו של אזרח סוביאטי. אולם הצרה היא שילדי סין עדיין חושבים כל זר לרוסי (למרבה הצער, אין כל דרך להבדיל בינם לבין המיעוט הקטן והראוי-להערכה של חברים אלבנים נאמנים). וכך ממשיכים הילדים לצעוק "איש סוביאטי!", בראותם ארך-חוטם (הכנוי הסיני לאירופים). וההמונים עודם מתקהלים. אלא שעתה בתחלפו החיוכים בקריאות בוז, בחבטות בזעמות על מכוניתו של הזר ובהטחת גידופים המלווים יריקות נמרצות.

עד החודש האחרון יכלו נציגי המדינות הקאפיטליסטיות להיחלץ מהמיצר בהסבירם כי אינם אזרחי ברית המועצות. פעמים אחדות, כשעברתי במכוניתי בסביבת השגרירות הסוביאטית, ב"רחוב האנטי-

ראבידזירניסטי" (בעבר היה זה "רחוב היוקרה הגוברת"), באלצתי להכריז על נאמנותי הבלתי-מסויגת לעולם המערבי, ובמיוחד לצרפת, כדי להנצל ליריקות, גידופים, ואליסות אפשרית מצד המשמרות האדומים ו"מהפכנים" אחרים.

ראשי הכלבים

עתה, שוב אין למצוא מפלט באזרחות צרפתית. למעשה היה הדבר למכשלה רצינית בשבוע הראשון של פברואר, לאחר ששני סטודנטים סינים נפגעו, לפי כל הסימנים בידי המשטרה הפאריסאית, ולאחר שהיועץ המסחרי בשגרירות צרפת בפקינג ורעייתו עוכבו על ידי מפגינים בנסותם להיכנס לבנין השגרירות, הוחזקו על ידם שבע שעות, ואגב כך "העליבו את ההמונים".

המפתיע שבגירסה הסינית הוא שהיועץ, רובאר רישאר, מואשם בדריסת כעשרה "מפגיני שלום" במכוניתו. עבירה כזאת נחשבת חמורה בכל מקום בעולם - אך כל מה שהיועץ ורעייתו צריכים היו לעשות כדי להחלץ מהמצור העוין, באפלה, בטמפרטורה שמתחת לאפס, לעיניהם האדישות של שוטרים, היתה התנצלות פומבית לפני ההמונים. ורק מכיוון שסירבו לעשות כן, עוכבו בכפור ולאחר מכן, הוחזקו שש שעות בתחנת משטרה.

התפרצויות דעם התחוללו בשבועות האחרונים גם לפני שגרירויות יוגוסלביה וברית המועצות. אולם, כדי להיטיב להבין את עומק השנאה ואת גודל הדאגה והקפידה המוקדשות לארגון ההתפרצויות הללו, יש לסור לסופרמרקט של הדיפלומטים בוואי צ'יאו סא לו - גוש בתי המגורים השמורים ל"ידידים זרים". בחנו זו, שאפשר להשיג בה משקאות קלים, ממתקים, בשר, עופות וירקות עסיסיים - שלא להזכיר קאוויאר באריזות קארטון, עליהן מופיעה הכתובת "גביעי חבצלות, ניו-יורק, ארה"ב" - בתקל המבקר במה שנראה ברגע הראשון כאווירה חגיגית: דגלים מאריג דקיק, שלטים וזרי נייר צבעוניים. אולם כל הקורא סינית, רוסית את צרפתית, מבין כי קבלת הפנים אינה לבבית ביותר. "הלאה הקשר הראבידזיוניסטי הצרפתי-סוביאטי!" זועק שלט ענק מעל הקופה, בעוד סרטי תעמולה צהובים וורודים מתנופפים מעל לדוכנים ומפצירים: "ירוסקו בתוקף ראשי הכלבים בראז'ניאב, קוסיגין וטיטו". חידוש תעמולתי מעניין: דוכן הקצב במחלקת הבשר מקושט בדברי הגות מהתחום המקצועי: "יש לבתר את קוסיגין בתחים-בתחים". שלט מעל לדוכן הדגים מציע באנגלית: "למגן את ראש הכלב טיטו". אך כדי לא ליצור

אצל הזר את הרושם כי הסינים שונאי זרים, מכריז שלט אחר: "תחי ידידות עמי סין וברית המועצות". ואכן תהיה משמעותן המדינית אשר תהיה, נראה כי ההפגנות האנטי-סוביאטיות, האנטי-יוגוסלביות והאנטי-צרפתיות הנערכות באחרונה בפקינג אינן משקפות רגשי שנאה לזרים. טבחים, נהגים, מתורגמנים ועובדים סינים המקיימים לפרקים שביתות-מחאה נגד ה"זוועות הפאשיסטיות" של ממשלה זו או אחרת, והמפגינים בעת שביתות אלו לפני בתי מעבידיהם הזרים, מנופפים באגרופים לפני חוטמם ויורקים עליהם, חוזרים ונעשים עובדים מסורים וחרוצים עם תום השביתה. הפגנה בפקינג כמוה ככל משימה אחרת - זו פעולה המערבה תכנון ועתוי מדויק.

דיקנות ויעילות

המפגין הסיני יודע למזג זעם עם משמעת. זעמו הוא זעם מילולי, מן השפה אל החוץ; למעשה הוא שומר על קור רוח. די לראותו צורח, מנופף באגרופים המגיעים כדי סנטימטר מסנטרו של היריב אך מעולם אינם פוגעים; די לראותו מקפיד להשאר בתחומי ההוראות שקיבל, תוך הפגנת ריתחה מעושה - כדי לדעת כי ברחובות פקינג לא יקרה דבר שלא תוכנן מראש. אם יקרה דבר שאין להעלותו על הדעת, לא יהיה זה באקראי - לא תהיה זו שגגה.

המפגינים באו בשני גלים. תחילה בא הגייס הענק של המשמרות האדומים, שנהרו לפקינג בין אוגוסט ונובמבר אשתקד. איש המשמר האדום היה צעיר, בן 12 עד 22, לבוש במדים הכחולים המסורתיים, ולעתים בחאקי. אפשר לזהותו על פי הסרט שענד על זרועו, סרט אדום ועליו שלושה סימני הכתב הצהובים, "האנג ואי פינג" (משמר אדום). הקבוצה השניה היתה מורכבת מ"מורדים מהפכניים". המורד המהפכני מבוגר מאיש המשמר האדום. גם אותו אפשר לזהות על-פי הסרט שעל זרועו (כמעט כל אדם בפקינג עונד על זרועו סרט זה או אחר). הוא פועל או עובד ממשלה; מחודש דצמבר מתארגנות קבוצות מורדים מהפכניים בכל בתי החרושת בפקינג, בכל משרדי הממשלה, בתחנות הרכבת, בנמל התעופה, בבתי המלון, בבתי המסחר ובמוסדות אחרים.

כמו המשמרות האדומים, סרים גם המורדים המהפכניים למרותם של ראשי הקבוצות. את ראשי הקבוצות אפשר לזהות בנקל בשעת הפגנות; הם נושאי פתקי נייר עליהם רשומות הססמאות שחולקו בעוד מועד לקבוצותיהם; ראש הקבוצה משנן את הקריאות וכולם חוזרים אחריו במקהלה.

אין זה סוד כי כל אחת מעשר ההפגנות ההמוניות שנתקיימו בככר טיאן אן מאן בין ה-18 באוגוסט וה-26 בנובמבר (כולל ההפגנה לרגל החג הלאומי ב-1 באוקטובר) באה לאחר חזרות מדוקדקות ברחובות פקינג, שם נראו אנשי המשמרות האדומים נערכים בסדר צבאי ביחידות בנות 40 או 50 איש.

המבנה המדויק של המשמרות האדומים ושל תנועת המורדים המהפכניים, נשאר בגדר תעלומה. ב-18 באוגוסט ראו הזרים היושבים בפקינג המון שמנה כשני מליון צעירים, זורם לעבר טיאן אן מאן, בבלי-דעת מה עתיד להתרחש שם, בלי שיוכלו להגיע לשם בעצמם, ובלי שיוגנב אף שמץ של ידיעה על נושאה של עצרת זו, הראשונה במהפכת התרבות. הוא הדין לגבי העצרות האחרות.

אולם מתקבל הרושם שמבנה שני הגופים זהה לזה של המפלגה הקומוניסטית או ליגת הקומוניסטים הצעירים. העובדה שארגון כה סודי יכול לפעול במידה כה רבה של דייקנות ויעילות, מביאה למסקנה כי - בפקינג לפחות - לא עוררה מהפכת התרבות התנגדות שהיה בה כדי סכנה למשטר.

מלחמת הסיסמאות

באופן רשמי, מטרת מהפכת התרבות לחשוף, להדיח ולהשפיל קבוצת מנהיגים במפלגה הקומוניסטית שאימצו להם "דרך קאפיטאליסטית" ואיימו לזרוע בסין הטהורה את זרעיו הארורים של ה"ראביזיוניזם המודרני". בדרך זו הוקעו ראש עירית פקינג (באותו זמן האיש השביעי במעלה בצמרת השלטון), וראש המטה לשעבר, מי שהיה מיניסטר התרבות והממונה על התעמולה במרכז המפלגה הקומוניסטית, אדם נוסף שמעמדו במרכז המפלגה איפשר לו, כטענת בטאוני המשטר האדום, לשתול מיקרופונים בדירתו הפרטית של היו"ר מאו, ולספק הקלטות מפולפלות לשגריר הסוביאטי. עמם הוקעה קבוצת אנשי-רוח תושבי פקינג שתוארו כ"כנופיה שחורה".

בנוסף לכך, מאז הוקמו המשמרות האדומים, זוהתה עוד קבוצת-רשע שקנתה השפעה בעם הסיני. לאנשי קבוצה זו הודבקה התווית של "קומץ קשי-עורף הנוקטים בקו הבורגני-ריאקציוני, המנוגד לקו הפרולטארי של היושב-ראש מאו טסה טונג". נגד "קומץ" זה נטושה מלחמה שמנהלים עתה ה"מורדים המהפכניים" בערים הגדולות ובסביבותיהן. מאות אלפי הכרזות המקשטות את קירות פקינג מצביעות על מנהיגיה של קבוצה זו:

נשיא הרפובליקה ליו שאו צ'י והמזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית, טאנג הסיאו פינג. מאות פקידים בכירים הושפלו בפומבי רק משום שבצעו את פקודותיהם של שניים אלה. ההכרזות המגנות אותם גורמות בוודאי לסיני מהרחוב שיאבד את אמונו בכולם - אולי גם בעצמו.

הכרזות מודבקות בכל פינה בפקינג ופרבריה הענקיים - בככר טיאן אן מאן, על החומות המקיפות את הרובע האסור (הרובע שהיה בעבר מחוץ לתחום פשוטי-העם), על שער ארמון הקיסרים, על הקירות ברחוב החנויות ועל חזיתות הבתים ברחוב העילית. בימי פעילות השיא של המשמרות האדומים נראו צעירי המשמרות משוטטים בלילות עם כלי צבע וגלילי נייר. ההדבקה נעשתה בעבודת צוות - אחד הצעירים היה מדביק גליל נייר על הקיר, ושני חבריו היו מציירים עליו סיסמאות במברשת טבולה בצבע.

מאוחר יותר הופיעו סיסמאות ענק ובהן התקפות קצרות ויותר ארסיות על ראשי ההנהגה. גם סיסמאות אלה צוירו על קירות, ולעיתים אף על הכבישים.

למטרותיו של מאו עדיפות הכרזות על פני השמוש בראדיו ובעתונות הרשמית, משום שהכרזות הולמות את "קו ההמונים" שלו. אין ספק שהפעילות מאורגנת היטב ונתונה לפקוח קפדני, אך נראה כי מאו מאמין בהשארת יוזמה מסוימת בידי הפועלים והאכרים. על כן, לו שודרו דברי הבקורת על אישיות זו או אחרת בראדיו או פורסמו בעתונות, היתה כל הפרשה מסתיימת חיש מהר; הפועלים והאכרים היו אומרים "כן" וחסל. אך מאחר שאין הראדיו והעתונות אומרים דבר, מתקבל הרושם כי ההמונים - פועלים, אכרים, סטודנטים, משמרות אדומים ומורדים מהפכניים מכל הסוגים - יוצאים ביוזמתם העצמית להתקפה על מפיצי הקו הבורגני-ריאקציוני. זאת השיטה שבאמצעותה מבקשים להוכיח כי ההמון כופה את רצונו על מנהיגיו.

מהפכת התרבות היא אנטי-עירונית ביסודה. בחודשים האחרונים הופיעה בסין עתונות רשמית למחצה המשמשת שופר למשמרות האדומים ולעובדים המהפכניים. מטרה לחיצי עתונות זו הפכה "הרוח השחורה בכלכלה", כפי שהיא מיוצגת על-ידי הקו הבורגני-ריאקציוני של ליו וטאנג. פשעם שהציעו לפועלי התעשיה את הפתיון של טובת הנאה חומרית, העלאות שכר, מענקים שנתיים והטבות אחרות. חטאה של "הרוח השחורה" שזיהתה את התקדמותה של סין עם התקדמות תעשייתה. מדיניות כזאת היתה מחריפה את הניגודים בין החברה העירונית והכפרית. במדינה

שראשי ההנהגה רגישים מאד לניגודים כאלה, ומתמכרים לתקווה לברוא אדם חדש שלא יהיה אכר או פועל, לא חייל או איש-רוח, אלא מזיגה של כל הארבעה, במדינה כזאת חמור החטא עד מאד.

הבידור נעלם

עוד לפני פרוץ מהפכת התרבות בכל עוזה, הורגשה הנטיה להפחית בערכן של ערי סין - לא רק פקינג אלא גם שנחאי וערי התעשיה שבמנצ'וריה - ולהעלות על נס את השגיהם הנשגבים של עובדי הנפט בטאצ'ינג ואנשי חטיבת העבודה בטאצ'אי. המשטר החליט כי מקרב שתי יחידות אלה, שנולדו במדבר - מקום שם נעשה הפועל אכר, והאכר היה לפועל, ורוח "הזינוק הגדול קדימה" עדיין מפעמת בלבבות - מקרב שתי יחידות אלה תצא הדוגמה לסין של יום המחר.

כך אפוא, כחלק מהמסע להמעטת ערכן של הערים - הופיעו בפקינג כרזות רבות שהדגישו את הפער בין הכנסות העובדים העירוניים לבין ההכנסות של החקלאים. טענת המורדים המהפכניים היא כי מצב זה איננו נסבל ואיננו יכול להמשך; יש להשוות את השכר ולהשתיתו על מכנה משותף. כרזה בתחנת הרכבת הראשית בפקינג הציעה לקצץ בשכרם של עובדי הרכבת בשיעור 12 עד 60 אחוז. כרזות דומות הופיעו גם על קירות מספר בתי חרושת.

ההשפעה הבולטת של מהפכת התרבות על חיי יומיום מגוונת מאד. החנויות המרכזיות מלאות מוצרי צריכה. אפשר לקנות זוג אופניים בארבעים דולאר, מקלטי ראדיו בעשרים עד מאה ועשרים דולאר, מקלטי טלוויזיה במאתיים דולאר, מעילים ומעילי גשם מכותנה כחולה, בעשרים וארבעה דולאר. אולם השכר הממוצע של פועל תעשיה איננו יותר מ-32 דולאר. השכר הממוצע של תושב העיר הוא כ-16 דולאר לחודש, ושל האוכלוסיה החקלאית - בין 40 ל-80 דולאר בשנה. לעומת זאת מחירי המזון נמוכים במידה שאין להעלותה על הדעת, וההיצע גדול כל כך שמזמן בוטלו תלושי המזון.

הבידור על כל סוגיו נעלם. המוזיאונים נסגרו. גנים צבוריים וגני-חיות פתוחים במועדים לא-קבועים. חייו של תושב העיר נעשו מסכת של עבודה, אכילה והפגנות אין-סופיות.

בתחילה הקיץ הקץ על האופרה של פקינג. אחר, בא סופו של התיאטרון המודרני, ולאחריו בוטלו הצגות הפולקלור האהובות.

רב-המכר הגדול

בתי הקולנוע סגורים מאז הקיץ האחרון, וגם לפני כן הוקרנו רק ארבעה סרטים על המסכים ברחבי סין. שלושה מהם היו סרטים תעודיים על הנושא " היושב ראש מאו סוקר הפגנה המונית של המשמרות האדומים בפקינג". הרביעי היה סיקור תעודי בן שעה על שלשת הנסויים הגרעיניים שערכה סין. הקהל קרא במקהלה ציטוטים ממשנת מאו שהוקרנו על הבד בין הפיצוצים, וקבל כל פטריה אטומית בהתלהבות ועליזות שלא יאמנו. פס-הקול של הסרט הסביר כי דין הפצצה האטומית כדין כל פצצה אחרת - נקל להנצל מפגיעתה אם נוקטים באמצעי הזהירות הנאותים. וכמו כדי להמחיש נקודת-ראות זו, נראתה בתמונת הסיום תרנגולת שנותרה בכלוב לא הרחק ממקום הפיצוץ, מטילה ביצה שראוי להתכבד בה תחת שמי התכלת הנפלאים של סינקיאנג - כנראה זו הסיומת האופטימית הראשונה לסרט שנושאו הפצצה האטומית.

גאוני התרבות המערבית - שקספיר, בטהובן, מוליאר - שאומצו בעבר על ידי סין - הודחו עתה כ"רכיכות ראביזיוניסטית". נסתם הגולל על הפצת יצירות זרות של מוסיקה, תיאטרון וספרות. למעשה הופסקה כל צורה שהיא של יצירה אמנותית.

בחנויות הספרים המרכזיות בפקינג מסתכם מבחר הספרות המקורית בכרכי משנת מאו. בנוסף להם אפשר להשיג תרגומים בודדים של מארכס, אנגלס ולנין, קובץ מחקרים פוליטיים מתורגמים מאלבנית, וספר המגולל את תולדות המפלגה הקומוניסטית באינדונזיה. התוצאה היא שאין קוראים בסין דבר מלבד כתבי מאו, או ציטוטים מתוכם. בכל מקום נראים אנשים הנושאים את ספר הציטוטים הקטן והנודע, בכריכה אדומה. הספר, הקרוי "הגיגיו של מאו טסה טונג", מכיל לקט שקובץ לפני מספר שנים על ידי יורשו של מאו, לין פיאו, להרחבת אופקיהם של חיילי צבא השחרור. הספר יפה לקריאה בכל מקום, ורצוי במקהלה. תוך כדי הליכה ברחובות או ישיבה על אבני המדרכות, באוטובוסים, ברכבות, במטוסים. הזרים בסין, ובהם גם אלה שעקבו אחר מהפכת התרבות מתחילתה, עודם משתוממים למראה ציבור נוסעים המדקלם במקהלה דברי הגות ושר מזמורים לגדולתו של מאו, בהדרכתן של מארחות מקסימות ובלווי צלילי מוסיקה הבוקעים ממערכת הרמקולים של המטוס.

B. Vocabulary and Notes:

סִין	China
בִּדּוּר	entertainment, recreation
מוּזֵיאוֹן	museum
מוֹעֵד	fixed (appointed) time season, term festival time
מוֹעֵד הַפְעָלָה	time of operation
בְּמוֹעֲדוֹ	duly, at the appoined time
מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה!	Happy festival! (lit. appointed time for rejoicing)
בְּעוֹד מוֹעֵד	in time, in good time
חֹל הַמּוֹעֵד	intermediate days of festival
הוֹפָעָה	appearance, look show
מֻמְחֶה	expert, specialist, competent
מֻמְחִיּוּת	expertness, expertise, competence
הִתְקַהֵל	to assemble, congregate
הִתְקַהֲלוּת	crowding, gathering, assembling
פָּג	to disappear to grow faint
בִּמְלוֹא עֻזּוֹ	in its full volume, in its full strength

עֹז	- strength, power, might, violence - vigour - courage, valour, heroism
עֹז פָּנִים	- insolence, impudence, shamelessness
עֹז רוּחַ	- courage, daring, valour
מָצָא עֹז בְּנַפְשׁוֹ	- to dare, venture (lit. to find courage in oneself)
בְּעֹז	- vigorously
הַמִּשְׁמָרוֹת הָאֲדֻמִּים	- the Red Guards An organization of Chinese youth similar to the Komsomol in the Soviet Union.
מִשְׁמָר	- guard
חִלּוּפֵי מִשְׁמָרוֹת	- changing of the guard
עָמַד עַל הַמִּשְׁמָר	- to stand (be) on guard
הִקְנִיט	- to tease, provoke, annoy, vex
הִתְמַצֵּא	- to be familiar with, to find one's way
סְבָךְ	- thicket - complication - entanglement
הוֹצִיא מִסְּבָךְ	- to disentangle
מַחֲלֹקֶת	- controversy, dispute, difference of opinion
רַעְיוֹנִי	- ideological
רַעְיוֹן	- idea, thought, concept
טֵרוֹר	- terror

רֶאבִיזְיוֹנִיסְטִי	-	revisionistic
"לָבָן"	-	In the communist countries white is the symbol of reaction and revisionism, whereas red is the colour of the revolution. The use of both terms stems from the events of the Russian Revolution in 1917.
הָלַם	-	to suit, fit, become, be proper
אַלְבָּנִים	-	Albanian
אֶרֶךְ חֹטֶם	-	long-nosed
חֹטָם	-	nose
חֲבָטָה	-	beating, striking, blow
גִּדּוּף	-	abuse, insult, curse
נִמְרָץ	-	(adj.) strong, vigorous, energetic
נִמְרָצוֹת	-	(adv.) emphatically
דְּבָרִים נִמְרָצִים	-	strong words
מַכּוֹת נִמְרָצוֹת	-	heavy blows
נֶחֱלַץ מִן הַמֵּצַר	-	to be delivered out of (escape) trouble, to be extricated from straits
נֶחֱלַץ	- -	to escape, be delivered, be extricated to be pulled out, drawn off
נֶחֱלַץ לְעֶזְרָתוֹ	-	to come to someone's help
נֶחֱלַץ מֵעֹנֶשׁ	-	to escape punishment
מֵצַר	- -	distress, straitness strait, isthmus, narrow pass

הָיָה בַּמֵּצַר	to be in straits
יֻקְרָה	prestige
בִּלְתִּי מְסֻיָּג	unrestricted, unlimited, absolute
מְסֻיָּג	restrictive, restricted
סְיָג	restriction fence
מַהְפְּכָן	revolutionist
מַהְפֵּכָה	revolution
גָּרַם לְמַהְפֵּכָה, חוֹלֵל מַהְפֵּכָה	to revolutionize
מַהְפְּכָנִי	revolutionary
מִפְלָט	refuge, escape, shelter
מַכְשֵׁלָה	obstacle, hindrance
דְּרִיסָה	running over, knocking down, treading, trampling
הַנֶּהָג נִדּוֹן עַל דְּרִיסַת אָדָם	the driver was sentenced for knocking someone down
דְּרִיסַת רֶגֶל	access, right of admission
מָצוֹר	siege, besiegement, blockade, beleaguerment
נָתוּן בְּמָצוֹר	besieged
שָׂם מָצוֹר עַל	to besiege, blockade
עוֹיֵן	hostile
עֶמְדָּה עוֹיֶנֶת	hostile attitude
עֵד עוֹיֵן	hostile witness

כְּפוֹר	- frost
קְפִידָה	- strictness, severity
קַפְּדָנוּת	- strictness, severity, pedantry
קַפְּדָן	- strict, pedantic, severe
הִקְפִּיד	- to be strict, particular, pedantic
	- to care for
הִקְפִּיד עַל מִבְטָא נָאֶה	- to insist on clear pronunciation
הִקְפִּיד עַל נְכוֹנוּת הַפְּרָטִים	- to be particular about the accuracy of details
הִקְפִּיד עַל נִקָּיוֹן	- to pay heed to cleanliness
הִקְפִּיד עִמּוֹ	- to be strict with someone
סוּפֶּרמַרְקֶט	- supermarket The English word has been adopted and is largely used. There was an attempt to find a Hebrew equivalent which will also sound similarly, thus the word שׁוּפֶּר-סַל came into being. שׁוּפֶּר comes from the Aramaic word שׁוּפְרָא meaning best, and סַל means basket. שׁוּפֶּר-סַל - the best basket, or the best food. The word has not been fully accepted and it remained the commercial name of one chain of supermarkets.
מַשְׁקָאוֹת קַלִּים	- soft drinks
מַשְׁקֶה	- drink, beverage
מַשְׁקָאוֹת חֲרִיפִים	- intoxicating (alcoholic) liquors, strong beverage
קַאוְויָאר	- caviar

אָרִיג	cloth, web, fabric
דַּקִּיק	very thin, fine
דַּק	thin, fine, slender, slim
הָלְאָה	Down with! away, farther,
גֵּשׁ הָלְאָה!	Be off! Go away!
וְכֵן הָלְאָה	and so on, etc.
מֵהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה	from now on
דּוּכָן	desk, stand, table, counter
דּוּכַן מוֹדִיעִין	information desk
קַצָּב	butcher
דִּבְרֵי הָגוּת	meditation, thoughts
הָגָה	to meditate
הָגָה רַעְיוֹן	to conceive an idea
הָגָה בַּדָּבָר	to give the matter thought, to think the matter over, to consider
הוֹגֵה דֵּעוֹת	thinker, philosopher
בִּתֵּר	to cut, slice, carve
נֵתַח	cut, piece, piece of flesh
שִׁקֵּף	to reflect, mirror
טַבָּח	cook, chef
מְתֻרְגְּמָן	interpreter, translator

תִּרְגֵּם	-	to translate, interpret
תִּרְגּוּם	-	translation
לִפְרָקִים	-	sometimes
פֶּרֶק	- -	season, age, maturity crossroads
הִגִּיעַ לְפִרְקוֹ	-	to come of age, to be mature
עָמַד עַל הַפֶּרֶק	-	to be on the agenda (orig. at the crossroads)
זְוָעָה	-	horror, terror, atrocity
מַעֲשֵׂי זְוָעָה	-	atrocities
יָרַק	-	to spit
מָסוּר	- -	devoted given
מָסַר	-	to give, deliver, hand (down, over)
מְשִׂימָה	-	assignment, mission, task, undertaking, duty
(הַדָּבָר) טָעוּן תִּכְנוּן	-	(it) requires planning
טָעוּן	- - -	requiring, needing loaded, charged with subject to
עִתּוּי	-	timing עִתּוּי. comes from the word עֵת (time) and like גִּלּוּי it is built in the pattern of ל"ה verbal nouns.
דַּיְקָנוּת	-	exactness, punctuality, accuracy, pedantry

יְעִילוּת	-	efficiency
בִּיעִילוּת	-	efficiently
מִלּוּלִי	-	verbal, literal
תַּרְגּוּם מִלּוּלִי	-	verbal translation
זִכָּרוֹן מִלּוּלִי	-	verbal memory
מִן הַשָּׂפָה אֶל הַחוּץ	-	insincerely, outwardly, lip service, hypocritically, superficially
שָׂפָה	- - - -	lip language, speech border, edge, margin, limit shore, bank
קֹר רוּחַ	-	coolness, composure
קֹר	-	cold, coolness, chill, frigidity
כְּדֵי	-	about, to the extent of
כְּדֵי שֶׁ-, כְּדֵי לְ-	-	in order that, so that
מִכְּדֵי	-	more than, beyond what is required
תּוֹךְ כְּדֵי	-	while, in the midst of, during, in the course of
סַנְטֵר	-	chin, lower jaw
רִתְחָה	-	anger, rage, excitement
רָתַח	- -	to be enraged, furious to boil
מְעֻשֶּׂה	-	artificial, affected, fictitious, forced

בְּאַקְרַאי	-	at random, incidentally, accidentally, by chance
אַקְרַאי	-	chance, incident, occasion
שְׁגָגָה	-	error, mistake, unintentional sin
בִּשְׁגָגָה	-	in error, by mistake, unintentionally, through ignorance
גַּיִס	-	army, corps, troop
גִּיֵּס	-	to mobilize, call up, enlist, recruit
אֶשְׁתָּקַד	-	last year (abbreviation of the Aramaic words: שַׁתָּא קַדְמָאָה)
חָאקִי, חָקִי	-	khaki
הִתְאַרְגֵּן	-	to be organized, arranged
אִרְגֵּן	-	to organize
סָרִים לְמָרוּתָם שֶׁל-	-	to take orders from, obey, do as ordered by
סָר	- -	to turn aside, go away, deviate to drop in
מָרוּת	-	authority, rule, discipline
בְּנָקֵל	-	easily
נָקֵל	-	easily, easy Both נָקֵל and בְּנָקֵל are adverbs.
סִיסְמָה	- -	slogan, motto password, watchword

שִׁנֵּן	- to repeat, recite, learn by heart, memorize - to sharpen
מְדֻקְדָּק	- exact, accurate, precise, strict
בְּגֶדֶר-	- within, within the limit of
גָּדֵר	- fence, hedge, wall
בְּגֶדֶר הָאֶפְשָׁרוּת	- as far as possible, practicable, feasible
בְּגֶדֶר בְּעָיָה	- problematic
בְּגֶדֶר יְכָלְתּוֹ	- within one's capacity
עֲצֶרֶת	- general (mass, festive) assembly
עֲצֶרֶת האו"ם	- the General Assembly of the U.N.
מַהְפֵּכַת הַתַּרְבּוּת	- The Culture Revolution - a radical change of all conventional concepts and values at which the leaders of Communist China aim.
הוּא הַדִּין	- the same applies to
דִּין	- rule, law, judgement, sentence, justice
לִיגַת הַקּוֹמוּנִיסְטִים הַצְּעִירִים	- the Komsomols
חָשַׂף	- to uncover, detect, discover, lay bare, strip off
הִדִּיחַ	- to dismiss - to lead astray, seduce
הוֹקִיעַ	- to expose, stigmatize, condemn

צַמֶּרֶת	- leadership, highest echelon, upper class, upper part - treetop
בִּטָּאוֹן	- organ, mouthpiece
בִּטֵּא	- to pronounce, express, utter
שָׁתַל מִיקְרוֹפוֹנִים	- to hide microphones The expression is newspaper slang translated from English.
מְפֻלְפָּל	- subtle, tricky, peppered - witty, sophistic
הֲלָצָה מְפֻלְפֶּלֶת	- dirty joke
כְּנֻפְיָה	- gang, band
כְּנֻפְיַת שׁוֹדְדִים	- a gang of robbers
אַנְשֵׁי כְּנֻפְיָה	- bandits, gangsters
מַנְהִיג כְּנֻפְיָה	- ringleader, gang leader, robber chief
תָּוִית	- label
קְשֵׁה עֹרֶף	- stubborn, obstinate, stiff-necked
עֹרֶף	- neck
נָטוּשׁ	- extending, taking place - abandoned, forsaken, deserted
קְרָב עַז נָטוּשׁ בִּגְזָרָה זוֹ	- a heavy battle is raging in this sector
רְכוּשׁ נָטוּשׁ	- abandoned property
כְּרָזָה	- placard, poster, flysheet

בָּכִיר	-	senior, superior
פָּקִיד בָּכִיר	-	senior civil servant
הַכְרָזָה	-	declaration, proclamation
הַכְרָזַת מִלְחָמָה	-	declaration of war
הַכְרָזַת הָעַצְמָאוּת	-	proclamation of independence
רֹבַע	-	(urban) quarter
הָרֹבַע הַיְּהוּדִי בָּעִיר	-	the Jewish quarter in the town
פְּשׁוּטֵי הָעָם	-	the simple folk
פָּשׁוּט	-	simple, plain, ordinary
קֵיסָר	-	Caesar, emperor, czar, kaiser
עִלִּית	-	elite
פְּעִילוּת הַשִּׂיא	-	maximum activity פְּעִילוּת הַשִּׂיא and שִׂיא הַפְּעִילוּת mean the same: maximum activity. As a rule there is a difference in meaning if the words in a construct state change places, but this is one of the exceptions.
שִׂיא	-	height, summit, climax, peak, record, maximum
הַנְהָגָה	-	leadership, administration
חֲסַל!	-	no more (of that)!, That's the end! period
כָּפָה אֶת רְצוֹנוֹ עַל-	-	to force someone to obey
כָּפָה	-	to force, compel, press

עִירוֹנִי	- urban, municipal, pertaining to the town, civic
בְּיסוֹדוֹ	- essentially, at bottom
יְסוֹד	- foundation, basis, element, essential, principle
שׁוֹפָר	- (fig.) mouthpiece, organ - horn
פִּתָּיוֹן	- bait, lure, inducement
פִּתָּה	- to entice, persuade, seduce
טוֹבַת הֲנָאָה	- benefit
הֲנָאָה	- pleasure, enjoyment
חָמְרִי	- material
מַצָּבוֹ הַחָמְרִי טוֹב	- he is in a good financial position
מַעֲנָק	- grant, bonus, allowance, fellowship
מַעֲנָק לִמּוּדִים	- scholarship
הֶעֱנִיק	- to grant, bestow, award
הִתְמַכֵּר	- to devote oneself
הִתְמַכֵּר לְסַמִּים	- to be a drug addict
מְזִיגָה	- mixture, merger, blending
שַׁנְחַאי	- Shanghai (Shang-Hai)- a commercial metropolis of China, located in the southern part of the country. Shanghai is one of the world's largest seaports.

מַנְצ'וּרְיָה	Manchuria - the western name for northwestern China (Tungpei) This region is the most advanced industrially and one of the ranking grain-surplus areas.
הֶעֱלָה עַל נֵס	to praise extravagantly
נֵס	flag, banner
"הַזִּנּוּק הַגָּדוֹל קָדִימָה"	"The Great Leap Forward" - the name of the program undertaken by Chinese government to install a new spirit, new attitudes and ways of life among the people.
זִנּוּק	jump, start, jump off, leap
פִּעֵם	to beat, impel, move
הִשְׁתִּית	to base, establish, found
מְכַנֶּה מְשֻׁתָּף	common denominator
מְכַנֶּה	denominator
הֵבִיא לִידֵי מְכַנֶּה מְשֻׁתָּף	to reduce to a common denominator
מוּצָר	product
צְרִיכָה	consumption
צָרַךְ	to need, require, to consume
מַקְלֵט	receiver, radio set
מַקְלֵט רַדְיוֹ (טֶלֶבִיזְיָה)	radio (television) set
הֶצֵּעַ	offer, bid, supply
בִּקּוּשׁ וְהֶצֵּעַ	demand and supply

תְּלוּשֵׁי מָזוֹן	- ration coupons
תְּלוּשׁ	- coupon, slip
מַסֶּכֶת	- web, weaving
מַסֶּכֶת שְׁקָרִים	- web of lies
הֵקִיץ הַקֵּץ	- the end has come
הֵקִיץ	- to wake up
קֵץ	- end
רַב מֶכֶר	- best-seller
מֶכֶר	- sale
הֻקְרַן	- (here:) to be screened The verb is used in this way in regard to moving pictures only. - to be radiated, beamed
סִקּוּר	- coverage (of news) - survey, outlook - glance, look Derives from the root סקר (to review, to look at). This root gave place to the noun סְקִירָה which is essentially the same as סִקּוּר.
צִטּוּט	- quotation
נָאוֹת (משרש "אות")	- suitable, fit, proper נָאוֹת is the present form of the verb נֵאוֹת (in נִפְעַל) and as such it comes as an adj., also
הִזְדַּמְּנוּת נְאוֹתָה	- a good opportunity
רַכִּיכָה	- mollusc In this case mollusc is a term of abuse.

נִסְתַּם הַגּוֹלֵל	- it is all over and done with; all is over with...;the thing has come to its end
	- the funeral is over; he is dead and buried
גּוֹלֵל	- burial stone (covering the entrance of a burial cave), stone (put on the corpse in the grave)
הָגִיג	- thought, meditation
הַרְחָבַת אֳפָקִים	- broadenning one's horizon
אֹפֶק	- horizon
צַר אֹפֶק	- narrow minded, unimaginative
מַקְהֵלָה	- choir, chorus
מְאָרֵחַ (מְאָרַחַת)	- host (hostess)

Unit 14

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. פִּזּוּר
2. מוֹעֵד
3. הַפְגָּנוֹת
4. קְטָחִים
5. הִתְקַהֲלוּת
6. הוֹפָעָה
7. בִּמְלוֹא עֹז
8. לְהַקְנִיט
9. לְהִתְבַּטֵּא
10. מִקְלָט
11. רַעֲיוֹנִי
12. הוֹלֵם
13. בְּזַעַם
14. בִּלְתִּי מְסֻיָּג
15. בָּתֵּי מְגוּרִים
16. מַשְׁקָאוֹת
17. הַלְאָה!
18. הוּכָנִים
19. מִקְצוֹעִי
20. מְשַׁתֵּף
21. מְשִׂימָה
22. מִלּוּלִי
23. קֹר-רוּחַ
24. לְזַהוֹת
25. מְשַׁגֵּן
26. בִּגְדַר
27. בָּכִיר
28. תָּרִית
29. בְּגַבְהוּת
30. מַעֲנָקִים
31. מִתְסַפֵּר
32. הִשְׁתִּית
33. הֶעֱלָה עַל נֵס
34. מְכַנֶּה מְשֻׁתָּף
35. הֻצַּע
36. בָּאוֹת
37. מְיֻצָּג
38. בִּיסוֹדוֹ
39. הוֹקִיעוּ
40. בִּטָּאוֹן

ב. החלף את הכתוב בסוגריים במלים או בטויים נרדפים (רצוי מן המאמר):

1. חיוכו (נעלם) בשמעו את אשר קרה.
2. ידענו שאם (נרגיז) אותם יגיבו בחריפות.
3. בעל הבית קבל אותנו בלבביות (מלאכותית).
4. (בשנה שעברה) הגיע ארצה מספר רב של עולים.
5. הם נפגשו (במקרה).
6. לא (בקלות) התבצעה המשימה.
7. (לעתים) הגיעו לשם מבקרים זרים.

8. (בא הסוף) על חיי התרבות בעיר הזאת.

9. יש לנקוט באמצעי זהירות (מתאימים).

10. העתונאים לא העזו להביע את (השתוממותם), למשמע הגדופים.

ג. כידוע, בדרך כלל משתנה משמעותו של צרוף סמיכות בהתאם למקומן של המלים המרכיבות אותו. הסבר את ההבדל בין זוגות הצרופים הבאים:

1. עובדי ממשלה - ממשלת העובדים.

2. תנועת המורדים - מורדי התנועה.

3. מסע ההשמצה - השמצת המסע.

4. רובע העשירים - עשירי הרובע.

5. מלחמת כרזות - כרזות המלחמה.

6. צמחי תרבות - תרבות הצמחים.

7. זרוע האיש - איש הזרוע.

8. תקופת המהפכה - מהפכת התקופה.

ד. המלה "עֵת" משמשת גרעין לכמה וכמה בטויים שגורים. הסבר את הבטויים הבאים והשתמש בהם במשפטים:

1. לְעֵת עַתָּה
2. לְעֵת מְצֹא
3. בְּלֹא עֵת
4. לְעִתִּים מְזֻמָּנוֹת
5. בְּעֵת וּבְעוֹנָה אַחַת
6. בְּעִתּוֹ
7. כָּעֵת
8. לְעֵת

ה. מספר רב של שמות קשור בפעלים בבנין התפעל, לדוגמא: הִתְרַגְּשׁוּת, הִתְקַהֲלוּת וכו'.

1. מצא בכתבה שמות במשקל התפעלות.

2. בנה שמות במשקל זה מהשרשים הבאים והסבירם:

1. מצא   6. סכן

2. ערב   7. עלה

3. תקל   8. עמק

4. הפך   9. יחד

5. רחם   10. רבה

ו. לפניך מספר בטויים המופיעים בדרך כלל בתחילת משפט:

1. מכל מקום   3. אכן   5. למרות

2. היות ש-   4. יתכן   6. בכל זאת

1. הסבר בטויים אלה, שבצם במשפטים ומצא להם נרדפים.

2. מהו תפקידן של מלים אלה במשפט?

ז. ענה על השאלות הבאות:

1. מה השנוי שחל בקרב הסינים ביחס לזרים המבקרים בארצם?

2. מדוע חל שנוי זה?

3. האם אפשר לומר, כי הסינים הם שונאי-זרים ?

4. מהי המטרה של ההפגנות המרובות בסין וכיצד הן מתארגנות ומתנהלות?

5. מה אופיני למפגין הסיני?

6. נגד מי נטושה מלחמת "המורדים המהפכניים" ומדוע?

7. באיזו דרך מוקיעים ומגנים ה"מורדים המהפכניים" את המעשים והאישים הבלתי רצויים להם? ציין גם את היתרונות שהם משיגים בדרך זו.

8. מהו אופיה ומהן מטרותיה של מהפכת התרבות?

9. מה עלה בגורל חיי התרבות של סין בעקבות מהפכה זו ?

ח. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

מאו צה טונג ועוזריו יושבים עדיין בפקינג ואוחזים בהגה השלטון, אולם אין ספק בדבר, כי בעקבות מהפכת התרבות הסתבס מהלך החיים התקין ובהרבה שטחים שוררת אנדרלמוסיה[1] מוחלטת. הצבא הנו הסמכות היחידה המסוגלת להשתלט על הדברים ולמנוע אנרכיה גמורה. בעזרת הצבא מנהלים היום בסין את הכל - עבודה חקלאית, בתי חרושת, בתי ספר וכו'. גם את מהפכת התרבות, הנמשכת ומתקדמת, מנהל הצבא ונראה כאילו סין עומדת על סף דיקטטורה צבאית. בזמן האחרון הוחזרו הרבה פקידים מודחים לתפקידיהם, לאחר שהסתבר כי העדרם מקשה על החזרת הסדר על כנו[2]. על הצבא הוטל לעזור להם לחנך ולקדם את עצמם למען לא יחזרו על פשעיהם הקודמים.

1. אַנְדְּרָלָמוּסְיָה chaos, disorder, confusion

2. הֶחֱזִיר (אֶת הַסֵּדֶר) עַל כַּנּוֹ to restore order

ט. תרגם לעברית את הקטע הבא:

The People's Liberation Army of China has always been much more than just an army. A highly indoctrinated[1] force whose 2,700,000 troopers hold their guns in one hand and the teaching of Mao Tse-tung in the other, it has been described by Mao himself as "an armed body for carrying out the political tasks of the revolution". As an elite force, it can pick and choose its members from the 5,000,000 or so Chinese who come of military age each year, and it has long been a primary training ground for party leaders. While seeking to provide for China's defense, it has also frequently taken direct part in domestic affairs, from running land-reclamation projects to acting as the "great school" for revolutionary militancy[2].

Now this army is facing a task of greater magnitude than any it has ever confronted before, short of war. In its effort to clean up the wreckage[3] of the Great Proletarian Cultural Revolution, it has practically taken over the running of China.

1. indoctrinated	מְפֻטָּם בְּתוֹרוֹת וּבְהַשְׁקָפוֹת
2. militancy	תּוֹקְפָנוּת, מִלְחַמְתִּיּוּת, מַאֲבָק
3. wreckage	הֶרֶס

י. כתב במלים שלך את תכנו של הקטע הבא:

רעבים מול שבעים

את המוני הצעירים הסינים כיום אין להשוות לצעירים שלפני דור. אז לא קיבל רובם הגדול חינוך כלשהו. הם לא ידעו קרוא וכתוב, נשארו בדרך כלל בכפר, נתונים לשליטתם של זקנים ולמשמעת חמורה של עבודה, הסתפקות במעט, וציות לכללי המסורת. הדור הצעיר של היום (כלומר, לפי הסטאטיסטיקה, רוב הסינים) חונך ב-18 השנים שמאז המהפכה ברוח אחרת: סופר להם על הפיתוח הנפלא העומד להתחולל במהירות ובקרוב, על תיעוש ומודרניזציה, מדע ותרבות, לימודים והתקדמות במשרות. הם נותקו מכללי המסורת. פותחו בהם צפיות גדולות לאפשרות של חיים אחרים - במיוחד ליציאה מהכפר לעיר, מהעבודה המפרכת והמכניסה מעט בכפר למשרות בכרכים.

והנה טפחה המציאות על פניהם. המוני הצעירים שחונכו כך מוצאים שאין להם אפשרות של התקדמות. הם רואים שכבה רחבה של בעלי משרות ותפקידים הטוענים שהם מקימים את המדינה הקומוניסטית השוויונית - אך החיים בינתיים בעושר, בדירות במרכזי הכרכים ובבתים בפרברים נאים, לשרותם עומדים משרתים והם נהגים ממכוניות פרטיות. בתי הבראה ממלכתיים, מסעדות המגישות ארוחות דשנות, במחיר השווה לשכר שבוע של אכר או פועל, ועוד.

מעולם לא נוסתה סין בקאפיטאליזם מפותח נוסח המערב. את דבריו של מאו על סילוף הקומוניזם, על אנשים במפלגה שנעשו "בורגנים", "ההולכים בדרך קאפיטאליססית", קיבלו הצעירים בסין כפשוטם. המוני הצעירים הסינים המטורטרים, שבמילא היו חומר נפץ חברתי נעשו בידי מאו מהפכנים המוכנים לחסל את כל שכבת המנהלים "הבורגנים" למיניהם.

Unit 15

העולם שחוזים העתידנים

מדענים העוסקים בתחזיות עתיד העולם, עתידנים במינוח המודרני, נועדו בשבוע השני של חודש ספטמבר באוסלו בירת נורבגיה לסכם את דמותו החברתית והטכנולוגית של העולם על סף שנות האלפיים. היה זה כנס יסוד של הארגון הבינלאומי לקידום מחקרי העתיד והשתתפו בו 50 מדענים בתחומי החברה והטבע ומומחים לתחזיות מאירופה (המערבית והמזרחית) וארה"ב כולל נציג ישראל, שהיה הפרופסור יחזקאל דרור.

מהו העולם הצפוי לנו ביובל הבא כפי שחזו אותו העתידנים? מסתבר שהנשק הגרעיני יהיה מיותר ומיושן. את מקומו יתפוס נשק ביוכימי שיצמצם את היקף הקטל וההרג, אך ישתלט על חושיו של האדם לפרקי זמן קצובים - שבוע או יותר, הכל לפי הצורך - וישתק את פעילותו הארגונית והצבאית. מגמתו למתן את כושר הלוחמה אולם להגיע לכיבושים ללא אלימות ושפיכות דמים. וכך, במקום להנחית פצצה גרעינית להשמדת אוכלוסיה, די יהיה בקומץ גלולות של סמים שיוטלו למקורות המים במרכזי הישוב. לסמים אלה הפועלים על מרכזי עצבים ותאי המוח תהיה השפעה מהממת. הם ימריצו את ההמומים להתהולל ולהשתולל משמחה עד אבדן חושים. וכך, בעוד הכל שרויים בעליצות בקרנבל כפוי זה, יכנס הצבא בשקט ויתפוס עמדות אסטרטגיות בלי לירות גם יריה אחת. כשתפוג השפעת הסם וההמומים יתפכחו, יהיה הכיבוש גמור. העתידנים מבחינים היטב בין "מדע בדיוני" למציאות ואינם מטשטשים את הגבולות. הנשק הביוכימי הוא ריאלי מאד. - מזהירים הם. לדבריהם כבר עסוקות המעבדות במלוא הקצב בפתוח נשק ביוכימי ולא יותר מ-15 שנים יחלוף עד שיהיה מוכן לייצור מסחרי. הנשק ה"תמים" הזה יחולל מהפכה בחשיבה הלוגיסטית ויעניק מימד חדש לסולמות האסקלציה וטקטיקת ההפתעה. סוג נוסף של נשק במאה העשרים ואחת, שעל פיתוחו עובדים במרץ, הוא נשק "מוגבל". בניגוד לקודמו "מעלתו" בכך שהוא מתבלה ויוצא מכלל שימוש כעבור חודש. כל כך למה? כדי למנוע ניצולו בידי ארגוני מחתרת (שימושי מאד לארצות דרום אמריקה). החישוב פשוט. בעוד שממשלות יוכלו להרשות לעצמן לרכוש מאגרי נשק במחזורים חודשיים, הרי שתנועות מחתרת שאמצעיהן מוגבלים וקיומן בעיקר על שוד נשק, לא תוכלנה לחמש את עצמן לטווח ארוך.

אשר לפיתוח אמצעי לוחמה בחלל לכיבוש צבאי של כדור הארץ, דוחים העתידנים בביטול אפשרות כזו ופוסקים, כי תוך 200 השנים הקרובות לא יהיה ערך אסטרטגי רב לציי-חלל צבאיים.

הפיקוח על ייצור נשק ביוכימי לסוגיו השונים קשה יותר מפיקוח על הפצת נשק גרעיני. לכן דעת העתידנים היא שהאיום של הנשק הביוכימי ימריץ את הגושים להגיע להסכמי פירוק החימוש. הדיונים בכנס אוסלו על סוגי הנשק התנהלו תוך חרדה רבה שאם לא יגיעו המערב והמזרח במהירות להסדרי פיקוח על הפצת הנשק הגרעיני והגבלתו, צפוי הרס לחברה המערבית.

איזון בין המינים

הדעה הכללית הרווחת כיום בקרב העתידנים היא שהזינוק העיקרי בחמישים השנים הבאות יהיה בתחום מדעי החי והגנטיקה (הנדסת תאים). בין השאר יוגבר ייצור סמים לשיפור כושר הזכרון ויכולת הלמידה וכיו"ב. התגלית המרעישה והמפחידה יותר היא שבפרק זמן זה יצליחו מדענים להכתיב מראש גם את מינו של העובר העתיד להיוולד ולהביא לאיזון מלאכותי בין המינים.

העתידנים חוזים השתלטות מלאה על מחלות חיידקים ונגיפים, הארכת ימי חלדו של אדם ב-20 שנים בממוצע, פתרון מוחלט של הפקת אנרגיה זולה ממקורות הים וניצולה בכורים גרעיניים, אוטומציה והקטנת שעור התעסוקה לבעלי יכולת מצומצמת ובבערים. האם יהיה אז העולם טוב יותר ? - זה מוטל בספק. כי למרות שבשנות אלפיים אפשר יהיה להפיק ממי השפכים של משפחה ממוצעת חומרי מזון לייצור חצי ק"ג דגים או ביצים - עדיין יהיו קיימות בעיות התזונה במדינות המפונים באסיה. בפני המערב, לעומת זאת, יעמוד בעיות כיצד לקדם את כושרו של האדם באותו קצב של ההתפתחות הטכנולוגית. התיכנון הדרוש כולל ניצול אפקטיבי של הזמן, כינון מערכות חינוך מתקדמות והקמת סביבה פוליטי-חברתי מתאים ומוכשר יותר לטיפול בעולם העתיד, השנוי במירוץ חידושים מהפכניים. את זאת אפשר להשיג, לדעת העתידנים, על ידי הקמת יחידות חשיבה שיעסקו בחיזוי העתיד בטרם יגיעו אליו. באירופה כבר החלו לדון בהקמת יחידת החשיבה המשותפת (במתכונת השוק המשותף). כי הפיגור הטכנולוגי של אירופה אחרי ארה"ב נובע בעיקר מן הפער בתחזיות העתיד. בעוד מערכת החשיבה לעתיד נוסדה

על-ידי מדענים באירופה, הרי דוקא האמריקאים יישמו אותה במדע השימושי. טענת האמריקאים בכנס היתה, כי אין מקום לשיתוף פעולה עם המדענים האירופאים, כי אלה לא התקדמו די הצורך בתחום החשיבה.

Unit 15

B. Vocabulary and Notes:

חָזָה	- to predict, foresee, prophesy
עָתִידָן	- scientist who tries to figure out the future of mankind
מִנּוּחַ	- terminology The word מִנּוּחַ derives from the noun "מֻנָּח"
נוֹעַד	- to come together, assemble, meet (by appointment) - to be destined, set apart
סַף	- threshold, sill
כֶּנֶס יְסוֹד	- preliminary conference
כֶּנֶס	- conference, meeting, convention
יְסוֹד	- foundation, basis, ground, element, establishment - essential
מִסְתַּבֵּר שֶׁ-	- it turns out, it seems that
הִסְתַּבֵּר	- to be interpreted - to be reasonable, logical
מְיֻשָּׁן	- old, out of date, old-fashioned, stale, archaic, obsolete
קֶטֶל	- slaughter
שְׂדֵה קֶטֶל	- battlefield
חוּשׁ	- sense
חוּשׁ בָּרִיא	- common sense

חוּשׁ הוּמוֹר	sense of humor
חוּשׁ הִתְמַצְּאוּת	sense of orientation
חוּשׁ טִבְעִי	instinct
אָבְדַן חוּשִׁים	unconsciousness, becoming senseless, losing consciousness
קָצוּב	fixed rationed rhythmic(al)
מִתֵּן	to slow down, moderate, decelerate, restrain
לָחְמָה	fighting warfare
לָחְמַת גֶּרִילָה	guerrilla warfare
הִנְחִית פְּצָצָה	to drop a bomb on
הִנְחִית	to cause to land
גְּלוּלָה	pill
גְּלוּלָה מָרָה	a bitter pill to swallow
עֲצַבִּים (עָצָב)	nerves
הַתְקָפַת עֲצַבִּים	nervous breakdown
מַעֲרֶכֶת עֲצַבִּים	nervous system
מֶרְכַּז עֲצַבִּים	nerve center
יֵשׁ לוֹ עַצְבֵּי פְּלָדָה (בַּרְזֶל)	he has iron nerves, nerves of steel
מָרַט עֲצַבִּים	to get on someone's nerves
הֵמֵם	to stun

הִמְרִיץ	to urge, stir, stimulate, encourage
מֶרֶץ	energy, force, strength, vigour
הִתְהוֹלֵל	to go mad, to be wild, unruly, riotous
עֲלִיצוּת	joy, gaiety, rejoicing, merrymaking
כָּפוּי	forced, compelled
כָּפָה	to force, compel, press
פָּג	to disappear to be benumbed, grow faint to evaporate
הִתְפַּכַּח	to be sobered
בְּדִיוֹנִי	(adj.) fictitious "בִּדְיוֹנִי" derives from "בְּדָיָה" which means: lie, fiction, fabrication, invention, legend.
הִתְבַּלָּה	to be worn out, decayed, destroyed
עַל כָּךְ לָמָּה?	why is that so?
מַאֲגָר	reservoir
אָגַר	to collect, gather, hoard, accumulate, stockpile
דָּחָה בְּבִטּוּל	to disregard
בִּטּוּל	stoppage, cessation, revocation, annulment

בִּטּוּל	cancellation, abrogation
	disrespect, disregard
פָּסַק	to give judgement, pass sentence, to say something decisively
פֵּרוּק הַחִמּוּשׁ	disarmament
פֵּרוּק	dismantling
חִמּוּשׁ	armament, arms
אִזּוּן	balancing, equilibrium, balance
אִזּוּן כֹּחוֹת	balance of power
אִזּוּן הַתַּקְצִיב	balancing the budget
רָוַח	to be current
הַדֵּעָה הָרוֹוַחַת	the current view
הַשְּׁמוּעָה רוֹוַחַת	the rumour is circulating
זִנּוּק	jump, start
כַּיו"ב - כַּיּוֹצֵא בָּזֶה	and so forth, etc., and the like
מַרְעִישׁ	exciting, surprising
הִכְתִּיב מֵרֹאשׁ	to predetermine
הִכְתִּיב	to dictate
עֻבָּר	embryo, foetus, fetus
חַיְדַּק	microbe, germ, bacterium
נָגִיף	virus

יְמֵי חֶלְדּוֹ	- his lifetime
חֶלֶד	- world, duration of life, lifetime
הֲפָקָה	- obtaining, bringing out, winnowing (of minerals), producing
כּוּר גַּרְעִינִי (אֲטוֹמִי)	- reactor, atomic pile
כּוּר	- furnace, melting pot, pile
אוֹטוֹמַצְיָה, אוֹטוֹמָטִיזַצְיָה	- automatization, automation
מֵי שְׁפָכִים, מֵי שׁוֹפְכִין	- sewage effluent, dirty water, drainage water
שֶׁפֶךְ (שְׁפָכָיו, שְׁפָכִים)	- sewage, dirty water
בּוֹר שְׁפָכִין	- cesspit
חִנּוּךְ	- education
מֵרוֹץ	- race
חֲשִׁיבָה	- computing, reckoning
יִשֵּׂם	- to apply
שִׁמּוּשִׁי	- practical, useful

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. מַדְעָן
2. מְפוּתָּח
3. נוֹעַד
4. דְּמוּת
5. כֶּנֶס
6. קִדּוּם
7. כּוֹלֵל
8. סַף
9. צָפוּי
10. מְסַתֵּר
11. קָצוּב
12. לְסַמֵּן
13. הַשְׁפָּעָה
14. יַכְרִיז
15. שָׁפוּי
16. מְטַשְׁטֵשׁ
17. בִּמְלוֹא הַקֶּצֶב
18. הִנְחִית
19. יְחוֹלֵל
20. מֵמַד
21. מַאֲגָר
22. בְּמַעְגָּל
23. בְּמַתְכֹּנֶת
24. הֶסְדֵּר
25. אִזּוּן
26. תַּגְלִית
27. לְהַכְתִּיב
28. תְּזוּנָה
29. לְיַשֵּׂם
30. שִׁתּוּף פְּעֻלָּה
31. מְיֻשָּׁן
32. יִתְפַּתַּח
33. עֹשֶׁר

ב. פַּעְלָן הוא משקל המציין בעלי מקצוע, כגון השם "סַפְרָן", או בעלי תכונה או הרגל מסוים, כמו השם "כַּעְסָן" - אדם הנוח לכעוס.

1. לפניך רשימה של שמות במשקל זה. הסבר מַה מציינים שמות אלה:

1. רַחְמָן
2. בַּטְלָן
3. סַבְלָן
4. סַלְחָן
5. עַקְשָׁן
6. בַּדְחָן
7. כַּתְבָן
8. צַרְכָן
9. כַּזְבָן
10. אַסְפָן
11. חַסְכָן
12. יַצְרָן
13. יַדְעָן
14. קַמְצָן
15. מַרְדָן
16. שַׁתְקָן
17. שַׁקְרָן
18. קַבְּלָן
19. שַׂחְקָן
20. עַסְקָן
21. סַרְבָן
22. פַּזְרָן
23. פַּחְדָן
24. פַּרְשָׁן

2. הוסף לכל אחד מהשמות הנ"ל את צורת היחידה, הרבים והרבות.

3. מה ההבדל בין השם "מַדְעָן", המופיע במאמר, ושורת השמות הנ"ל?

4. ציין את השורש והפרוש של השמות: קָרְבָן, שַׁתְיָן, תַּלְיָן, שַׂחְיָן, צַלְיָן, תַּכְנָן, פַּסְפָּן.

5. "עָתִידָן" הוא שם שנגזר לא מפועל אלא משם אחר בתוספת ־ָן. בדרך זו נוספו לנו אי-אילו שמות בעלי מקצוע. איך נקרא אדם העוסק במשחקי כדור-רגל? מהו שם החיל המפעיל את התותח? התכיר שמות נוספים?

ג. 1. לפניך רשימת מילים במשקל "הֶסְפֵּק" ו"הֶסְדֵּר". באר את המילים הנ"ל והוסף לכל אחת תואר או שם בסמיכות:
הֶעְדֵּר, הֶפְסֵק, הֶעְתֵּק, הֶפְרֵשׁ, הֶרְגֵּל, הֶקְשֵׁר, הֶרְכֵּב, הֶקְדֵּם, הֶפְקֵר, הֶפְסֵד, הֶסְפֵּד, הֶסְבֵּר, הֶמְשֵׁךְ, הֶכְרֵחַ, הֶבְדֵּל.

2. באיזה בנין קשורות בדרך כלל מילים אילו?

3. ציין את ההבדל בין:
1. הֶסְבֵּר - הַסְבָּרָה
2. הֶפְקֵר - הַפְקָרָה - הֶפְקֵרוּת
3. הֶרְכֵּב - הַרְכָּבָה

ד. המילה תּוֹךְ יכולה לציין משך של זמן: "תוך מאתים שנה לא יהיה ערך...", או אופן פעולה: "הדירנים ... התנהלו תוך חרדה רבה.." חבר משפטים אחדים בהם תופיע המילה "תּוֹךְ" בהוראותיה השונות.

ה. ענה על השאלות הבאות:
1. מה היתה מטרת פגישת המדענים באוסלו?
2. מה יהא לדעת המדענים תפקידו של הנשק הגרעיני בעתיד?
3. המדענים מדברים על סוג נשק חדש. מהו נשק זה ובמה כוחו?
4. מהו הנשק המוגבל עליו מדברים המדענים ?

5. כיצד ישפיע הנשק הביוכימי על המציאות המדינית?

6. מה יהיה ערכם של ציי החלל הצבאיים ?

7. מה היתה האוירה בעת הדיונים ?

8. באילו תחומים חוזים העתידנים התפתחות מהפכנית ?

9. מה הם ההשגים להם יש לצפות בתחום הרפואי ?

10. אילו השגים נוספים חוזים העתידנים ?

11. האם נראה באופק פתרון לבעיה התזונה בעולם ?

12. מהי עליונותם של המדענים האמריקאיים על המדענים באירופה?

ו. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

מושג הזכרון עניין לו בשלושה סוגי תהליכים: האחד הוא הלימוד, או ההסתגלות לאפיקי[1] פעילות ומחשבה; השני - איחסון הידע הנלמד או רישום במנגנון[2] פנימי כלשהוא; השלישי - הַפְּעָלוֹת של הזכרון (ההזכרות), או מתן בטוי מחודש לאותו ידע. הדעת נותנת כי כל תהליכי הלמוד קשורים, בדרך זו או אחרת, בחושינו. משנפגם אחד החושים נעשים תהליכי הלמוד הקשורים בו לבלתי אפשריים. עִוֵּר לא ילמד להבחין בצבעים, וְחֵרֵשׁ לא יכיר צלילי מוסיקה. החושים הם, איפוא, מכשירי הקליטה לגרויים[3] שמקורם בעולם הסובב אותנו; כל תאי החושים - והמדובר בכל החושים כולם - מתרגמים את הגרויים המגיעים אליהם לזרמים חשמליים. זרמים אלה מוסעים לאורך סיבי[4] העצבים, אל מרכזים מסוימים במוח השדרה[5] ובמוח הגולגולת[6]. מסתבר אם כן, כי תהליכי הלימוד קשורים כולם במערכת העצבים. האפשרות לשפר את כושר הזכרון ויכולת הלמידה של האדם בעזרת סמים המשפיעים על מערכת העצבים מהווה אתגר[7] למדענים ומבטיחה זינוק קדימה בהתפתחות האנושית.

1. אָפִיק	channel, route
2. מַנְגָּנוֹן	mechanism, machinery
3. גֵּרוּי	stimulus, provocation
4. סִיב	fibre
5. מֹחַ הַשִּׁדְרָה	spinal chord
6. מֹחַ הַגֻּלְגֹּלֶת	brain
7. אֶתְגָּר	challenge

ז.   תרגם לעברית את הקטע הבא:

It has been said that biological warfare[1] is an absolute weapon, capable of disabling or destroying the entire population of large cities, either directly or by initiation[2] of self-perpetuating[3] disease epidemics. Other persons have rejected this view and insisted that biological warfare is not even a practical weapon and that it presents no dangers. The truth lies between these two extremes. It must be assumed that a nation with a reasonably modern scientific program can produce effective agents[4] in adequate quantities. In delivering such agents to the target the using nation might try to reach different aims. They might try to: (1) attempt to incapacitate a limited number of selected individuals in order to delay military or industrial mobilization and production before the occurrence of open warfare, (2) use biological agents as a part of general attack in connection with explosives or atomic munitions or (3) use biological warfare in order to lower efficiency, productivity and morale.

1. biological warfare	לְחִמָה בִּיוֹלוֹגִית
2. initiation	הַתְחָלָה, יְזוּם
3. self-perpetuating	מִתְפַּשֵּׁט מֵעַצְמוֹ
4. agent	גּוֹרֵם (סוֹכֵן)

Unit 16

תסיסה בקואליציה הממשלתית על רקע המדיניות הכלכלית

מפד"ל, מפ"ם ול"ע מפעילים לחצים נגדיים

בדיוני שלושת השותפים הזוטרים בקואליציה הממשלתית: המפד"ל, מפ"ם והליברלים העצמאיים על המצב במשק ועל העלאות השכר, בתגלו עמדות סותרות ביותר בכל הנוגע לריסון השכר ולמניעת תשלום תוספת היוקר ביולי, כשמפ"ם נוקטת עמדה הדומה לעמדתם של חוגי ההסתדרות במערך ואילו המפד"ל והליברלים העצמאיים מתייצבים לימינו של שר האוצר, המתנגד לתשלום תוספת יוקר שניה השנה.

בדיון שקיים אתמול מרכז מפ"ם, אמר מזכיר המפלגה, ח"כ מאיר יערי, כי אין לזהות את מדיניות המערך וההסתדרות עם הקו אותו נוקט שר האוצר, וכדוגמא לכך ציין כי המערך בהסתדרות לא השלים עם רצונו של שר האוצר להקפיא את השכר ולפגוע בתוספת היוקר.

אזהרה חמורה נגד פגיעה בשיטת תוספת היוקר ונגד איומים לכבול את חפש המאבק המקצועי, השמיע במרכז מפ"ם המזכיר הארגוני של המפלגה.

תביעות מפ"ם

המרכז החליט, אחרי דיון ממושך, לתבוע העלאת מס ההכנסה לבעלי הכנסות מעל 750 ל"י לחודש באורח פרוגרסיבי עד 5%, להעלות את מס החברות ל-5% במקום ל-2%, לבטל את הפטור של מפעלים מאושרים מתשלום מלוה קליטה, להקטין את הבלו על דלק לתחבורה צבורית, על סיגריות עממיות ועל גאז בישול. כן החליט המרכז לדרוש הגדלת סובסידיות כדי למנוע התיקרות מצרכים חיוניים, לבדוק מחדש את שיטת המשכנתאות הצמודות ולמנוע כל העלאה בשכר דירה בשנה הקרובה, לבטל את הארנונה הכללית הנהוגה ברשויות המקומיות ולחוקק עוד השנה שיטת מסים חדשה שתתבסס על ההכנסה של האזרח.

קול לספיר: אין להכנע ללחצים

בישיבת ההנהלה של המפלגה הליברלית העצמאית שהתכנסה אמש בתל-אביב בהשתתפותו של שר האוצר, קרא שר הפתוח והתירות למר ספיר שלא יכנע ללחצי הגורמים השמאליים בממשלה ובהסתדרות ולא יסטה מהמדיניות המתואמת בין מר ספיר לבין הליברלים העצמאיים בשאלות השכר כפי שהותוותה לפני הקמת הממשלה.

שר האוצר שבאם בישיבת ההנהלה הבהיר, כי הוא מצדד בריסון השכר ומתנגד לשביתות בלתי מאושרות וכי הוא יפעל בהתאם להשקפותיו אלו, בהדגישו כי סבור וגמור עמו לא להיכנע ללחצים המופעלים עליו בשני מישורים אלה. אך הוא הטעים כי לא רק הממשלה וההסתדרות אשמות במצב שנוצר בתחום השכר, אלא גם התאחדות בעלי התעשיה וגורמים פרטיים נושאים באחריות למצב, משום שלא ידעו לעמוד בתוקף על החלטות השכר שנתקבלו על ידי מוסדות ההסתדרות, אלא העניקו הטבות ביוזמתם.

Unit 16

B. Vocabulary and Notes:

תְּסִיסָה	agitation, excitement
קוֹאָלִיצְיָה	coalition
חֲבֵר הַקּוֹאָלִיצְיָה	coalitionist
הֵקִים קוֹאָלִיצְיָה	to form a coalition
מִפְלְגוֹת הַקּוֹאָלִיצְיָה	coalition parties
קוֹאָלִיצְיָה מֶמְשַׁלְתִּית	governmental coalition
עַל רֶקַע	on the ground of
רֶקַע	background
לַסִּכְסוּךְ רֶקַע מְדִינִי	the dispute has a political background
מְדִינִיּוּת כַּלְכָּלִית	economic policy
מְדִינִיּוּת	policy; politics
מְדִינִיּוּת מָגֵן	protective policy
מַפְדַּ"ל - מִפְלָגָה דָּתִית לְאֻמִּית	"Mafdal": abbreviation of מִפְלָגָה דָּתִית לְאֻמִּית, the National Religious Party
מַפַּ"ם - מִפְלֶגֶת פּוֹעֲלִים מְאֻחֶדֶת	"Mapam": abbreviation of מִפְלֶגֶת פּוֹעֲלִים מְאֻחֶדֶת, United Workers Party. "Mapam" is a left wing Zionist-Socialist Party
ל"ע - לִיבֶּרָלִים עַצְמָאִיִּים	"Lamed Aiin" : abbreviation of לִיבֶּרָלִים עַצְמָאִיִּים, the party of Independent Liberals

הַפְעִיל לַחַץ עַל	-	to exert pressure
לַחַץ	-	pressure
פָּעַל מִתּוֹךְ לַחַץ	-	to act under pressure
לַחַץ נֶגְדִּי	-	counter-pressure
זוּטָר	-	small, junior
קְצִין זוּטָר	-	subaltern
מֶשֶׁק	-	economy; settlement
מֶשֶׁק סְפָר	-	border (frontier) settlement
הַעֲלָאַת שָׂכָר	-	wage raising
שָׂכָר	-	wage, salary, pay
בִּשְׂכַר	-	thanks to, on account of, as a reward for
הַקְפָּאַת שָׂכָר	-	wage freeze
רִסּוּן	-	restraint
אֶמְצְעֵי רִסּוּן	-	means of restraint
תּוֹסֶפֶת יֹקֶר	-	high cost-of-living increment, cost-of-living allowance
יֹקֶר	-	high price, dearness, expensiveness, costliness
יֹקֶר הַמִּחְיָה	-	high cost of living
בְּיֹקֶר	-	dearly, expensively
קָנָה בְּזוֹל וּמָכַר בְּיֹקֶר	-	to buy cheap and sell dear
נָקַט עֶמְדָּה	-	to take a stand
עֶמְדָּה	-	position, stand
בְּעֶמְדָּה	-	in position

הַהִסְתַּדְּרוּת - הִסְתַּדְּרוּת הָעוֹבְדִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל	-	Federation of Labor in Israel
הִסְתַּדְּרוּת	-	organization, federation, association
"הַמַּעֲרָךְ"	-	"Hamaarakh" has become the name of two parties - "Mapai" and "Akhdut Haavoda" - that agreed to work together in a new deal (or a new politicl project)
מַעֲרָךְ	-	project, deal
שַׂר	-	minister
שַׂר הָאוֹצָר	-	Minister of Finance
שַׂר הַבִּטָּחוֹן	-	Minister of Defence
שַׂר הַחוּץ	-	Minister of Foreign Affairs
שַׂר הַפִּתּוּחַ וְהַתַּיָּרוּת	-	Minister of Development and Tourism
שַׂר הַמִּסְחָר וְהַתַּעֲשִׂיָּה	-	Minister of Trade and Industry
ח"כ - חֲבֵר כְּנֶסֶת	-	member of the Knesset (Israeli Parliament)
הִקְפִּיא	-	to freeze
מַזְכִּיר	-	secretary
מַזְכִּיר כְּלָלִי	-	secretary general
אִרְגּוּנִי	-	organizational
מַס הַכְנָסָה	-	income tax
מַס	-	tax
מַס קְנִיָּה	-	purchase tax

מַס רְכוּשׁ	property tax
חַיָּב־מַס	taxable
לתבוע העלאת מס ההכנסה לבעלי הכנסות...	It should be: לתבוע העלאת מס ההכנסה מבעלי הכנסות.. The verb לתבוע takes the preposition מ- if an indirect object must follow.
בְּאֹרַח פְּרוֹגְרֶסִיבִי	progressively
פְּרוֹגְרֶסִיבִי	progressive
פְּטוֹר, פְּטוּר	exemption
פְּטוֹר מִסִּים	remission of taxes
פְּטוֹר כְּלָלִי	general exemption
מִפְעָל	work, undertaking, porject; factory
מְאֻשָּׁר	approved, verified, confirmed, endorsed
מִלְוֵה קְלִיטָה	absorption (of immigrants) loan
מִלְוֶה	loan
מִלְוֵה חוֹבָה	obligatory loan
בְּלוֹ	excise
אֲגַף הַמֶּכֶס וְהַבְּלוֹ	Department of Customs and Excise
סוּבְּסִידְיָה	subsidy
מַשְׁכַּנְתָּה צְמוּדָה (לערך הדולר)	dollar-linked mortgage
מַשְׁכַּנְתָּה	mortgage
בַּעַל מַשְׁכַּנְתָּה	mortgager

מְקַבֵּל מַשְׁכַּנְתָּה	-	mortgagee
פָּדָה מַשְׁכַּנְתָּה	-	to redeem (clear,discharge) a mortgage
צָמוּד	-	tied-in, joined, attached
צָמוּד לַדּוֹלָר	-	dollar-linked
אַרְנוֹנָה כְּלָלִית	-	general tax (rate)
אַרְנוֹנָה	-	(formerly) crop tax; (in Israel) property tax (rate)
אַרְנוֹנַת רְכוּשׁ	-	property rate
אַרְנוֹנָה לְפִצּוּיֵי נִזְקֵי מִלְחָמָה	-	war damage compensation
רָשׁוּת מְקוֹמִית	-	local authority, municipal authority
רָשׁוּת	-	authority
רָשׁוּת מְחוֹקֶקֶת	-	the legislature
רָשׁוּת מֻסְמֶכֶת	-	licensed authority
רָשׁוּת מְבַצַּעַת	-	the executive
רָשׁוּת הַנְּמֵלִים	-	the ports authority
רָשׁוּת שִׁפּוּטִית	-	the judiciary, judicature
הֻתְוָה	-	to be outlined, marked, sketched
הִתְוָה	-	to mark, outline, sketch
הִתְוָה אֶת מְדִינִיּוּת הַמֶּמְשָׁלָה	-	to outline the government's policy
בְּיָזְמַת	-	on the initiative of-
יָזְמָה	-	initiative, enterprise
יָזְמָה חָפְשִׁית	-	free enterprise

יָזְמָה פְּרָטִית	-	private enterprise, individual initiative
בַּעַל יָזְמָה	-	enterprising, a man of initiative
נָטַל אֶת הַיָּזְמָה	-	to take the initiative
הוּא חֲסַר יָזְמָה	-	he is unenterprising, he has no initiative
יָזְמָה חֲלוּצִית	-	creative enterprise, pioneering initiative

Unit 16

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. תְּפִיסָה
2. עַל רֶקַע
3. דִּיּוּנִים
4. הַעֲלָאַת שָׂכָר
5. לִנְקֹט עֶמְדָּה
6. הִתְיַצְּבוּ לִימִינוֹ שֶׁל-
7. תּוֹסֶפֶת יֹקֶר
8. רִסּוּן
9. צִדֵּד
10. הִטְעִים
11. הִתְיַקְּרוּת
12. מִצְרָךְ חִיּוּנִי
13. פְּטוֹר מִמֶּכֶס
14. הִתְכַּנְּסוּ
15. לְהַתְווֹת מְדִינִיּוּת
16. בְּיָזְמַת
17. שְׁבִיתוֹת
18. בִּצּוּעַ
19. מָנוּי וְגָמוּר
20. שָׁקַל

ב. לעתים קרובות אנו פוגשים בעברית, ודוקא בעתונים, צרופי סמיכות מרובי נסמכים, כגון (מתוך הקטע):"מניעת תשלום תוספת יוקר". לסמיכות "תוספת יוקר" התוסף הנסמך "תשלום" ואליו הצטרף נסמך נוסף "מניעת". האפשרות להוסיף נסמכים היא כמעט בלתי מוגבלת, אך יש להשתמש בזהירות ובחסכון בשרשרת של סמיכות, כיון שהיא מקשה על הקריאה ואינה ברורה די הצורך.

1. נסה לפצל את שרשראות הסמיכות הבאות ולכתבן בצורה אחרת בעזרת המילה "של" ומלות יחס אחרות:

א. מניעת תשלום תוספת יוקר.

ב. קביעת מועד התכנסות ועדת השבעה.

ג. הודעת דחית נסיעת דובר בית הנבחרים.

ד. שמיעת סיבות פרסום פרטי נאום שר האוצר.

ה. סוד הצלחת לסוד שיטות פעולות שרותי הבטחון.

2. לעתים ימצאו דווקא מקרים הפוכים בהם מופיעה המילה "של" בצרוף מסוים, למרות שאפשר ורצוי להשתמש בסמיכות. הפוך את המשפטים הבאים לסמיכות :

א. סקירתו של שר האוצר.

ב. ההכנסה של האזרח.

ג. דבריו של שר הפתוח.

ד. ארגון הנסיעה של המשתתפים בכנוס.

ה. ירידת ערכו של הכסף.

ו. בקורו של קיסר חבש.

ג. השלם את מלות היחס החסרות:

1. הממשלה הפעילה לחץ ... ארגון הסטודנטים.

2. כמה שרים לא יכלו להשלים ... המדיניות הנוכחית של הממשלה, והחליטו להתכנס ... ישיבה דחופה.

3. השביתות פגעו ... מהלך התקין של העבודה.

4. האופוזיציה התנגדה ... קו הפשרני של ראש הממשלה.

5. התקנון החדש מתבסס ... חוקים ישנים.

6. החברה נכנעה ... לחץ שהופעל עליה.

7. כולם נושאים ... אחריות למה שקרה.

8. המשלחת תבעה ... הנשיא לקבל את חבריה.

ד. "לַחֲלוּטִין" הנו תואר פועל שגבבה מהבינוני הפעול, צורת רבים, של השורש "חלט".

1. מה הוראתו של בטוי זה ?

2. מאיזה שורש ומאיזה חלק דבור נגזרו תארי הפועל הבאים:

לַחֲצָאִין, לְסֵרוּגִין, לִפְרָקִים, לְמֵישָׁרִין, לִמְקוּטָעִין.

3. השתמש בתארים הנ"ל במשפטים.

ה. ענה על השאלות הבאות:

1. מהו הרקע לחלוקי הדעות בין שלושת השותפים הזוטרים בקואליציה ?

2. איזו עמדה נקטו הליברלים העצמאיים והמפד"ל ?

3. אילו דברים השמיע המזכיר הארגוני של המפלגה במרכז מפ"ם?

4. מהן תביעות מפ"ם ?

5. מדוע החליט מרכז מפ"ם לדרוש את הגדלת הסובסידיות ?

6. מה תבע שר הפתוח והתיירות משר האוצר ?

7. מהי עמדתו של שר האוצר ?

8. מה, לדעת שר האוצר, היה בעוכרי הכלכלה הישראלית ?

ו. תרגם לאנגלית:

1. אתמול נערכה ישיבה דחופה של שלושת השותפים הזוטרים בקואליציה.

2. מפלגת האופוזיציה התנגדה להעלאת שכר נוספת.

3. עמדתה של המפלגה בענין זה טעונה[1] הבהרה[2].

4. תשלום תוספת היוקר עלול לגרום נזק חמור למשק המדינה.

5. לאחר דיונים ממושכים הוחלט לתבוע את שנוי שיטת המסים.

6. שר האוצר לא נכנע ללחץ שהופעל עליו.

7. הרבה מוסדות העניקו הטבות ביזמתם.

1. טָעוּן - requiring, needing

2. הַבְהָרָה - clarification, illumination

ז. תרגם לעברית:

1. The no-confidence[1] proposal on the government's economic policy was, at that time, senseless and unfair.

2. The government is not yet in a position to reveal its plans.

3. There are threats of a new economic pressure.

4. The religious coalition partner supported the Minister of Finance.

5. The budget debate has been postponed.

6. The rise in prices of essential commodities must be prevented.

7. It was agreed that all wage earners will get an extra 9.2 per cent cost-of-living allowance.

1. no-confidence - אִי-אֵמוּן

Unit 17

ועידת רחובות הרביעית

כשמונים מדינאים, אנשי מדע, מיניסטרי בריאות מ-38 ארצות מכל העולם, מהם כשליש מן הארצות המתפתחות באפריקה, אסיה ודרום אמריקה, השתתפו בועידת רחובות הרביעית שדנה הפעם בבעיות בריאות בארצות מתפתחות. היתה זו הועידה הבין-לאומית הגדולה הראשונה שנתכנסה בישראל לאחר מלחמת ששת הימים והושפעה ממנה לא מעט. מדינות מזרח אירופה, מחוץ לרומניה, החרימו אותה. בטכס הנעילה של הועידה גילה שר החוץ, מר אבא אבן, יוזם ועידות רחובות, כי היו ספקות אם לקיים את הועידה והוא נועץ בענין זה בכמה גורמי חוץ. לבסוף הוחלט לקיים את הועידה במועד שנקבע לפני המלחמה.

אם לדון לפי התרשמויות של משתתפי הועידה מרמת הדיונים ומסיוריהם ברחבי המדינה, הרי שההחלטה לקיים את הועידה במועדה היתה נכונה.

דברי הערכה נלהבים נשמעו מפי משתתפי הועידה, ללא יוצא מן הכלל, תוך הדגשת החששות שקיננו בלבם לפני בואם לארץ ושנתבדו אחרי כן.

בין משתתפי הועידה היו שבעה מיניסטרי בריאות באפריקה. משלחת רמת דרג ורבת חשיבות באה מארגון הבריאות העולמי של או"ם. כן השתתפו נציגי הועדה הבין-לאומית לאנרגיה אטומית, נציגים של ארגון המזון והחקלאות של או"ם ועשרות רופאים, חוקרים, מומחים ופקידים בכירים בתחום הרפואה הציבורית. בכך הושגה גם הפעם מטרת ועידות רחובות, שהיא קיום דו-שיח בין אנשי מדינה ואנשי מעשה מארצות מתפתחות, לבין מומחים בנושאים הנדונים מארצות מפותחות.

לאחר שלוש הועידות הקודמות, שנתקיימו בשנים 1960, 1963 ו-1965, דנו בתרומת המדע לקידום המדינות החדשות, בבעיות התכנון החקלאי בארצות אלו ובבעיות פיסקליות ומוניטריות בארצות המתפתחות, דנה ועידת רחובות הרביעית בבעיות הבריאות בארצות המתפתחות. במסגרת זו נתקיימו דיונים נוקבים ומעמיקים בשאלות הקשורות בארגון השרותים הרפואיים, בגיוס והכשרת הסגל הרפואי וכוחות העזר ברפואה, בהתפוצצות האוכלוסין ופיקוח על הילודה, בקשרי הגומלין בין עיור (אורבניזציה) ובריאות ובאפשרויות תרומתן של הארצות המפותחות והמתפתחות לתחומי הרפואה והבריאות.

המחסור ברופאים בארצות המתפתחות

בדיונים אלה העלו נציגי המדינות המתפתחות את הבעיות המעיקות עליהן בתחום הבריאות הציבורית, כגון מחסור ברופאים - רופא אחד לכל 20.000 - 50.000 נפש (לעומת רופא אחד ל-400 נפש בישראל), את המחלות הקשות והמדבקות שלא הצליחו להדבירן, את תת-התזונה בעיקר בקרב הילדים הקוטלת אותם בעודם באיבם, את ההתלבטות בבחירת השיטה הטובה בארגון שרותי הרפואה והרפואה-המונעת בעיקר באזורים כפריים, את הצורך בהגבלת הילודה בארצות אסיה, בעוד שבארצות אפריקה, כבישראל, הבעיה היא הפוכה - כיצד להגביר את הילודה.

אחת המסקנות של הועידה היתה כי יש להכניס שינוי יסודי בארגון שרותי הבריאות בארצות מתפתחות, נוכח המחסור ברופאים ובאמצעים כספיים. השיטה שהוצעה ונתקבלה על דעת הרוב, היא להקים מרכזי בריאות קהילתיים-אזוריים אשר יטפלו בכל תחומי הרפואה ובריאות הציבור. בראש מרכז בריאות יעמוד רופא ולידו כוחות עזר, כגון אחים ואחיות, מילדות, עובדי מעבדות, אשר יעבדו בהדרכתו ובפיקוחו.

רפואה מונעת וביטוח רפואי

כמעט כל המשתתפים בדיונים הדגישו את החשיבות של רפואה-מונעת, וטענו כי על הממשלה בכל ארץ להקדיש לכך אמצעים ומאמצים, גם אם אין לכך תוצאה מידית. גם בשאלה זו הועלה ענין הכשרת כח אדם מתאים (מהנדסי תברואה) שיפעל במרכזי הבריאות הקהילתיים.

בסימפוזיון מיוחד על הנושא של ארגון הטיפול הרפואי וביטוח בריאות לאומי, נחלקו הדעות ביחס להנהגת ביטוח בריאות לאומי. הועלו חששות כי מביטוח בריאות וולנטארי ייהנו רק מקבלי שכר קבוע, ואלה לא רבים במדינות מתפתחות. אשר לביטוח בריאות לאומי, נתעוררה שאלה אם יש לגבות סכום סמלי בעד שרותים או תרופות, וגם כאן נחלקו הדעות. היו שטענו כי יש להנהיג תשלום סמלי כדי למנוע ניצול מיותר של השרותים, אך היו שטענו כי הדבר יפגע בם עוטי יכולת שהם בדרך כלל הנזקקים ביותר לשרותי רפואה, כי לא יהיה בידם גם כדי תשלום סמלי.

לאחר דיון בבעית תת-תזונה, בעיקר של ילדים בארצות מתפתחות, הועלתה הצעה להעשיר מצרכי מזון יסודיים באבות-המזון הדרושים, כפי שכבר נעשה בכמה ארצות. נערך דיון נוקב בסכנת התפוצצות האוכלוסין בעולם והפיקוח על הילודה. מסתבר כי אין ויכוח אם יש צורך בהגבלת הילודה, אלא כיצד לבצעה. הדעה הכללית היתה שאין לכפות הגבלת ילודה ויש להשאיר לפרט את ההכרעה בדבר תכנון המשפחה. מעניינים ביותר היו

דברי נציג יפאן שגילה כי ממשלתו סייעה בכל הדרכים לתושבים שביקשו להגביל את הילודה, כולל הפלות מלאכותיות חינם. לדבריו נאלצה הממשלה לפעול בנושא זה בלחץ התושבים ואמנם הפעולה הוכתרה בהצלחה. הוא הדגיש כי בעקבות הירידה בילודה חלה עליה ניכרת ברמת החיים ביפאן, ועתה עברה הממשלה מפעולות של הגבלת הילודה לסיוע בתכנון המשפחה.

ירידת רופאים

בעיה אחרת המעסיקה את כל המדינות - הגירת רופאים למדינות אחרות- נדונה בישיבה שלא מן המנין שכונסה לפי בקשת חלק ניכר ממשתתפי הועידה. מסתבר כי ירידת רופאים היא תופעה כללית, ונציגי המדינות המתפתחות ביקשו עצה והדרכה מעמיתיהם בארצות המפותחות כדי למנוע תופעה זו. אולם למרבה הצער לא זכו לעצות של ממש. הכל הודו כי לדאבונם אין בידם אמצעי מתאים ובדוק, אף כי העלו מספר אפשרויות שלכל היותר עשויות להגביל ולצמצם את הירידה.

נציגי ארצות הברית בועידה נאלצו לצאת להגנת ארצם נוכח הטענות כי ארצות הברית מושכת את מיטב הכוחות הצעירים מן המדינות המתפתחות. הם טענו כי אמנם באו לארצות הברית רופאים, אולם בהכשרת רופאים אלה הושקעו כ-4 מיליארדים דולר, בעוד שארצות הברית תרמה באותה תקופה 40 מיליארד דולר לפיתוח שרותי רפואה ובריאות. אגב - הנציגים האמריקאים גילו כי ב-1966 נתנו בארצות הברית רשיונות עבודה ל-1.410 רופאים זרים מהם רק 6 רופאים מישראל.

הועידה ננעלה בישיבה חגיגית בהשתתפותו של ראש הממשלה, מר לוי אשכול, שעמד על ההבנה ההדדית הנוצרת בין המדינות הודות לשיתוף פעולה וסיוע הדדי מדעי וטכנולוגי. שר החוץ מר אבא אבן, הודיע כי כבר הוחל בדיונים על נושא ועידת רחובות הבאה, בעוד שנתיים. ועידת רחובות על תרומת המדע לקידום מדינות מתפתחות, כבר נעשתה למסורת נאה הזוכה ליחס של הערכה וכבוד בקרב אנשי המדע וראשי מדינות, בעקבות ההצלחות של ארבע הועידות הראשונות.

Unit 17

B. Vocabulary and Notes:

רְחוֹבוֹת	"Rehovot" (name of town in Israel)
נִתְכַּנֵּס - הִתְכַּנֵּס	to assemble, convene, meet together to gather oneself
מִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים	the "Six Day War" (the Arab-Israeli war, in June 1967)
הֶחֱרִים	to confiscate, boycott, ban to outlaw, excommunicate
הַיְּהוּדִים הֶחֱרִימוּ אֶת הָאִישׁ הַהוּא	the Jews excommunicated that person
הַיְּהוּדִים הֶחֱרִימוּ סְחוֹרוֹת נָאצִיּוֹת	the Jews boycotted Nazi goods
טֶקֶס הַנְּעִילָה	concluding (closing) ceremony
טֶכֶס - טֶקֶס	ceremony
נְעִילָה	locking, shutting, closure conclusion
נוֹעַץ	to consult, discuss, decide to be consulted, advised
נוֹעַץ בְּרוֹפֵא	to consult a doctor
גּוֹרְמֵי חוּץ	outside factors
גּוֹרֵם	cause, factor
חוּץ	outside, foreign, exterior
מוֹעֵד	fixed (appointed) time festival (assembly) time

רָמָה - standard, level, degree
- height, high place, highland

רָמָה גְּבוֹהָה (נְמוּכָה) - high (low) standard

רָמַת מִחְיָה - standard of living

הֶעֱלָה (הוֹרִיד אֶת הָרָמָה) - to raise (lower) the standard

מֵעַל (מִתַּחַת) לָרָמָה - above (below) standard

בְּרַחֲבֵי הַמְּדִינָה - all over the country

רַחַב - broad expanses, "wide open spaces"

בְּמוֹעֲדוֹ - duly, at the appointed time

לְלֹא, בְּלֹא - without

יוֹצֵא מִן הַכְּלָל - exception(al), extraordinary

כְּלָל - rule, principle
- total, whole, entirety
- community, society

כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר - to sum up

בִּכְלָל - including, in general, generally

בְּדֶרֶךְ כְּלָל - generally, generally speaking

טוֹבַת הַכְּלָל - the benefit of the public, the public interest

תּוֹךְ - (here:) while, in the course of
Usually it is expressed by תּוֹךְ כְּדֵי

קִנֵּן - (fig.) to settle in, penetrate
- to build a nest

הִתְבַּדָּה - to be proved wrong, to be proved incorrect

רָמַת דֶּרֶג	-	upper (high) echelon
רָם (רָמָה)	-	high, lofty, eminent
	-	haughty, proud
	-	supra (in compound words, see next item)
רָם הַמַּעֲלָה	-	high-ranking, person of importance
דֶּרֶג	-	grade, echelon, degree
כֵּן הִשְׁתַּתְּפוּ נְצִיגֵי...	-	also, the delegates of... took part... כֵּן in this reference is used as "כְּמוֹ כֵן" meaning "also, likewise, in addition to this"
פָּקִיד בָּכִיר	-	senior civil servant
בָּכִיר	-	senior, elder, superior
הַנּוֹשֵׂא הַנִּדּוֹן (הַנָּדוֹן)	-	the subject under discussion, the topic discussed
תְּרוּמָה	-	contribution
	-	donation, gift
מַדָּע	-	science, knowledge
מַדָּעֵי הַחֶבְרָה	-	social sciences
מַדָּעֵי הַטֶּבַע	-	natural sciences
מַדָּעֵי הַיַּהֲדוּת	-	Judaica
מַדָּעֵי הָרוּחַ	-	arts, humanities
אִישׁ מַדָּע	-	scientist
תִּכְנוּן	-	planning
תִּכְנוּן עָרִים	-	town planning
מוֹנִיטָרִי	-	monetary

נוֹקֵב	- -	penetrating, perforating piercing
בִּקֹּרֶת נוֹקֶבֶת	-	penetrating (merciless, mordant) criticism
הַכְשָׁרָה	- -	training preparation
סֶגֶל	-	cadre, corps
סֶגֶל דִּפְּלוֹמָטִי	-	diplomatic corps
סֶגֶל הַדְרָכָה	-	training cadre
כֹּחוֹת עֵזֶר	-	assistants, auxiliaries
אוֹכְלוֹסִין, אוֹכְלוֹסִיָּה	-	population
מְעוּטֵי (דַּלֵּי) אוֹכְלוֹסִיָּה	-	underpopulated
יְלוּדָה	-	birth, birthrate derives from the root "ילד"
הֶסְדֵּר יְלוּדָה, הַגְבָּלַת יְלוּדָה	-	birth control
שִׁעוּר יְלוּדָה (גָּבוֹהַּ, נָמוּךְ)	-	(high; low) birthrate
קִשְׁרֵי גּוֹמְלִין	-	mutual relations (connections)
גּוֹמְלִין, גּוֹמְלִים	-	reciprocity, mutuality
בִּקּוּר גּוֹמְלִין	-	return visit
יַחֲסֵי גּוֹמְלִין	-	mutual relations
מִשְׂחַק גּוֹמְלִין	-	return match
פְּעֻלַּת גּוֹמְלִין	-	reciprocal action
עִיּוּר	-	urbanization. Derives from the noun "עִיר" . The form פִּעוּל is a noun form of verbs that would usually appear in פִּעֵל . Thus, the verb connected with the

	noun עִיּוּר would be עִיֵּר : to urbanize, or also הִתְעַיֵּר: to be urbanized
הֵעִיק (מֵעִיק)	to press, oppress Derives from the root "עוק" and appears only in the הִפְעִיל form: הֵעִיק, מֵעִיק, יָעִיק
הִדְבִּיר	to subdue; overpower, conquer
תַּת-תְּזוּנָה	undernourishment, malnutrition
תַּת-	sub-, hypo-, under- (in compound words)
תַּת-הַכָּרָה	subconscious, unconscious
תַּת-יַמִּי	submarine, underwater
תַּת מַקְלֵעַ	sub-machine gun
תַּת קַרְקָעִי	underground
תְּזוּנָה	nutrition, nourishment, diet, food. The noun תְּזוּנָה derives from the verb "זון" (as the noun "מָזוֹן" - food). This form is usually used for ע"ו verbs. For example : תְּקוּמָה, תְּשׁוּבָה
קָטַל (קוֹטֵל)	to kill, slay (note: this verb is used by certain grammarians as a model, like פָּעַל)
בְּעוֹדוֹ בְּאִבּוֹ	while still in its (his) infancy, while still in his prime
אֵב (אִבִּים)	young shoot, bud verdure, greeness (fig.) youth, strength
הוּא מֵת בְּעוֹדֶנּוּ בְּאִבּוֹ	He died while still in his prime. He was taken untimely
הַתַּעֲשִׂיָּה הָיְתָה בְּאִבָּהּ	industry was in its infancy

רְפוּאָה מוֹנַעַת	preventive medicine
מַסְקָנָה	conclusion, finding, result
נֹכַח	(adverb) in front (the face) of, opposite, before, facing
לְנֹכַח	straight, opposite, in front of in respect of, in consideration of
הִתְקַבֵּל עַל דַּעַת הָרֹב	to be accepted by the majority
אֵינוֹ מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת	absurd, unreasonable (lit.: is not accepted by the mind)
רֹב	majority most multitude abundance, plenty
רֹב דֵּעוֹת	majority of votes
לָרֹב	in most cases in great quantity, abundantly
רֹב מֻחְלָט	decisive majority
רֹב מַכְרִיעַ	overwhelming majority
קְהִלָּתִי	communal, congregational adjective deriving from the noun קְהִלָּה : community, congregation, public.
מְיַלֶּדֶת	midwife, obstetrix
מַעְבָּדָה	laboratory, lab
הִקְדִּישׁ	to dedicate, consecrate, devote to designate, appoint to sanctify
הִקְדִּישׁ תְּשׂוּמֶת-לֵב	to devote attention

הַסּוֹפֵר הִקְדִּישׁ אֶת סִפְרוֹ לְהוֹרָיו - the author dedicated his book to his parents

הַמַּדְעָן הִקְדִּישׁ אֶת זְמַנּוֹ לְמֶחְקָר - the scientist devoted his time to research

מִיָּדִי - immediate, instantaneous, instant adjective; derives from the adverb "מִיָּד" : soon, immediately.

כֹּחַ אָדָם - manpower

תַּבְרוּאָה - sanitation

נֶחֱלַק - to be divided, differ, be opposed

(לִגְבּוֹת) גָּבָה - to collect (dues, taxes)

תַּשְׁלוּם סִמְלִי - token pay(ment)

תַּשְׁלוּם - payment, reward
- completion, retribution

סִמְלִי - symbolic(al), typical, token (adj.)

נִצּוּל - exploitation
- utilization

נִצּוּל הַהִזְדַּמְּנוּת - seizing (availing oneself of, grasping) the opportunity

נִצּוּל הַפּוֹעֲלִים - exploitation of workers

נִצּוּל פְּנֵי הַשֶּׁטַח - utilization of ground (terrain)

מְעוּט יְכֹלֶת - (a person) of scanty (poor) means, (a person) of limited capacity

מָעוּט - scanty, limited, small

מְעוּט אֶמְצָעִים - of scanty (poor, limited) means

נִזְקָק	(adj.) one in need
נִזְקַק (זקק)	(v.) to be in need
אֲבוֹת מָזוֹן	nutrients, principal (organic) components of food
(לִכְפּוֹת) כָּפָה	to force, compel, coerce
הַכְרָעָה	decision overbalance
פְּרָט	individual (as opposed to "כְּלָל": society, public) detail, item, particular unit
חֹפֶשׁ הַפְּרָט	civil liberty
יָזְמָה פְּרָטִית	private enterprise, individual intiative
כּוֹלֵל	including
הַפָּלָה מְלָאכוּתִית	artificial (surgical) abortion
הַפָּלָה	abortion, miscarriage throwing down, dropping
מְלָאכוּתִי	artificial
הֻכְתַּר בְּהַצְלָחָה	to succeed (lit.: to be crowned with success)
מַאֲמָצָיו הֻכְתְּרוּ בְּהַצְלָחָה	his efforts were crowned with success
בְּעִקְבוֹת	based on, in consequence (in the wake, on the heels of) following, in the footsteps of
עָקֵב	heel (of foot, of shoe), step, hoof footprint trace, footstep, vestige

רָמַת הַחַיִּים (הַמִּחְיָה)	- standard of living
יְרִידָה	- emigration from Israel. Opposite of עֲלִיָּה (here it is used as emigration in general) - drop, going down, descent - decline, fall, decrease
הֲגִירָה	- migration, emigration, immigration
שֶׁלֹּא מִן הַמִּנְיָן	- extraordinary, extra
מִנְיָן	- number, vote, score - "Minyan" ten adult male Jews, the minimum for congregational prayer
מִנְיָן נְקֻדּוֹת	- score
אֵינוֹ מִן הַמִּנְיָן	- not inclusive, not to be considered (counted), excluded
הֶעֱמִיד לְמִנְיָן	- to put to vote
פְּרוֹפֶסוֹר (שֶׁלֹּא) מִן הַמִּנְיָן	- full (associate) professor
תַּלְמִיד שֶׁלֹּא מִן הַמִּנְיָן (בָּאוּנִיבֶרְסִיטָה)	- auditor (university student attending course without credit)
רֹב מִנְיָן	- decisive majority
תּוֹפָעָה	- phenomenon, manifestation, effect - appearance
עָמִית	- friend, comrade, neighbour, associate
לְמַרְבֵּה הַצַּעַר	- unfortunately, to (my) great distress
מַרְבֶּה	- (adj.) much
לְמַרְבֵּה הַ-	- at most

לְדַאֲבוֹנָם	unfortunately, to their regret
דְּאָבוֹן	sorrow, anguish, pain, regret
(לְצַמְצֵם) צִמְצֵם	to reduce, limit, minimize to narrow to be exact (precise)
הֻשְׁקַע	to be invested to be sunk
אַגַּב	by the way, a propos, incidentally. Used in the same way and meaning as דֶּרֶךְ אַגַּב
רִשָּׁיוֹן (רִשְׁיוֹנוֹת)	permit, license
רִשְׁיוֹן נְהִיגָה	driving permit
הוֹצִיא (קִבֵּל) רִשָּׁיוֹן	to issue (receive) a permit
עָמַד עַל (דָּבָר)	to deal with, grasp, understand to insist
הֲדָדִי	mutual, reciprocal
עֶזְרָה הֲדָדִית	mutual aid
אֲגֻדָּה הֲדָדִית	cooperative society
בְּהַסְכָּמָה הֲדָדִית	by common consent
בְּאֹפֶן הֲדָדִי	(adv.) mutually
הוֹדוֹת לְ-	(adv.) thanks to, due to, because of
שִׁתּוּף פְּעֻלָּה	co-operation, collaboration
מָסֹרֶת	tradition

Unit 17

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. וְעִידָה
2. מְדִינַאי
3. בֵּין לְאֻמִּי
4. מֶכֶס
5. בְּרַחֲבֵי הַמְּדִינָה
6. לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל
7. דִּיּוּן נוֹקֵב
8. קִשְׁרֵי גוֹמְלִין
9. תְּרוּמָה
10. הִתְלַבְּטוּת
11. דַּעַת הָרֹב
12. מִיָּדִי
13. חֲשָׁשׁוֹת
14. מְעוּטֵי יְכֹלֶת
15. הַגְבָּלַת הַיְלוּדָה
16. פְּרָט
17. בְּעִקְבוֹת
18. חֵלֶק נִכָּר
19. תּוֹפָעָה
20. נֶאֱלָץ
21. רִשְׁיוֹן עֲבוֹדָה
22. הֲבָנָה הֲדָדִית
23. דִּיּוּן
24. הַעֲרָכָה

ב. המלים אֲבָל, אוֹ, כִּי, כְּאִילוּ וכו' נקראות מילות חבור או מילות קֶשֶׁר. תפקידן לחבר בין חלקי המשפט או קבוצות מלים בתוך המשפט. בניגוד למילות היחס, אין מילות החבור באות בנטיה. אבל אף מילות היחס יכולות לשמש כמילות חבור כשהן באות יחד עם האות שֶׁ- (גם האותיות ו' ש' משמשות לחבור משפטים ומלים).

לפניך רשימת דוגמאות לשמושי מילות חבור:

1. "כשמונים מדינאים השתתפו בועידת רחובות שדנה הפעם.."
2. "בטקס הנעילה גִּלָּה שר החוץ כי היו ספקות..."
3. "על הממשלה בכל ארץ להקדיש לכך מאמצים גם אם אין לכך תוצאה מִיָּדִית".

1. מצא במאמר מילות חבור והוסף אחרות משלך.

2. מלא את מילות החבור החסרות במשפטים הבאים:

   1. אחת המסקנות של הועידה היתה ___ יש להכניס שנוי יסודי במבנה שרותי הבריאות.

   2. השיטה הוצעה ___ נתקבלה על דעת הרוב.

   3. בשאלה זו הועלה ענין הכשרת כח אדם מתאים ___ יפעל במרכזי בריאות.

   4. הועלו חששות ___ מבטוח בריאות וולנטארי יהנו רק מקבלי שכר קבוע.

   5. נתעוררה שאלה ___ יש לגבות סכום סמלי בעד שרותים או תרופות.

   6. היו שסעבר ___ יש להנהיג תשלום סמלי, ___ היו שסעבר..

   7. הדעה הכללית היתה ___ אין לכפות הגבלת ילודה.

   8. מסתבר ___ אין וכוח ___ יש צורך בהגבלת הילודה ___ כיצד לבצעה.

   9. הם בקשו עצה ___ למרבה הצער לא זכו לעצות של ממש.

   10. הכל הודו ___ לדאבונם אין בידם אמצעי מתאים ___ ___ העלו מספר אפשרויות.

3. "אשר לבטוח בריאות לאומי נתעוררה השאלה אם יש לגבות סכום סמלי..." הצרוף "אשר ל-" בא בהוראת "בנוגע ל-" או "ביחס ל-" והוא נפוץ בלשון יום-יום.

   השלם את המשפטים הבאים המתחילים בצרוף זה:

   1. "אשר לארגון הבריאות העולמי...
   2. "אשר להגבלת הילודה ...
   3. "אשר לבעית ההגירה ...
   4. "אשר לשתוף הפעולה ...
   5. "אשר לממשלה ...

4. מילת החבור "כי" תופיע בצרופים שונים, ובהוראות שונות. כתוב משפטים בהם יופיעו הצרופים הבאים:

כִּי אִם, כִּי אָז, אַף כִּי, עַד כִּי, אִם כִּי.

ג. צורת הבינוני של בנינים שונים מופיעה לפעמים בשתי הוראות שונות: 1. פועל בזמן הווה, 2. שם בעל מקצוע.
לדוגמא: מְיַלֶּדֶת (בינוני בבנין פִּעֵל), סוֹפֵר (בינוני בבנין קל)

1. מצא מהו שם בעלי המקצוע העוסקים בשטחים הבאים וציין מהו הבנין בו מופיעים שמות אלו:

1. חִנּוּךְ	7. הַמְצָאָה
2. מִסְחָר	8. רְפוּאָה
3. יְצִירָה	9. פִּקּוּד
4. רִגּוּל	10. גְּנִיבָה
5. שֵׁרוּת	11. תְּפִירָה
6. הַדְרָכָה	12. אֲפִיָּה

2. המילה "מְדִינַאי" מציגה דרך נוספת של יצירת שמות בעלי מקצוע בלשון העברית - שמות תואר בסיום "אִי". לדוגמא: עִתּוֹנַאי, חַקְלַאי וכו' (א' חרוקה או מובלעת).
מצא במה עוסקים בעלי המקצוע הבאים ומהו השרש ממנו נגזר שמם:

1. בַּנַּאי	6. סִיטוֹנַאי
2. בַּמַּאי	7. טֶכְנַאי
3. קַמַּאי	8. יַמַּאי
4. חַשְׁמַלַּאי	9. כִּימַאי
5. מְכוֹנַאי	10. סְפּוֹרְטַאי

ד. סדר חלקי המשפט הפשוט:

משפט בעל תוכן ורעיון מסוים מכיל בדרך כלל שני חלקים עיקריים:

1. נושא - החלק עליו מסופר או מדובר במשפט

2. נשוא - החלק המספר מה מעשהו, תכונותיו או מצבו של הנושא.

השפה העברית משנה את מקומם של הנושא והנשוא במשפט, לפי חשיבותם למספר או לשומע. לדוגמא:

1. שלש ועידות (נושא) התקיימו (נשוא) בשנים הקודמות.

2. בשנים הקודמות התקיימו (נשוא) שלש ועידות (נושא)

יש לזכור שאם המשפט פותח במושא, תואר הפועל או מילת שאלה, והנשוא הוא פועל בעבר או בעתיד - יקדם תמיד הנשוא לנושא (ראה דוגמא 2).

אם הנשוא הוא פועל בצורת בינוני, יקדם לפעמים הנושא לנשוא לדוגמא:

1. שמונים מדינאים (נושא) משתתפים (נשוא) בועידה.

2. בועידה משתתפים (נשוא) שמונים מדינאים (נושא).

3. משתתפים (נשוא) בועידה שמונים מדינאים (נושא).

1. בנה את המשפטים הבאים בדרכים אחרות:

   1. הועידה דנה הפעם בבעיות בריאות בארצות מתפתחות.
   2. הועידה הראשונה נתכנסה בישראל אחרי מלחמת ששת הימים.
   3. מדינות מזרח אירופה החרימו את הועידה.
   4. דברי הערכה נלהבים נשמעים מפי משתתפי הועידה.
   5. תת-תזונה קוטלת את הילדים.
   6. מרכזי הבריאות יטפלו בתחומי הרפואה ובריאות הצבור.
   7. מקבלי שכר קבוע נהנים מבטוח בריאות.
   8. בין המשתתפים נערך דיון נוקב על סכנת התפוצצות האוכלוסין בעולם.
   9. דברי נציג יפאן היו מעניינים ביותר.

10. בארה"ב נִתָּנִים לזרים כאלף רשיונות עבודה.

11. כל הנציגים הדגישו את חשיבותה של הרפואה המונעת.

12. ארבעה מיליארד דולר הושקעו בהכשרת רופאים.

2. כתוב את המשפטים הבאים לפי סדר נכון; המילה הראשונה מודגשת בקו:

1. שיטה מרכזי בריאות הוצעה להקמת.
2. רופא בראש עומד מרכז הבריאות.
3. הקדישה הממשלה לכך רבים מאמצים.
4. לשרותי רפואה מעוטי היכולת ביותר נזקקים.
5. קננו לפני בואם חששות בלבם.
6. גם הפעם מטרת ועידת רחובות הושגה.
7. נוקבים דיונים נתקיימו במסגרת זו.
8. העלו את הבעיות המעיקות הנציגים עליהם.
9. לא הצליחו הם להדביר את המחלות הקשות.
10. על ההבנה ראש הממשלה בין המדינות באם.

ה. המספר המציין את סדר העצמים נקרא מספר סדורי: ראשון, שני, שלישי... המספר הסידורי משמש במשפט כמו שם תואר ויחולו עליו אותם הכללים: על המספר הסידורי להתאים לשם העצם במין ובמספר וכן יקבל את ה' הידיעה כמו כל תואר אחר.

1. כתוב את המספרים הסדוריים במילים והתאם אותם למין של שם העצם:

1. הרחוב ה-5
2. הילדה ה-3
3. הועידה ה-12
4. השנה ה-7
5. הנציגים ה-1
6. הבעיה ה-2
7. הרופא ה-8
8. הארץ ה-6
9. הארגון ה-10

2. השתמש בצרופים הנ"ל בלא ה' הידיעה.

3. במה שונים המספרים הסדוריים 10-1 מן המספרים בדרגות האחרות (עשרות, מאות, אלפים) ?

4. שם המספר או התואר "רִאשׁוֹן" מופיע בצרופים שונים. הסבר את הצרופים הבאים והשתמש בהם במשפטים:

אָדָם הָרִאשׁוֹן
גּוּף רִאשׁוֹן
בַּיִת רִאשׁוֹן
קוֹל רִאשׁוֹן
בָּרִאשׁוֹנָה
לָרִאשׁוֹנָה

ו. ענה על השאלות הבאות:

1. מדוע עמדה מדינת ישראל בפני בעיה, כאשר רצתה לקיים ועידה בין-לאומית לאחר מלחמת ששת הימים ?

2. מהי מטרתה של ועידת רחובות? האם יש לדעתך מקום וערך לועידה מעין זו ?

3. מהן בעיות הבריאות המעיקות על ארצות מתפתחות ? כיצד אפשר לפתרן ?

4. מהו ההבדל בין בעיות הבריאות בארצות מתפתחות לבין בעיות הבריאות בארצות מפותחות (כגון ארה"ב)?

5. מה הם מרכזי בריאות קהילתיים-אזוריים ומהי חשיבותם בארצות מתפתחות ?

6. האם יש ערך לקיומו של בטוח בריאות לאומי בארצות מתפתחות?

7. מהי רפואה מונעת ובמה חשיבותה ?

8. מהו הקשר בין סכנת התפוצצות האוכלוסין בעולם ופקוח על הילודה ?

9. האם יש להאשים את ארה"ב על שהיא קולטת רופאים שהגרו ממדינות מתפתחות ?

ז. תרגם את הקטע הבא לאנגלית :

בעיית המחסור בסגל רפואי בארצות מתפתחות נדונה כמעט בכל ישיבה וישיבה של הועידה. בעיה זו מעיקה על ארצות מתפתחות בעיקר באיזורים כפריים, בהם הסגל הרפואי מצומצם והוא אף חסר הכשרה מקצועית מתאימה, ברוב המקרים. בכל מקום נמצא פער[1] גדול ונורא בין שרותי הרפואה העירוניים והכפריים. זוהי תוצאה של שני גורמים עיקריים: מצד אחד נמצא כי הכשרת סגל רפואי דורשת בימינו זמן ארוך ומאמצים רבים, ותובעת מן הרופא שמוש בכלים ומכשירים מיוחדים ומשוכללים[2]. מצד שני נמצא כי השרות הרפואי באזור כפרי מושך פחות ופחות רופאים.

מנהל אגף שרותי בריאות הצבור בארגון הבריאות העולמי טען לעומת זאת כי יש צורך במהפכה בהכשרת רופאים במדינות מתפתחות. לדעתו חלה[3] המהפכה הראשונה בלימודי הרפואה בסוף המאה[4] שעברה, כאשר תלמידי הרפואה עברו מחדרי ההרצאות לחדרי בית החולים. אולם המהפכה המודרנית חייבת להעביר אותם מבתי החולים לקהילות. כמו כן יש לזכור תמיד כי הכשרת הרופאים חייבת להתאים לסביבה בה ישרתו. לכן נראה כי יש לקצר במידת הצורך את משך[5] לימודי הרפואה ולהכשיר רופאים או תת-רופאים בענפי רפואה מסוימים החיוניים ביותר בארץ זו או זו. כמו כן יש להכשיר כוחות עזר, כך שיוכלו לשמש במקרה הצורך כתחליף[6] לרופא. אגב, שיטה זו מקובלת בכמה ארצות, ואפילו בקבוצים בישראל, בהם האח או האחות בודקים את החולה, נותנים לו תרופות[7] או מחליטים לשלוח לבית חולים, כאשר הרופא אינו נמצא במקום.

1. פַּעַר	gap	5. מֶשֶׁךְ	duration
2. מְשֻׁכְלָל	specially, improved	6. תַּחְלִיף	substitute
3. חָלָה	to occur	7. תְּרוּפָה	medicine, drug
4. מֵאָה	century		

ח.   תרגם את הקטע הבא לעברית :

Much that was said may seem to be of only minor interest to the developed lands - and yet they too have their rural areas without adequate medical care, their zones of poverty and malnutrition, their medical problems in the midst of a surfeit[1] of doctors. Israel's Minister of Health, Mr. Israel Barzilai, pointed out that health is indivisible, a proposition with which all delegates agreed. But does this mean that the affluent are prepared to pay for the good health of their poor neighbours, lest disease cross the fence? The question of how to combine health and economics, of how to soften the hard hearts of ministers of finance,and how to spend budgets to best advantage, occupied several sessions.

In conclusion: there can be little doubt that the basic idea of the Rehovot Conferences - bringing together the statesmen of the developing lands and the great scientists of the world - has proved an excellent one for both categories of delegates. The scientists see if their ideas can be translated into action in the bush, where what is easy in the laboratory does not seem quite so simple; the statesmen learn what is being discovered, discussed, and postulated[2] in the great centers of research.

1. surfeit   שֶׁפַע

2. postulated   מְשֹׁעָר, מְחְבַּשׂ

Unit 18

אימונים במלחמת גרילה נגד ישראל

אם תתאמת הכרזתו של הרמטכ"ל, רב אלוף יצחק רבין (בנאומו בטקס סיום קורס פיקוד ומטה), כי הסורים מתכננים נגד ישראל פעולות בנוסח הגרילה, עומדים אנו בפני תקופה חדשה של בעיות בטחוניות. אימונים במלחמת גרילה נגדנו, אינם חדשים. גם ארגון השחרור הפלשתינאי של אחמד שוקיירי משמיע איומים דומים ומספר על אימונים מיוחדים ושיגור פלשתינאים לסין להתאמן. בנשק זה ניסו המצרים להשתמש נגד ישראל ב-1954-1956 עד שישראל החליטה כי הדרך הטובה ביותר להלחם בשיטות הפדאיין אינה פעולות תגמול אלא התקפה כללית על הצבא המצרי בסיני. לדברי הרמטכ"ל, נותנים הסורים חסותם לפעולות פת"ח ואף מאמנים יחידות נוספות למלחמת גרילה נגד ישראל.

מה מניע את הסורים להתכונן למלחמת גרילה נגד ישראל? יש להניח כי זה אחד הביטויים לרצונם של הסורים להפגין עצמאות מול הנאצריזם. בעוד עבדול-נאצר טוען כי אין לדחוק את הקץ וכי מלחמה נגד ישראל לא תחל בטרם יהיו מדינות ערב מוכנות לכך, מדברים הסורים על דרך אחרת ל"שחרור פלשתין". עתון "הבעת'" כתב: "שחרור פלשתין דומה למלחמת השחרור באלג'יריה ולמלחמה בויאטנאם. המלחמה תתנהל אך ורק על אדמת ישראל, כפי שקורה בויאטנאם הדרומית, שם אין ארה"ב יכולה להשתמש בכלי המשחית האדירים שברשותה". משפט זה טומן בחובו את עיקרי האסטרטגיה הסורית בקשר למלחמת הגרילה. הפתירן של מלחמת אלג'יריה והצלחות אחרות של לוחמי גרילה, שכנעו כנראה את הסורים כי די לקרוא למלחמת גרילה בשם "מלחמת שחרור" ולישראלים "כובשים זרים" כדי שהצלחתה תובטח מראש. השוואת המאבק נגדנו למלחמת ויאטנאם מלמד שהסורים נתפשו להנחה שמלחמת גרילה נגד ישראל תזכה בתמיכה ובאהדה בין-לאומית, או לפחות בתמיכת מדינות כמו סין. מעניינת מאד אמונתם כי ישראל לא תוכל למצוא תשובה למלחמת גרילה אף אם תהיה מצוידת בכלי משחית אדירים כמו ארה"ב בויאטנאם. כלומר סוריה מכירה בחולשתה, אך מאמינה כי ישראל החזקה עם גייסות סדירים תיכשל כנגד לוחמת גרילה.

דעת מאו טסה טונג

מאו טסה טונג, שהנו אחד מאבות מלחמת הגרילה המודרנית, מזהיר כי העתקות של מלחמות גרילה סופן כשלון וכי לכל זירה מצביה ותנאיה.

המיוחדים לה. הסורים נתפשו גם למחשבה כי באמצעות מלחמה כזו בלבד יוכלו להביס את ישראל. גם בענין זה מסביר המנהיג הסיני (בספרו על מלחמת גרילה - יו צ'י צ'אן), כי מלחמת גרילה נועדה להורות שלב מעבר למלחמה רגילה שרק באמצעותה מושג הנצחון. בניגוד לסורים, יתכן מאד שהמצרים חושבים כי מלחמת גרילה תשמש אותם בתור שלב פתיחה למלחמה כוללת בישראל, אך המצרים יודעים כי מלחמת גרילה תלושה תדחוף את ישראל להגיב במהלומות ישירות בשעה שאינם מוכנים לכך. נעלם כנראה מעיני הסורים שלא כל מלחמות הגרילה (וגם מלחמות השחרור) הצליחו. די להביא את הדוגמאות מתקופתנו - מלחמת הקומוניסטים ביוון (כשלרשות לוחמי הגרילה היו בסיסים בשלוש ארצות קומוניסטיות); מאבק ההוקים בפיליפינים ומלחמת הגרילה במלאיה.

ספק אם מצויים מומחים צבאיים ברי-דעת המאמינים כי ניתן להביס את ישראל במלחמת גרילה. אך אין ספק שמלחמת גרילה יכולה למרר את חייה של כל מדינה. כל מה שהמדינה מודרנית יותר, רבים בה יותר מוקדים רגישים הנוחים להתקפת "פגע וברח". גם לישראל מרכזים עדינים כאלה של תקשורת, אנרגיה או של תעשיה. אנו רגישים ופגיעים במיוחד בגלל הגבול הארוך והמפותל שלנו והעדר העומק האסטרטגי. דהיינו, מרכזים חיוניים רבים נמצאים קרוב לגבול. ניתן לפגוע בהם ולחזור מעבר לגבול באותו לילה. פגיעות כאלה גורמות לעצבנות ולירידת המוראל, שלא לדבר על הנזקים עצמם. הוצאת יחידות צבא ממחנות האימונים כדי להלחם בכנופיות הגרילה פוגעת גם היא בעבודת הצבא. אין צורך במלחמת ויאטנם כי להיווכח עד כמה קשה להתגונן בהצלחה מלאה בפני כנופיות קטנות של פושטים. אפילו יחידות הפת"ח, שהוכיחו חוסר מקצועיות ונכשלו במרבית פעולותיהן, מלמדות על קשיים אלה. עובדה היא שחרף כל מאמצי צה"ל ממשיך ארגון הפת"ח את פעולתו נגדנו.

מהלומות נגד

איננו יודעים בדיוק כיצד מתארים לעצמם ראשי המטכ"ל הסורי מלחמת גרילה. למלחמה זו אין הגדרה מדוייקת, אך פירושה המעשי הוא טרור, חתירה ומלחמת חבורות של חבלנים, או פרטיזנים, המתנהלת בכל מקום, בחזית ובעורף, תוך מטרה לגרום למקסימום אבדות ונזקים, אך תוך המנעות מהתנגשויות ישירות. לכל מלחמת גרילה תנאים שלה, אך יש מספר נתוני יסוד לפיהן ניתן לבחון את סכויי ההצלחה של מלחמה כזו. שלושת נתוני היסוד החשובים (מלבד מורל הגייסות הלוחמים, המנהיגות ותכניות המלחמה)

הם: הזירה, האוכלוסיה, התנאים הפוליטיים.

הזירה האידיאלית למלחמת גרילה היא חבלי ארץ הרריים ומבותרים ושטחי יערות, או שטחי ביצה מיוערים. למשל, בויאטנאם, זאת זירה נוחה למלחמה כזו. חבורות גרילה ופרטיזנים שהצליחו במאבקם במלחמת העולם השניה (יוגוסלוויה ורוסיה) נהנו תמיד מתנאי זירה נוחים. בהם הצליחו להשיג פעם בפעם עדיפות מקומית זמנית. תנאי הזירה הנוחים איפשרו להם להקים לעצמם בסיסים לתחמושת ואספקה, בתי חולים וכדומה. סקירה של תנאי השטח הגיאוגרפיים של ישראל מלמדת כי זירתה רחוקה מלהיות אידיאלית למלחמת גרילה ממושכת. למשל הנגב והערבה חשופים לסיורים ופגיעות מהאויר. המקום היחיד המתקרב לתנאי שטח מתאימים למלחמת גרילה הוא הגליל: חבל ארץ על גבול סוריה שניתן להסתנן לתוכו מלבנון ומירדן. אך הגליל ההררי, בו מועטים היישובים היהודיים ורבים התושבים הערביים, הוא חבל ארץ קטן יחסית. צבא יעיל יכול לבודדו, לסוגרו בנקל ול"חרוש" אותו קטעים קטעים. ספק עם חבורות גדולות של לוחמי גרילה יוכלו להסתובב בו בחפשיות זמן רב. יהיה עליהם לעסוק מרבית הזמן בבריחה. הקמת בסיסי נשק ואספקה ומקומות למנוחה וריפוי אינה אפשרית כמעט בשטח קטן כמו הגליל. בניגוד לצבאות אחרים שלחמו נגד יחידות גרילה באזורים בלתי מוכרים להם, הרי אנחנו בני בית באזורים אלה ומכירים אותם לא פחות מאשר פלשתינאים שגרו שם לפני כעשרים שנה.

מכאן שתנאי הזירה חייבים להכתיב לסורים בעול מלחמת גרילה מתוך שטחיהם כשהבסיסים יהיו מעבר לגבול. כלומר, לא תהיה זו מלחמת גרילה קלאסית, אלא פשיטות מעבר לגבול, למועדים קצרים, של יחידות קטנות למדי. זוהי עובדה חשובה משום שמצב זה יעמיד את סוריה בצורה גלויה כנוטלת חלק במלחמת פשיטות נגד ישראל. סוריה תיחשף במקרה כזה למהלומות-נגד ישירות מצד ישראל. מהלומות שיכוונו לא רק נגד בסיסי הפושטים ולא רק באמצעי התגמול של שנות החמישים. כללי המשחק, כפי שאמר הרמטכ"ל, ייקבעו על ידנו והם יכולים לכלול גם הפעלת שריון, אויריה ועוד.

סכנת מלחמה כללית

אך גם לוא אפשר היה להקים בסיסים למלחמה כזו בתוך שטח ישראל, אין מלחמה כזו יכולה להתנהל בהצלחה בלי בסיסים עורפיים. כלומר, אם כך ואם כך, תיאלץ סוריה לחשוף את עצמה כמשתתפת במלחמת גרילה זו ויהיה עליה לעמוד בהתנגשויות גלויות עמנו.

זה מביא אותנו לענין התנאים הפוליטיים. מצרים אינה מוכנה כיום שסוריה תגרור אותה למלחמה נגד ישראל מבלי שתהיה מוכנה לכך, וספק רב

אם תניח לסורים לסבך אותה. הסכנה היחידה היא שמצרים תסתבך עמנו בעל כרחה, כתוצאה מפעולות נגד חריפות מדי של ישראל נגד הסורים. אם נשקול את מהלכיה של ברית המועצות במזרח התיכון יש להניח כי גם היא לא תתן יד, ואפילו בעקיפין, להסתבכות סורית בהתנגשויות העלולות להביא להתלקחות כללית. מדינה יחידה העלולה לתמוך בפעולות גרילה סוריות היא סין, אך זו רחוקה למדי מן האזור וטרודה כיום בבעיות קשות משלה.

בעית האוכלוסיה היא המורכבת ביותר במלחמת גרילה, אך גם בתחום זה לא נשקפים לסורים סיכויים ורודים. כבר אמרו מומחים ידועי שם במלחמת גרילה כי אין מלחמה כזו יכולה להתנהל ללא עזרת האוכלוסיה. מאו טסה טונג השווה את לוחמי הגרילה לדגים ואת האוכלוסיה לים בו הם חיים. בלי עזרת האוכלוסיה אין לוחמי הגרילה מוצאים מחסה ומסתור. הם חסרים סיוע מודיעין ומקור גיוס ללוחמים נוספים. לזכותם של המתכננים מלחמת גרילה נגדנו פועלת אמנם העובדה שדוקא בגליל מצויה אוכלוסיה ערבית צפופה ושאנשי המיעוט רשאים לנוע באורח חפשי למדי בדרכי הארץ ולהגיע למרכזים שונים של הישוב היהודי. בגליל מצויות גם שתי ערים ערביות - נצרת ושפרעם, אך אלה ערים קטנות יחסית (עם מיעוט של מרכזים חיוניים הניתנים לפגיעה) מכדי שתתפתח בהם מחתרת מסועפת (כמו באלג׳יר או סייגון) המסוגלת לסייע בפעולות נרחבות ללוחמי גרילה. עשרות הכפרים הערביים בגליל גלויים לאשנב וקל גם לבודדם בעת הצורך.

כיצד יגיב המיעוט הערבי

לזכותו של המיעוט הערבי בישראל יש לומר כי חרף כל ההסתות וההזדמנויות הרבות לא גולתה בקרבו מחתרת של ממש נגד המדינה. היו מקרי ריגול וחבלות זעירות, אך גם בזמן פעולות הפדאיין לא נרתמו בני המיעוט לפעולות גרילה נגד המדינה. הסיבות לכך אינן משנות דבר כרגע ויש להניח כי היו קיימות עוד זמן ניכר. אמנם חלק ניכר מהמיעוט הערבי בישראל איננו מרוצה וממורמר ואף נושא עיניו בכמיהה למתרחש במדינות ערב, אך אין פירוש הדבר שרבים מבניו יהיו נכונים לעבור על החוק, להחזיק בנשק ולהסתכן באורח אישי בפעולות חבלה. נכונה כנראה הנחתם של אלה המומחים, כי המיעוט הערבי בישראל איננו מוכן להסתכן יתר על המידה ולהקריב קרבנות במקרה של התמודדות בין ישראל למדינות ערב. במילים אחרות, אין כמעט סיכוי שפעולות גרילה, או פשיטות, מצד סוריה יתבסס על המונים רחבים, כפי שדורשת מלחמת גרילה. לכל היותר יימצאו

יחידים שיהיו נכונים להסתכן במתן ידיעות ובמתן מחסה. ספק רב אם ימצאו אנשים אחראיים בקרב המיעוט שיהיו נכונים לתת יד למלחמת גרילה כזו, בידעם כי בהתמודדות כזו יסבלו בני המיעוט לא פחות מאשר האוכלוסיה היהודית.

B. Vocabulary and Notes:

הִתְאַמֵּת	-	to come true, be confirmed, verified
הַשְּׁמוּעָה הִתְאַמְּתָה	-	the rumour has been confirmed
רַמַטְכָּ"ל - רֹאשׁ הַמַּטֶּה הַכְּלָלִי	-	Chief of General Staff
פִּקּוּד	- -	command subordinate
בְּפִקּוּדוֹ שֶׁל-	-	under the command of
מַטֶּה	- -	(here:) headquarters staff, stick, rod
בְּנֹסַח	-	in the style of
נֹסַח	-	version, formula, text
פַּדָאִין	-	groups of Arab infiltrators who used to cross the Egyptian border and sabotage Israeli areas in the years 1954-1956
פְּעֻלַּת תַּגְמוּל	-	retaliation, reprisal
תַּגְמוּל	- -	retaliation, retribution recompense, reprisal, reward, benefit
קֻפַּת תַּגְמוּלִים	-	provident fund
פַּתָ"ח	-	Arab troops trained for guerrilla warfare in Israel
דָּחַק אֶת הַקֵּץ	-	to force the issue, anticipate the verdict, to anticipate the coming of the Messiah
קֵץ	-	end

בַּעַת'	- Ba'ath - the name of a Syrian newspaper affiliated with the Ba'ath party - a radical political party in Syria
כְּלֵי מַשְׁחִית	- destroying instruments
מַשְׁחִית	- destroyer
אֳנִיַּת מַשְׁחִית	- destroyer, warship
טוֹמֵן בְּחֻבּוֹ	- hides inside him, pregnant (gravid) with
חֹב	- bosom
פִּתָּיוֹן	- bait, inducement, lure
מֵרֹאשׁ	- in advance
גְּיָסוֹת	- troops
גַּיִס	- army, corps, regiment
גַּיִס חֲמִישִׁי	- fifth column
גְּיָסוֹת לוֹחֲמִים	- line troops
גְּיָסוֹת נַיָּדִים	- mobile troops
גֵּיסוֹת עֵזֶר	- auxiliary troops, reserves
לָחְמָה	- fighting, warfare
לָחְמַת גֵּרִילָה	- guerrilla warfare
לָחְמָה טוֹטָלִית	- total warfare
לָחְמָה פְּסִיכוֹלוֹגִית	- psychological warfare
זִירָה	- arena, scene, theatre
זִירָה בֵּין־לְאֻמִּית	- international scene (arena)

זִירַת מִלְחָמָה	-	theatre of war
זִירַת קְרָבוֹת	-	theatre of operations, battlefield
הֵבִיס	-	to rout, smite, defeat
תְּבוּסָה	-	defeat, collapse
תָּלוּשׁ	-	picked, plucked, detached, displaced, torn out (off), loose
אָדָם תָּלוּשׁ מִן הַחֶבְרָה	-	a person withdrawn from society
תָּכְנִית תְּלוּשָׁה מִן הַמְּצִיאוּת	-	unrealistic programme
מַהֲלֻמָּה	-	blow, stroke, knock
מַהֲלֻמָּה קָשָׁה	-	hard blow
מַהֲלֻמַּת מַחַץ	-	knockout
מַהֲלֻמַּת נֶגֶד	-	counterstroke
בַּר דַּעַת	-	intelligent, clever
בַּר-	-	(Aram.) son
דַּעַת	-	knowledge, wisdom
מֵרַר אֶת חַיֵּי פְּלוֹנִי	-	(lit.) to embitter somebody's life, (fig.) to give one a hard time
מֵרַר	-	to cause bitterness, embitter
	-	to grieve
מֵרַר בִּבְכִי	-	to weep (cry) bitterly
מוֹקֵד	-	focus
נְקֻדַּת מוֹקֵד	-	focus, focal point

רָגִישׁ	-	sensitive
"פְּגַע וּבְרַח"	-	"hit and run"
פָּגַע	-	to hit, strike, hurt, harm, injure
	-	to insult
תִּקְשֹׁרֶת	-	communication
תִּקְשֹׁרֶת הֲמוֹנִית	-	mass communication
אֶמְצְעֵי תִּקְשֹׁרֶת	-	means of communication
פָּגִיעַ	-	vulnerable
מַטָּרָה פְּגִיעָה	-	vulnerable target
דְּהַיְנוּ	-	(Aram.) that is to say, it means, namely
הַיְנוּ	-	this is, that is
חִיּוּנִי	-	vital, indispensable
כְּנוּפְיָה	-	gang, band
כְּנוּפְיַת שׁוֹדְדִים	-	a gang of robbers
אַנְשֵׁי כְּנוּפְיָה	-	bandits, gangsters
פּוֹלֵשׁ	-	invader
פְּלִישָׁה	-	raid, attack
חֶרֶף	-	despite, in spite of, notwithstanding
טֵרוֹר	-	terror
חֲתִירָה	-	undermining, sabotage

חַבְּלָן - saboteur

חֲזִית - front
- foreground
- facade(F.)

חֲזִית הַבַּיִת - the front of the house

חֲזִית קִדְמִית - forefront

קַו הַחֲזִית - frontline

הֵקִים חֲזִית מְשֻׁתֶּפֶת נֶגֶד - to establish a common front against

עֹרֶף - (here:) hinterland, rear
- neck, nape

נְתוּנֵי יְסוֹד - basic data

נְתוּנִים - data

נָתוּן - given, handed over, datum

יְסוֹד - foundation, basis, ground, element, essential

אוֹכְלוּסִיָּה - population

מְעוּטֵי (דַּלֵּי) אוֹכְלוּסִיָּה - underpopulated

חֶבֶל אֶרֶץ - region, district

הֲרָרִי - mountainous, mountainy, hilly

מְבֻתָּר - cut, cleft (mountains)

בִּצָּה - marsh, swamp

מְיֹעָר - afforested, covered with forests, wooded

יַעַר - forest

עֲדִיפוּת	superiority preference, priority
עֲדִיפוּת אֲוִירִית	air superiority
בְּרֹאשׁ סֻלַּם הָעֲדִיפֻיּוֹת	first (top) priority
תַּחְמֹשֶׁת	ammunition, arms
אַסְפָּקָה	supply
הִסְתַּנֵּן	to infiltrate
מִסְתַּנֵּן	infiltrator
בִּדֵּד, בּוֹדֵד	to isolate
חָרַשׁ	to plough (here fig.) to search thoroughly
הִכְתִּיב	to dictate
שִׁרְיוֹן	armoured force, armour
חֵיל שִׁרְיוֹן	armour
מְכוֹנִית שִׁרְיוֹן	armoured car
אֲוִירִיָּה	air force
עָרְפִּי	rear, back
עֹרֶף.	rear, hinterland
בָּסִיס עָרְפִּי	rear base
מַטֶּה עָרְפִּי	rear headquarters
גָּרַר	to drag, tow, pull along, draw to involve, bring about

הִסְתַּבֵּךְ	- to become entangled
פְּעֻלַּת נֶגֶד	- counteraction, reprisal
בַּעֲקִיפִין	- indirectly
הִתְלַקְּחוּת	- inflammability
טָרוּד	- busy, occupied
מוֹדִיעִין	- information, intelligence
מוֹדִיעִין קְרָבִי	- combat intelligence
מוֹדִיעִין צְבָאִי	- military intelligence
דּוּכַן מוֹדִיעִין	- information desk
לִשְׁכַּת מוֹדִיעִין	- information office (bureau)
שֵׁרוּת מוֹדִיעִין	- intelligence service
לִזְכוּתוֹ	- to his advantage - in his favour
זְכוּת	- right, privilege - acquittal - merit - credit - favour - advantage
בְּאֹרַח חָפְשִׁי	- freely The adjective חָפְשִׁי turns into an adverb when followed by words as: בְּאֹרַח, בְּאֹפֶן etc.
אֹרַח	- path, way, route, manner of life, condition
בְּאֹרַח זְמַנִּי	- temporarily
בְּאֹרַח פֶּלֶא	- marvelously, miraculously
בְּאֹרַח רִשְׁמִי	- officially, formally

חַבָּלָה	-	destruction, sabotage
מְמֻרְמָר	-	embittered, exasperated
כְּמִיהָה	-	yearning, longing
הִתְמוֹדְדוּת	-	(here:) struggle, matching oneself against
	-	contest, wrestling

Unit 18

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. בְּאוּט
2. בְּנֹסַח
3. בְּעָיוֹת בִּטְחוֹנִיּוֹת
4. לְהִתְאַמֵּן
5. שִׁגּוּר
6. חָסוּת
7. יֵשׁ לְהָנִיחַ
8. לִדְחֹק אֶת הַקֵּץ
9. שִׁכְנֵעַ
10. טוֹמֵן בְּחֻבּוֹ
11. אַהֲדָה
12. תְּמִיכָה
13. כִּשָּׁלוֹן
14. לְהָבִיס
15. בְּאֶמְצָעוּת
16. שְׁלַב מַעֲבָר
17. תָּלוּשׁ
18. מַהֲלֻמָּה
19. מָצוּי
20. בַּר דַּעַת
21. לְמָרֵר אֶת חַיָּיו
22. עֲרָבִי
23. עֲדִיפוּת
24. לְהִסְתַּנֵּן
25. לְבוֹדֵד
26. הִכְתִּיב
27. תִּגְבֹּר
28. הִתְלַקְּחוּת
29. לִזְכוּתוֹ
30. פִּתָּיוֹן
31. חֵרֶף
32. מוֹקֵד
33. חִיּוּנִי
34. אֲבֵדוֹת
35. נְתוּנֵי יְסוֹד
36. זִירָה

ב. השלם את מלות היחס החסרות:

1. המפלגה עומדת ... משבר.
2. הם השתמשו ... כל האמצעים שעמדו ... רשותם.
3. המעבדה מצוידת ... מכשירים חדישים ביותר.
4. אין להתפש ... אשליות בענין זה.
5. הצעיר בחן ... כל האפשרויות העומדות לפניו.
6. תכניות אלו מאפשרות ... עולים להסתדר בקלות.
7. השטח חשוף ... פגיעות האויב.
8. סוריה מנסה לגרר ... שכנותיה ... מלחמה.
9. הוא טרוד ... ענייניו האישיים.

3 OF 4

ED

055 515

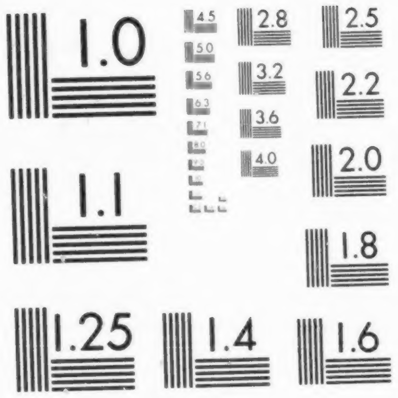
1.0
4.5
5.0
5.6
6.3
7.1
8.0
2.8
3.2
3.6
4.0
2.5
2.2
2.0
1.1
1.8
1.25
1.4
1.6

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART
NATIONAL BUREAU OF STANDARDS-1963-A

10. אל לבו להסתכן ... פעולות בלתי חוקיות.

11. השוטר טען כי האיש עבר ... החוק.

12. תכניותיו מתבססות ... בדיקות זהירות.

ג. הבינוני הפעיל משמש כתואר ומורה על: 1. מצב או תכונה קיימת (יָצִיב, סָבִיר), 2. מצב העלול לבוא (רָגִישׁ - נוטה או עלול להפגע), 3. היות דבר ראוי למשהו (אָכִיל - ראוי לאכילה, קָרִיא - ניתן לקריאה). בחן את התארים הבאים והסבר את הוראתם:

פָּגִיעַ, יָעִיל, עָדִיף, בָּזִיל, שָׁבִיר, אָלִים, נָשִׁיר, תָּקִיף, סָדִיר, חָדִיר, דָּלִיק, כָּבִיס, דָּבִיק, יָשִׁיר, חָרִיף.

ד. תארי יחס הם תארים הנגזרים משם כללי. אחת הדרכים המקובלות ליצירת תארי יחס היא הוספת יוד לשם: פָּנִים - פְּנִימִי, בִּטָּחוֹן - בִּטְחוֹנִי. כאשר השם הוא ממין נקבה המסתיים בהא, יש וההא נופלת (רְפוּאָה - רְפוּאִי) ויש שהיא הופכת לתו (חֶבְרָה - חֶבְרָתִי).

1. מצא במאמר תארי יחס במתכונת המתוארת לעיל.

2. הוסף דוגמאות משלך.

3. בנה תארי יחס מהשמות הבאים:

1. מִנְהָלָה
2. כַּלְכָּלָה
3. מִפְלָגָה
4. הֶמְשֵׁךְ
5. צִבּוּר
6. מֶשֶׁק
7. צָבָא
8. תְּנוּעָה
9. שִׁגְרָה
10. מְדִינָה

ה. לעתים קרובות יכול שם בלוית תוארו למלא מקום של צרוף סמיכות.

1. הפוך את צרופי הסמיכות הבאים לשם + תואר (לדוגמא: שְׁמֵי כְּחוֹל - שמים כחולים):

כְּלֵי מַשְׁחִית, שְׁלַב פְּתִיחָה, רוּחַ מִלְחָמָה, מַעֲשֵׂה קוֹף, עוֹלַם הַמְּצִיאוּת, שְׁאֵלַת חֹק, יְחִידוֹת צָבָא, נְתוּנֵי יְסוֹד, שִׁטְחֵי יְעָרוֹת, מַהֲלֻמּוֹת נֶגֶד, פְּעִילוּת עֲבַרְיָנִים, שִׁלְטוֹנוֹת הַמָּקוֹם.

2. הפוך את הצרופים הבאים לצרופי סמיכות:

בעיות בטחוניות, שטחים הרריים, עדיפות זמנית, תנאים גאוגרפיים, בסיסים עורפיים, הַמְצָאוֹת מַדָּעִיּוֹת.

ו. ענה על השאלות הבאות:

1. מה מניע את הסורים לתכנן מלחמת גרילה נגד ישראל ?
2. מהם התנאים המיוחדים הדרושים למלחמת גרילה ?
3. האם מתאימים תנאי הארץ למלחמה מסוג זה ?
4. מה הם הסכויים להצלחת מלחמת גרילה בתנאים לא מתאימים ואיזה סכון לוקחים על עצמם הסורים בפתחם במלחמה כזאת ?
5. כיצד משתלב המעוט הערבי בארץ במלחמת גרילה אפשרית ?

ז. תרגם לאנגלית את הקטע הבא :

לסיכום ניתן לומר, כי סוריה לבדה אינה מסוגלת מבחינה צבאית לנהל מלחמת גרילה של ממש נגד ישראל וודאי שאינה מסוגלת לעמוד בתוצאותיה של מלחמה כזו במקרה שישראל תגיב בתקיפות. אך גם אם כך, טוב יהיה אם צה"ל יהיה נכון להדוף כל מלחמת גרילה. כל צבא צריך להיות מוכן להתמודד בדרכי לוחמה שונות ולא לסמוך רק על דרך אחת. פיתוחה של לוחמת גרילה בתקופה החדשה פיתח גם , כאמצעי נגד, תורה טקטית של לוחמת אנטי-גרילה. זו היא תורה טקטית המתבססת בעיקר על יחידות קטנות ובניידות, הבעזרות בהליקופטרים ובאמצעים. אלקטרוניים שונים ובקיאות במארבים וברדיפה; תורה שיש לשננה היטב בצה"ל כדי להיות נכון לכל דבר, כולל שקולים מוטעים של הצד השני.

ח. תרגם לעברית את הקטע הבא:

Israel's short spring season has begun - at least for the country's farmers. Drought or not, the farmers are now busy readying their fields for the summer crops. But while most of our farmers have only nature to contend with, the settlements which dot the border, especially those close to the Syrian positions, have a human adversary as well.

This was demonstrated vividly once again this week when Syrian positions entrenched on the slopes east of the Hula Valley, shelled two tractors ploughing a 120-dunam plot of land which only a few short years ago was a swamp. The tract, clearly inside Israel's sovereign territory, is one of many disputed by the Syrians, who seek to prevent Israel from taking full possession of lands adjoining the frontier.

With their topographical advantage, the Syrian positions feel all too ready to resort to force in order to disrupt spring ploughing in such areas. And each year the result is a series of shooting exchanges, which escalate into the use of heavy weapons, usually until the Syrian positions are silenced by the defense forces.

The U.N. observers in the field are generally powerless to prevent such outbreaks, though they can sometimes be instrumental in bringing them to an end. For the most part even the U.N. has been unable to persuade the Syrians to moderate their readiness to shoot. And in the absence of any other force which can restrain the Syrian leaders, and persuade them to adopt another course, Israel will continue to have no recourse but to meet each act of Syrian aggression with the same vigorous response.

Unit 17

הצעת ה"שוק" החדשה על התפוזים
- "סכנה ליצוא ההדרים מישראל"

הנציגים הישראלים ליד מוסדות השוק האירופי בבריסל, שלמדו אתמול את פרטי ההצעה החדשה של "ועדת האלשטיין" בקשר למחירי ההדרים והעבירו דין וחשבון על כך לירושלים, הגיעו לכלל מסקנה, שהצעה זו טומנת בחובה סכנה ליצוא ההדרים מישראל.

לפי הצעה זו, תהיה סמכות למועצת המיניסטרים של השוק האירופי לשנות שוב את מחירי המינימום לתפוזים, אם יתברר כי המחירים החדשים, שמציעה "ועדת האלשטיין", אינם תואמים את המצב הריאלי בשוק.

"טיל תלת-שלבי"

לכן אין נציגי ישראל מוכנים לקבל את ההצעה החדשה כיישוב סופי של משבר התפוזים. משנודעו אתמול פרטים נוספים על הצעת "ועדת האלשטיין", שניסח אותם מר סיקו מאנסהולט, חבר הוועדה האחראי לעניני חקלאות, נתברר, כי הוועדה בחרה לעצמה שיטה חדשה - ומיד הגדירוה כ"שיטת הטיל התלת-שלבי".

לפי ההצעה יקבע לתפוזים "מחיר תקן" גמיש של 15 עד 17 דולאר ל-100 ק"ג, וכל זמן שמחיר ההדרים המיובאים ממדינות שמחוץ לתחומי השוק האירופי נע בין גבולות אלה, לא יוטל שום היטל על היבוא. זהו "השלב הראשון".

הסעיף השני אומר, שייקבע מחיר מינימום של 12.1 דולאר ל-100 ק"ג תפוזים, ואם מחירי תפוזי היבוא יהיו בין 13.1 דולאר לבין 15 דולאר ל-100 ק"ג, תשלם קרן-ההשוואה החקלאית של השוק סובסידיה לאיטליה על התפוזים הנמכרים במחיר שלמטה מ-15 דולאר לא רק בחמש מדינות ה"שוק" האחרות, אלא גם באיטליה עצמה (ואיטליה עצמה צורכת 70 אחוז מיבול התפוזים שלה).

השלב השלישי יחול במקרה שמחיר תפוזי היבוא בארצות השוק יירד למטה מ-13.1 דולאר ל-100 ק"ג. במקרה זה מציעה הוועדה, כי נוסף על הסובסידיה לאיטליה מקרן ההשוואה ייגבו היטלים מתפוזי היבוא.

כל ההצעה הזאת צפויה להתנגדות חמורה. הכדור חזר לידי צרפת וגרמניה - ויש לזכור, כי ישנם סיכויים שצרפת תחזור אל מוסדות השוק

האירופי. לפי כל הסימנים, יהי: הדבר באמצע החודש הבא. צרפת וגרמניה חוששות כי ברגע שיתקבל תקדים זה של הגדלת תשלומי הסובסידיה לאיטליה, יסתמכו האיטלקים על התקדים, כדי לתבוע סובסידיות נוספות - ביחוד שכעת נהנית בעיקר צרפת מקרן ההשוואה החקלאית. לכן עדיין אין מובטחת הסיכתה של צרפת, גם אם תשתתף בישיבת מועצת המיניסטרים ב-25 בינואר.

הפארלמנט האירופי ידון בהצעה זו באמצע ינואר, אולם יהיה זה דיון פורמאלי בלבד, כי ההכרעה היא בידי מועצת המיניסטרים של ה"שוק".

Unit 19

B. Vocabulary and Notes:

הַשּׁוּק הָאֵירוֹפִּי הַמְּשֻׁתָּף - the European Common Market
(אוֹ: הַשּׁוּק הַמְּשֻׁתָּף הָאֵירוֹפִּי)

שׁוּק - market

שׁוּק חָפְשִׁי - free market

שׁוּק שָׁחוֹר - black market

יוֹם הַשּׁוּק - market day

יְצוּא - export

יְצוּאָן - exporter

נָצִיג - representative

נָצִיג קוֹנְסוּלָרִי - consular (diplomatic) representative

נְצִיגוּת - representation

לְיַד - near, by the side of, at hand, close to

In this context it means "close to", and it refers to the fact that Israeli representatives are not members of the European Common Market.

מוֹסָד - institute, institution, foundation

וַעֲדָה - committee, board

דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, דו"ח - report, account, statement

בָּא לִכְלָל (הִגִּיעַ לִידֵי) מַסְקָנָה - to come to a conclusion

כְּלָל - rule, principle

לִכְלָל	-	to, towards
מַסְקָנָה	-	conclusion
טוֹמֵן בְּחֻבּוֹ	-	pregnant (gravid) with, indicate
טָמַן	-	to hide, conceal
חֹב	-	bosom
בְּחֻבּוֹ	-	inside
סַמְכוּת	-	authority, authorization, power, right
סַמְכוּת מְלֵאָה	-	full authority
מוֹעָצָה	-	council, board
תָּאַם	-	to suit, fit, correspond to
טִיל תְּלַת-שְׁלַבִּי	-	a three-phase missile
טִיל	-	missile, projectile
טִיל בַּלִּיסְטִי	-	ballistic missile
טִיל בֵּין-יַבַּשְׁתִּי	-	intercontinental missile
טִיל מֻנְחֶה	-	guided missile
תְּלַת שְׁלַבִּי	-	divided into three stages
תְּלַת	-	(Aram.) three, threefold
		When combined with other nouns or adjectives, the word תְּלַת refers to the quantity of the given noun or adjective (as happens with -דו that means two or double)
תְּלַת-אֵבָר	-	trinomial

תְּלַת-אוֹפַן	-	tricycle
תְּלַת-חָדְשִׁי	-	trimonthly
תְּלַת-רֶגֶל	-	tripod
יִשּׁוּב	- -	settlement, explanation consideration
מַשְׁבֵּר	-	crisis
נִסַּח	-	to draft, to formulate, to word (v.t.), to phrase (v.t.)
נִסַּח אֶת הַחֻקִּים	-	to draft laws
נִסַּח אֶת הַהַחְלָטָה	-	to formulate (frame) a resolution
אַחֲרַאי (אַחֲרַי)	-	responsible, liable
הוּא אַחֲרַאי לְמַעֲשָׂיו	-	he is responsible for his acts
אַחֲרָיוּת	-	responsibility, liability, warranty, surety
שִׁיטָה	-	system, method, theory,doctrine
הִגְדִּיר	-	to define
"מְחִיר תֶּקֶן"	-	standard price
תֶּקֶן	-	norm, standard
מְיֻבָּאִים	-	are imported
יְבוּא	-	import
יְבוּאָן	-	importer
תְּחוּם	-	boundary, border, area

הֻטַּל (הֻפְעַל משרש "נטל")	to be imposed
הֶטֵּל	fee, levy, tax
קֶרֶן	fund, capital, reserve, stock
קֶרֶן הַהַשְׁוָאָה	equalization fund
הַשְׁוָאָה	comparison, equalization
סוּבְּסִידְיָה	subsidy
יְבוּל	produce, crop, fruit, harvest
חָל	to become due, fall
לָחוּל עַל	to fall on, be due, apply to, be in force, occur
גָּבָה	to collect (dues, taxes)
גְּבִיָּה	collection
גְּבִיַּת מִסִּים	collection of taxes
גְּבִיַּת עֵדוּת	taking of evidence
צָפוּי	expected
הִתְנַגְּדוּת	opposition, resistance, objection
חָמוּר	grave, serious, drastic, critical, weighty
אִסּוּר חָמוּר	a strict prohibition
מַצָּבוֹ חָמוּר	his condition is serious
חָשַׁשׁ	to be anxious, fear, apprehend

הַבִּיעַ חֲשָׁשׁ - to express fear

תַּקְדִּים - precedent

חֲסַר תַּקְדִּים - unprecedented

יָצַר תַּקְדִּים - to establish a precedent

שִׁמֵּשׁ תַּקְדִּים - to serve as precedent

הִסְתַּמֵּךְ - to rely on

הִסְתַּמְּכוּת - reliance, reference

תָּבַע - to claim, demand, ask

בְּיִחוּד - especially, particularly

כָּעֵת - now, at present, at this time

בְּיִחוּד שֶׁכָּעֵת - especially now, when...

The phrase בְּיִחוּד שֶׁכָּעֵת seems to be a combination of כָּעֵת and כַּאֲשֶׁר. However, כָּעֵת is usually used as a part of a simple sentence, as opposed to כַּאֲשֶׁר or שֶׁ that appear in a complex sentence. The combination of both of them is not used in literary Hebrew.

מֻבְטָח - assured, promised, guaranteed

אֵין מֻבְטַחַת - is not promised (assured), is not guaranteed

The adverb אין and its derivatives negate the content of a given sentence in two different ways:

1. אין preceding the subject of the sentence, e.g.
אין שמואל צדיק.

- 2. איננו preceding the predicate in the sentence, e.g. שמואל איננו צדיק.
In both cases the subject has to come before the predicate. It seems, therefore, that the phrase אין מבטחת is wrong, and does not follow the grammatical use of "אין". It should be phrased as:
אין תמיכת צרפת מֻבְטַחַת or
תמיכת צרפת אֵינֶנָּה מֻבְטַחַת.
The adverb לא negates verbs that come in past or future tense; e.g.
הילד לא הלך...הילד לא ילך.
It is possible to use לא before a verb in present tense in case this verb precedes the subject of the sentence, e.g.
עדין לא מֻבְטַחַת תמיכת צרפת
or when there is no pronoun in the sentence; e.g. ארץ לא זְרוּעָה.

תְּמִיכָה	-	support, assistance, help
תְּמִיכָה כַּסְפִּית	-	financial help
דָּן	-	to judge, sentence, contend, argue, discuss
דִּין וּדְבָרִים	-	argument, controversy, discussion
פוֹרְמָלִי	-	formal
הַכְרָעָה	-	decision, overbalance

Unit 19

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. נְצִיגִים
2. דִּין-וְחֶשְׁבּוֹן
3. הִגִּיעַ לִכְלָל מַסְקָנָה
4. טוֹמֶנֶת בְּחֻבָּהּ
5. יִשּׁוּב סוֹפִי
6. מְחִיר תֶּקֶן
7. הִתְנַגְּדוּת חֲמוּרָה
8. צָפוּי לְ-
9. תַּקְדִּים
10. הִסְתַּמֵּךְ עַל-
11. תְּמִיכָה
12. מוֹסָדוֹת
13. הִבִּיעַ חֲשָׁשׁ
14. גַּם אִם...
15. דָּן בַּהֲצָעָה
16. יְשִׁיבָה
17. יְצוּא
18. יְבוּא
19. סַמְכוּת
20. מַשְׁבֵּר

ב. העברית אוהבת, כידוע, את המשפט הקצר, וזו אחת ממעלותיה הגדולות. עם זאת ברור, שלא תמיד אפשר לקצר, ויש שהענין מחייב משפט ארוך שקשה לחצותו. משפט מורכב הוא משפט שחלק, או חלקים, ממנו נתרחבו למשפטים שלמים, טפלים, שאינם עומדים בפני עצמם ללא תלות במשפט אחד עיקרי.

לדוגמא : הילד, אשר ראינו ברחוב, הוא אחי.
המשפט העיקרי: הילד הוא אחי.
המשפט הטפל: אשר ראינו ברחוב.

האיבר הטפל במשפט מורכב בא לתאר את אחד מחלקי המשפט (נושא, נשוא וכו'). החלקים קשורים זה לזה במילות קשר כגון: כי, כאשר וכו'. עם זאת עלינו להשתדל שלא להפריד יתר על המידה בין החלקים השונים של המשפט העיקרי.

1. מצא משפטים מורכבים בקטע הדן בשוק האירופי.
2. נסה לקצר אותם ולבנות משפטים עיקריים.

3. צרף כל אחת מקבוצות המשפטים הבאות למשפט מורכב:

א. 1. הנציגים הישראליים למדו את פרטי ההצעה החדשה.
   2. ההצעה החדשה עוסקת במחירי ההדרים.

ב. 1. נציגי ישראל העבירו דין וחשבון לירושלים.
   2. הנציגים הגיעו לידי מסקנה.

ג. 1. הועדה תדון בהצעה.
   2. לועדה זכות הכרעה בענין מחיר ההדרים.

ד. 1. המוסדות של השוק הודיעו כי הגיעו להכרעה בדיון.
   2. המסקנות של הועדה מוכיחות על שיטה חדשה.

ה. 1. לתפוזים נקבע מחיר תקן.
   2. מחיר התפוזים המיובאים לא השתנה.
   3. לא יוטל שום היטל על היבוא.

4. ציין את מילות הקשר המופיעות במשפטים המורכבים המצויים בקטע.

5. השלם את מילות הקשר במשפטים הבאים:

לישראל אין נציגות במוסדות השוק האירופי ... אינה נמנית על מדינות אירופה,... יש לה קבוצת אנשים ... עומדים בקשר עם מוסדות השוק. אנשים אלו מודיעים לממשלת ישראל על כל החלטה ... מתקבלת בועדות השוק. ההחלטה האחרונה של הועדה לעיני חקלאות ... דנה במחירי ההדרים, מוכיחה כי צפויה סכנה ליצוא ההדרים מישראל... שצפויה עלית מחירים.

ג. המלים "אין" ו"לא" מופיעות בד"כ כתארי פועל. "אין" מופיעה בהווה, ולא תופיע בעבר או בעתיד. "לא" מופיעה בעבר או בעתיד או בהווה סתמי, כאשר אין המשפט מזכיר מילת גוף (אני, הוא וכו').

1. הפוך את המשפטים הבאים למשפטי שלילה:

1. הנציגים הישראלים העבירו דין וחשבון לירושלים.
2. מועצת המיניסטרים יכולה לשנות את מחיר התפוזים.
3. המחירים החדשים תואמים את המצב בשוק.
4. הנציגים למדו את פרטי ההצעה החדשה.
5. האימלקים יסתמכו על התקדים.
6. הפארלמנט האירופי ידון בהצעה.
7. הועדה מציעה שיטה חדשה.
8. ההצעה צפויה להתנגדות חמורה.
9. צרפת תחזור אל מוסדות השוק.
10. צרפת וגרמניה חששו מן התקדים.

2. יש להבחין בין השמוש ב"אין" וצורותיו השונות. "אין" מופיע לפני נושא. "אינו" מופיע לפני נשוא.
בכל מקרה בו משתמש ב"אין" או באחת מצורותיו, יקדים הנושא את הנשוא.

השתמש ב"אין" ו"אינו" בכל אחד מן המשפטים הנ"ל. לדוגמא:
הנציגים הישראלים העבירו דין וחשבון:
1. אין הנציגים הישראלים מעבירים דין וחשבון.
2. הנציגים הישראלים אינם מעבירים דין וחשבון.

ד. המילים: ישראלי, אימלקי וכו' הן שמות יחס שנגזרו משם פרטי כדי לציין את מוצאו של איש או את מקומו.

1. מה הם שמות היחס הנגזרים מן השמות הבאים:

1. צָרְפַת
2. גֶּרְמַנְיָה
3. אֲמֵרִיקָה
4. אַפְרִיקָה
5. אֵירוֹפָּה
6. מִצְרַיִם
7. סוּרְיָה
8. אַנְגְּלִיָּה
9. רוּסְיָה
10. עִירָק

2. מקובל, כיום, להבחין בין תואר לשם ברבים. יהודים, מצרים וכו' הם שמות ואילו יהודיים, מצריים וכו' הם תארים.

גזור את צורת הרבים של התארים שבתרגיל 1 כשמות וכתארים.

3. גזור את צורת הנקבה של התארים הנ"ל.

לדוגמא: צרפתיה, יהודיה.

4. מה הן השפות המדוברות בארצות הבאות (מצא את ירצאת הדופן):

1. צָרְפַת
2. גֶּרְמַנְיָה
3. אַנְגְּלִיָּה
4. רוּסְיָה
5. יִשְׂרָאֵל
6. פּוֹלִין
7. שְׁוֶדְיָה
8. סוּרְיָה
9. אִיטַלְיָה
10. סְפָרַד

ה. ענה על השאלות הבאות:

1. מהי הסככות החדשה אשר ניתנה למועצת המיניסטרים של השוק?
2. מהי ההצעה אשר התקבלה במוסדות השוק האירופי ?
3. מדוע מהווה ההצעה סכנה ליצוא ההדרים מישראל ?
4. מתי יוטל היטל על התפוזים המיובאים לאירופה ?
5. נראה כי ההצעה החדשה פועלת לטובת איטליה. הסבר.
6. מדוע חוששת צרפת מן הזכויות היתירות שתנתנה לאיטליה?
7. מה תפקידה של קרן ההשואה ?
8. מדוע הוצע לגבות היטלים מתפוזי היבוא ?

ו. תרגם את המשפטים הבאים לאנגלית:

1. הממשלה דנה במשבר הצפוי ליצוא ההדרים.

2. נציגי ישראל חוששים מן התקדים שנוצר[1] בעקבות החלטות מוסדות השוק.

3. הועדה הכלכלית דרשה[2] להטיל היטל על כל המוצרים[3] אשר מיובאים מארצות אירופה.

4. מוסדות השוק רוצים לקבוע מחיר תקן לכל המוצרים המיובאים לארצות שבתחומי השוק האירופי.

5. השיטה החדשה התקבלה בהתנגדות חמורה.

6. אין לראות בשיטה החדשה ישוב סופי של משבר התפוזים.

7. צרפת הסתמכה על התקדים ותבעה סובסידיה נוספת מקרן ההשואה החקלאית.

1. was established 2. demanded 3. products

ז. תרגם את המשפטים הבאים לעברית:

1. The Israeli representative demanded that the committee support its export policy on citrus fruits.

2. France and Germany are strongly opposed to the new proposal, which might serve as a precedent for further demands.

3. The committee has come to the conclusion that the standard price for oranges would apply to the import of oranges within the procedure of the European Common Market.

4. The government has full authority to collect taxes from the European importers.

5. The new system indicates a serious danger to Israeli export.

6. Italy referred to the old precedent and demanded an additional (or - a new) consideration.

7. The proposal is under discussion of the board.

8. The exporter had received the report and expressed the fear that the new prices would not suit the market situation.

ח. סכם במילים שלך את תכנו של הקטע הבא:

סיכויים קלושים להרחבת ההסכם ישראל-השוק
מדינות הקהיליה חוששות מ"תקדים מסוכן"

סיכוייה של ישראל להשיג את הסכמת שש המדינות להרחבת ההסכם של ישראל עם מדינות השוק, נראים בשלב זה קלושים ביותר,- סבורים כאן משקיפים יודעי-דבר.

במגעים בלתי רשמיים שנערכו באחרונה בכמה מבירות השוק, יעצו לישראל שלא לפתוח עתה בפעולה מדינית להרחבת ההסכם שתוקפו יפוג בשנה הבאה.

נאמר עוד לנציגים הישראליים שאין השעה כשרה לטפל בנושא זה בשל מצב היחסים הפנימי הקשה של השוק. מכאן אפשר להניח שאופנסיבה של ישראל בנושא, לא תתחיל כנראה לפני סוף השנה.

אכן, מן המגעים שנערכו עד כה, נוצר הרושם שצפויה לישראל מערכה כבדה אם תרצה להרחיב את ההסכם. רוב מדינות השוק ובתוכן צרפת אינן מגלות נכונות לסייע לישראל בשאיפתה להשיג הסכם של התקשרות, בהעדר נימוקים מדיניים וכלכליים שיצדיקו לדעתם סיוע זה.

רוצים ב"צידוק כלכלי"

משקיפים זרים אומרים, כי השוק מקפיד שלכל התקשרות חדשה, יהיה צידוק כלכלי. אם כי שליש מיצואה של ישראל מכוון למדינות השוק, אין הוא מהווה אלא 0.3 אחוזים מכלל הייבוא של מדינות השוק. מדינות השוק חוששות שהתקשרות עם ישראל על בסיס כה צנוע עשויה להורות תקדים מסוכן ולגרור בקשות דומות ממדינות רבות אחרות. אמנם בעבר נעשו התקשרויות שלא על בסיס כלכלי מובהק, כמו עם יון ותורכיה. אך היו אז שיקולים פוליטיים להתקשרות. במצב הנוכחי של השוק וגם נוכח משבר באט"ו, סבורים משקיפים, כי השיקול העיקרי הוא עתה כלכלי ולא פוליטי.

Unit 20

מועדון הרחוב - במקום הרחוב!

יחידת מחקר שפעלה עם חבורות נוער בקרבות-רחוב, הגיעה למסקנה, כי שיטת "מועדון-הרחוב" הנהוגה בארצות הברית - מתאימה ביותר למדינת ישראל.

העבודה הסוציאלית הקבוצתית, הידועה בשם שיטת הרחוב, התפתחה ב-15 השנים האחרונות בארה"ב. היא צמחה מתוך ההכרה, שאי אפשר להגיע אל חלק ניכר מנוער אזורי-העוני, בשיטות המקובלות של עבודה קבוצתית במרכזים הקהילתיים או במועדוני הנוער. והכוונה לאותו נוער הפורק את מרצו בהתנהגות הרסנית ובלתי חוקית.

כדי להגיע אל נערים אלה, הוטל על עובדים קבוצתיים - שהוכשרו לכך במיוחד - ליצור מגע עם קבוצות אלה בסביבתן הטבעית ולקיים איתן יחסים הדוקים. זאת, כדי לזהות את מבנה הקבוצות, לעמוד על דפוסי ההתנהגות ולאבחן את הערכים, המושגים, הבעיות והצרכים, המניעים והשאיפות המדוכאות של צעירים אלה - על מנת לעזור להם לעמוד במציאות החברתית שלהם ולהיאבק בה.

לפני כשלוש שנים, התגבשה בישראל יחידת מחקר, שהציבה לעצמה שתי מטרות עיקריות: 1. לבדוק האם קיימת בארץ פעילות עבריינית במסגרת חבורות נוער, ומה דרגת חומרתה? 2. לבדוק האם ניתן לאמץ את שיטת העבודה הקבוצתית בקרבות רחוב, כפי שנוסתה בארצות הברית ?

באמצעות המשטרה

היחידה למחקר ועבודה עם חבורות נוער בקרבות רחוב פעלה בחסותם של המחלקה לעבודה סוציאלית של עיריית תל-אביב, משרד הסעד הישראלי ומשרד הסעד האמריקאי, אשר אף מימן חלק נכבד ממחקר זה. אנשי המחקר פנו, איפוא, לאותו נוער, אשר ניתן לכנותו נוער שולי. אף מוסד אחד אינו עוסק בנוער זה, ומגעו הראשון עם החברה הוא כמעט תמיד באמצעות המשטרה.

תחילה אותרו השכונות בהן תפעל היחידה. על סמך אינפורמציה מן הלשכות הסוציאליות, מפלג הנוער ושירות המבחן, נקבעו השכונות בהן יש פעילות עבריינית של נוער.

העובד היה מצווה לחדור לשכונה בזהירות, ולפתוח בהיכרות עם נערי החבורה. אלה מתכנסים בבית-הקפה של השכונה, במרכז, על גדר או ליד קולנוע. בראשית הוא חשוד על הכל, והנערים מגלים כלפיו רגישות.

מגמתו היא, להסיר לאט-לאט את החשדות ולרכוש את אמונם.כאשר הנערים מתחילים לגלות בו התעניינות - הוא מציג עצמו ומסביר להם, כי בא לעזור להם בכל בעיותיהם. במשך הזמן נוצר קשר ביניהם לבין האדם החדש. הם מתחילים לשוחח עמו ולחלק עמו את חוויותיהם. צעדיהם הראשונים נעשים בזהירות רבה, מתוך חשש שמא יסגירם לידיה הנאמנות של המשטרה. אך משהם נוכחים, כי הוא עומד לימינם ואינו "מוסר" - מתהדק הקשר. העובד יכול להביא נער לידי כך, שיודה בעבירה מרצונו החופשי - אך לעולם לא יסגירו לידי המשטרה.

העזה ואומץ

מתברר, שאותם נערים, זקוקים מאד לאדם שישמע אותם, ישוחח עמם ויעזור להם. הם אינם מוכנים לבוא למשרד, ולשטח את בעיותיהם. הם רוצים לראות את האדם בתוכם, בשעות שנוח להם וכאשר הם צריכים אותו.

ומה צריך אותו אדם, באילו נתונים עליו להצטייד? - בטחון, כושר התמצאות,נסיון בעבודה חינוכית-טיפולית עם נוער וקצת העזה ואומץ. נחוצה כאן השכלה תיכונית לפחות, וגם הכשרה בעבודה סוציאלית. מצוייד בכל אלה - באילו תחומים יכול העובד לסייע בידי אותם נערים? מסביר מנסיונו אחד מאנשי השדה של היחידה למחקר, מר עופר ישראלי, אשר עבד באחד מפרברי תל-אביב :

- מציאת עבודה. יש לעזור לנער למצוא עבודה מתאימה, עבודה שתעניין אותו ואשר תכניס לו סכום כסף ריאלי, כדי כיסוי הוצאותיו. לשכות העבודה של שירות התעסוקה אינן יכולות להקדיש לכל נער כזה טיפול אינדבידואלי. הן אינן מסוגלות למצוא לו את מקום העבודה הראוי והמתאים, שיעניק לו את היחס הטוב ולדאוג לקליטתו החינוכית בעבודה. ואילו העובד מתרוצץ הרבה, מוצא ואף מקיים קשר מתמיד עם מקומות העבודה. הנער העובד, לומד לאהוב את עבודתו, כאמצעי לגיטימי להשגת כסף, ואינו נזקק להשיג את כספו בדרכים המנוגדות לחוקי החברה.

בדיקות חוזרות

- הופעה בבית המשפט. בתי המשפט, כאמור, אינם זרים לאותם נערים. העובד מלווה אותם לביהמ"ש ועומד לימינם, דואג להופעתם ומעודדם. העובד אינו מתכוון לחסוך מן הנער את העונש המגיע לו, כי אם להדריכו לדעת לקבל עונש זה ולהימנע מעבירות בעתיד. הוא מוסר לשופט דו"ח על הנער ופעילותו בחבורה ומקיים קשר מתמיד עם קצין המבחן. הנער העומד למשפט, נותן אמון בעובד. הנער יודע כי הקשר ביניהם יעמוד

גם אם ישב תקופת-מה בכלא.

- קשר עם המשטרה. העובד מקיים קשר מתמיד עם מפלג הנוער של המשטרה, תוך מגמה לסייע ליצירתה של אווירה פחות נוקשה ופחות משטרתית. מאידך, הוא מסביר לנער מהו שוטר, מה תפקידו, מהן סמכויותיו, ומתי מותר להתלונן על התנהגותו של שוטר.

- גיוס לצה"ל. רבים מנערים אלה משתמטים משירות בצה"ל, וחלק נכבד מן המתייצבים - נדחה ע"י הצבא. העובד מעורר בנערים את הרצון להתגייס, ומשתדל, כמובן, שתיערכנה לנדחים בדיקות חוזרות.

יש מקום

ניתן לומר, כי המחקר אשר התבסס על הנסיון האמריקני, תוך התחשבות באפשרויות ובדרישות המקומיות - הוכיח בעליל, כי יש מקום לשיטת עבודה כזו בישראל. יש גם היענות מצד צעירים רבים לעסוק בה, וניתן להיעזר הרבה בתנועות הנוער - במידה ומציבים בפניהן כאתגר משימות מסוג זה.

כשם שעמדו בפני הגורמים מטרות בראשית המחקר, כן ניצבות בסיומו מטרות נוספות וגדולות:

- להקים יחידת קבע גדולה.
- להקים רשות מדריכה לכל הערים ועיירות-הפיתוח, מטעם משרד הסעד.
- ליצור קשר ותיאום בין כל הגופים המטפלים בנוער.
- ליצור כלים מתאימים לקליטת נוער זה בחברה תקינה.

Unit 20

B. Vocabulary and Notes:

מוֹעֲדוֹן	-	club, meeting place
מוֹעֲדוֹן קְצִינִים	-	officers' club
בִּמְקוֹם	-	instead, in place (lieu) of
קֶרֶן רְחוֹב	-	street corner
קֶרֶן	- - - -	corner horn, ram's horn, shofar ray, beam strength, power
קֶרֶן אוֹר	-	ray of light
קֶרֶן זָוִית	-	corner, hidden (dark) corner
יוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת	-	idlers, loafers, corner boys
שִׁיטָה	- -	(here:) system, method, theory line of thought, principle, opinion, doctrine
שִׁיטָה אוֹטוֹמָטִית	-	automatic (dial) system
שִׁיטָה טִבְעִית	-	natural method (e.g. of teaching language)
שִׁיטַת לִמּוּד	-	method of teaching
נָקַט בְּשִׁיטָה	-	to adopt a system
עָרַךְ בְּשִׁיטָה (עַל פִּי שִׁיטָה)	-	to systemize, methodize
פְּלוֹנִי הוֹלֵךְ לְשִׁיטָתוֹ	-	he does not change his ways
הַכָּרָה	- -	recognition, consciousness, discernment sight, appearance
הַכָּרָה פְּנִימִית	-	inner conviction
הַכָּרָה דֶה יוּרֶה (דֶה פַאקְטוֹ)	-	recognition de jure (de facto)

הַכָּרַת טוֹבָה (תּוֹדָה)	gratitude, gratefulness
הַכָּרַת פָּנִים	appearance
בַּעַל הַכָּרָה	conscientious, honest
מְחֻסַּר הַכָּרָה	unconscientious
מֶרְכָּז קְהִלָּתִי	community center
קְהִלָּתִי	communal, congregational The adjective קְהִלָּתִי derives from the noun קְהִלָּה which means community, congregation or public. The basic root for both of these is קָהָל.
פָּרַק אֶת מִרְצוֹ	take out his energy on..., set his energy free
מֶרֶץ	energy force, strength, rigour, vigour
בַּעַל מֶרֶץ	energetic, full of energy, active
פָּרַק	to unload to deliver, set free, extricate
פָּרַק עֹל	to throw off all restraints, cast off the yoke, rebel
הֻכְשַׁר	to be made (pronounce) fit, to be authorized, to be prepared
יָצַר מַגָּע עִם	to contact, be in touch with, to establish contact with
מַגָּע	touch, contact, liaison, connection, relation
מַגָּע מִינִי	sexual intercourse
מַגָּע וּמַשָּׂא	contact, negotiation
נְקֻדַּת מַגָּע	contact point

קָיֵּם מַגָּע - to be in touch, maintain contact

יְחָסִים הֲדוּקִים - close relations

הָדוּק - tight, close

דְּפוּסֵי הַהִתְנַהֲגוּת - modes or manners of behaviour

דְּפוּס - (here:)form, pattern, mould
- printing, press, print

אוֹתִיּוֹת דְּפוּס - printed letters, printing type, print

בֵּית דְּפוּס - printing house

דְּפוּסֵי חַיִּים - modes of life

דְּפוּסֵי לָשׁוֹן - manner of expression

אִבְחֵן - to diagnose, distinguish
The verb אִבְחֵן belongs to the four letter roots; however, you can still identify the basic root בחן which gave place to the later development (by adding the preceding "א")

עַל מְנַת, עַל מְנַת שֶׁ- - in order to, on condition that

הִתְגַּבֵּשׁ - to be crystallized, consolidated

הִצִּיב - to set up, place, fix, establish

הִצִּיב גְּבוּל - to set a limit (bound), establish a border, to delimit (fix) a frontier

עֲבַרְיָן (עֲבַרְיָנִי) - (adj.)delinquent, wrongdoer, malefactor, transgressor, offender

עֲבַרְיָן צָעִיר - juvenile (offender) delinquent

מוֹסָד לְתִקּוּן עֲבַרְיָנִים	reformatory, reform (Borstal) school
עֲבַרְיָנוּת	(n.) delinquency, transgression, evildoing
חֻמְרָה	severity, seriousness, gravity, strictness, restriction
אִמֵּץ	(here:) to adopt to encourage, strengthen, strain
אִמֵּץ בֵּן (בַּת)	to adopt a son (daughter)
אִמֵּץ אֶת יְדֵי	to encourage
אִמֵּץ אֶת הַמַּחֲשָׁבָה	to rack one's brains
אִמֵּץ אֶת הָעֵינַיִם	to strain the eyes
בְּאֶמְצָעוּת	by means of, by the instrumentality of
אֶמְצָעוּת	means middle, intermediacy
בְּחָסוּת...	under the aegis (auspices, patronage) of
חָסוּת	refuge, protection, aegis, patronage
אֶרֶץ חָסוּת	protectorate, dependency
בִּקֵּשׁ חָסוּת	to seek refuge (asylum)
מִשְׂרַד (שַׂר) הַסַּעַד	Ministry (minister) of Welfare
סַעַד	welfare, succour support, assistance, aid, help
מְדִינַת סַעַד	welfare state
עֲבוֹדַת סַעַד	welfare (relief) work
הוֹשִׁיט סַעַד	to lend assistance, grant relief

מָצָא סַעַד לִדְבָרָיו	to find support for one's statement
מִמֵּן	to finance The verb derives from מָמוֹן - money
אֵיפוֹא, אֵפוֹא	however, then, consequently
שׁוּלִי	marginal The adjective שׁוּלִי derives from the word שׁוּלַיִם (margin, edge, rim) which appears only in plural, in the dual form.
אִתֵּר	to be localized
הַשְּׂרֵפָה אֻתְּרָה	the fire has been localized
עַל סְמַךְ	on the ground (basis) of
סְמָךְ	reference
לִשְׁכָּה סוֹצְיָאלִית	welfare agency, social work bureau
לִשְׁכָּה	chamber, bureau
לִשְׁכַּת גִּיּוּס	recruiting station
לִשְׁכַּת מוֹדִיעִין	information bureau
לִשְׁכַּת מִסְחָר	chamber of commerce
לִשְׁכַּת עֲבוֹדָה	employment bureau, labour exchange
לִשְׁכַּת עִתּוֹנוּת	press bureau
מִפְלָג	(here:) branch, division branching off-, turnout (railway)
שֵׁרוּת הַמִּבְחָן	probation office

חָשׁוּד	suspicious, suspected, suspect
בִּנְסִבּוֹת חֲשׁוּדוֹת	in suspicious circumstances
כְּלַפָּיו	towards him, against him
כְּלַפֵּי	towards, opposite, against The word כְּלַפֵּי is an adverb and can be conjugated e.g. כְּלַפַּי towards me, כְּלַפֶּיךָ towards you, etc.
כְּלַפֵּי חוּץ	outwardly, externally
כְּלַפֵּי פְּנִים	inwardly, internally
הֵסִיר (סור)	to remove
רָכַשׁ אֶת אֵמוּן, זָכָה בְּאֵמוּן	to win the confidence or the trust
אֵמוּן	confidence, loyalty, trust (in pl.)honesty, fidelity
אִי אֵמוּן	nonconfidence
הִבִּיעַ לוֹ אֵמוּן	to express confidence
אִישׁ אֱמוּנִים	faithful, trustworthy, reliable
שָׁמַר אֱמוּנִים לְ-	to keep faith, remain faithful
הִצִּיג (אֶת) עַצְמוֹ	he introduced himself
חֲוָיָה	experience, deep impression, sensation, spiritual elation
חֲוָיָה דָּתִית	religious experience
חֲשָׁשׁ	fear, anxiety, apprehension, misgiving
הִבִּיעַ חֲשָׁשׁ	to express fear

מֵחֲשָׁשׁ	-	in fear of
שֶׁמָּא	- - -	perhaps lest possible, doubt
הִסְגִּיר	- -	to hand over, deliver, surrender, extradite to isolate
נוֹכָח	-	to be convinced, persuaded
עָמַד לִימִין פְּלוֹנִי	-	to help,"to stand at someone's right hand", to be on someone's side
עֲבֵרָה	-	crime, sin, offence, transgression. Derives from the verb עבר.
עֲבֵרָה חֲמוּרָה	-	felony, serious transgression, major, foul
עֲבֵרָה פְּלִילִית	-	criminal act
עֲבֵרָה צְבָאִית	-	military offence
עֲבֵרַת תְּנוּעָה	-	traffic offence
נְתוּנִים	-	data
נְתוּנִים סְטָטִיסְטִיִּים	-	statistical data
הִצְטַיֵּד	-	to equip oneself, to take provisions
כֹּשֶׁר הִתְמַצְּאוּת	-	orientation ability
הִתְמַצְּאוּת	-	orientation, fixing one's position, being familiar with
חוּשׁ הַהִתְמַצְּאוּת	-	sense(bump)of locality (direction)

כֹּשֶׁר	-	capability, ability, capacity, fitness, aptitude, talent
הֶעָזָה	-	daring, venture, impertinence
הַשְׂכָּלָה תִּיכוֹנִית	-	high school education
תִּיכוֹנִי	-	middle, central, secondary (of education)
סִיַּע	-	to assist, aid, help
	-	to support, serve as evidence
אֵשׁ מְסַיַּעַת	-	supporting fire
פַּרְבָּר	-	suburb, outskirts
שֵׁרוּת תַּעֲסוּקָה	-	employment service (agency)
הֶעֱנִיק	-	to grant, bestow, award, present
קְצִין הַמִּבְחָן	-	probation officer
נֻקְשֶׁה	-	stiffened, rigid, pedant
	-	rough, coarse, inflexible
מֵאִידָךְ (מֵאִידָךְ גִּיסָא)	-	(Aramaic) on the other hand In many cases מֵאִידָךְ is preceded by a sentence starting with the other Aramaic expression מִחַד, which means on the one hand.
אִידָךְ	-	that, the other
וְאִידָךְ	-	and the rest
סַמְכוּת	-	authority, authorization, power, jurisdiction sanction
סַמְכֻיּוֹת זְמַנִּיּוֹת	-	temporary (provisional) powers

סַמְכוּת מְלֵאָה	full authority, plenipotentiary powers
סַמְכוּת עֶלְיוֹנָה	high (supreme) authority
נָתַן לוֹ סַמְכוּת	to give authority, empower, authorize
נִדְחָה	to be expelled, postponed, delayed, cancelled
בְּעָלִיל	in reality, clearly, evidently, black on white
עֲלִיל	act, doing, deed evidence
נִרְאָה בְּעָלִיל	evident
אֶתְגָּר	challenge
מְשִׂימָה	assignment, mission, task, undertaking
מְשִׂימָה עִקָּרִית	primary mission
מְשִׂימוֹת אֵשׁ	fire task
רָשׁוּת	authority, power, control domain, territory
רָשׁוּת מְבַצַּעַת	the excutive
רָשׁוּת מְחוֹקֶקֶת	the legislature
רָשׁוּת מֻסְמֶכֶת	licensed authority
רָשׁוּת הַנְּמָלִים	the ports authority
רָשׁוּת חָסוּת הַנֹּעַר	youth protection authority
שְׁתֵּי רָשֻׁיוֹת	two conflicting authorities, (originally) duality of deity
עֲיָרַת פִּתּוּחַ	development town (supported by the government)

עֲיָרָה	townlet, small town
תֵּאוּם	coordination, matching, correlation, compatibility
תֵּאוּם הָאֵשׁ	fire coordination
תֵּאוּם פְּעֻלָּה	cooperation

Unit 20

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. מוֹעֲדוֹן
2. קֶרֶן רְחוֹב
3. הֲפָרָה
4. שִׁיטוֹת מְקֻבָּלוֹת
5. מֶרְכָּז קְהִלָּתִי
6. מֶרֶץ
7. דְּפוּסֵי הִתְנַהֲגוּת
8. מִרְפָּא
9. הִתְגַּבֵּשׁ
10. עֲבַרְיָנוּת נֹעַר
11. סַעַד
12. עַל סְמַךְ
13. חָבֵר
14. חָשׁוּד
15. מְגַמָּה
16. חֲשָׁשׁ
17. קֶשֶׁר הָדוּק
18. כֹּשֶׁר הִתְמַצְּאוּת
19. הוֹצָאוֹת
20. לְהַקְדִּישׁ
21. מְעוֹדֵד
22. עֲבֵרוֹת
23. הִתְלוֹנֵן
24. הוֹכִיחַ בְּעָלִיל
25. אֻתַּר

ב. החלף את המלים הכתובות בסוגריים במלים בהן משתמשת כותבת המאמר:

1. משרד הסעד האמריקאי מימן חלק (ניכר) ממחקר זה.
2. תחילה (נקבעו) השכונות בהן יש פעילות עבריינית של הנוער.
3. העובד היה מצווה (להכנס) לשכונה בזהירות.
4. מגמתו של העובד היא (להרחיק) לאט לאט את החשדות.
5. צעדיהם הראשונים נעשים בזהירות רבה, מתוך (פחד)...
6. אותם נערים (צריכים) מאד לאדם שישמע אותם.
7. לשכות העבודה אינן (יכולות) למצוא לנער מקום עבודה ראוי ומתאים.

8. הנער העובד לומד לאהוב את עבודתו (כדרך) לגיטימית להשגת כסף.

9. העובד מלווה את הנערים לבית המשפט (ועומד לצידם).

10. (אפשר לומר) כי המחקר אשר התבסס על הנסיון האמריקאי... הוכיח (באמת) כי יש מקום לשיטת עבודה כזו בישראל.

ג. מצא את השרשים של המלים הבאות והוסף מילים אחרות הנגזרות מאותם שרשים:

1. הֲפָרָה
2. מְקֻבָּל
3. הֶכְשֵׁר
4. לְאַבְחֵן
5. מְצִיאוּת
6. עֲבַרְיָנוּת
7. מַהֲלָכָה
8. נֶאֱמָנוֹת
9. הִצְטַמֵּד
10. תַּעֲסוּקָה
11. מִתְרוֹצֵץ
12. מִפְלָג
13. אֲוִירָה
14. סַמְכוּת
15. תֵּאוּם
16. קְלִיטָה
17. סְבִיבָה
18. מַסְגִּיר
19. הִתְנַהֲגוּת
20. קְהִלָּתִי

ד. השלם את אותיות או מילות היחס החסרות:

1. העבודה הסוציאלית הקבוצתית ידועה ... שם שיטת הרחוב.
2. אי אפשר להגיע ... חלק נכר מנוער אזורי העוני.
3. כדי להגיע ... נערים אלה, הוטל ... עובדים קבוצתיים ליצור מגע ... קבוצות אלה ולקיים את... יחסים הדוקים.
4. האם קימת בארץ פעילות עבריינית ... מסגרת חבורות הנוער?
5. העובד היה מצווה לחדור ... שכונה בזהירות.
6. הם חוששים שמא יסגירום לידיה הנאמנות ... המשטרה.
7. הנער ירדה בעבירה ... רצונו החופשי.

8. אותם נערים זקוקים מאד ... אדם שישמע את (הם)... ויעזר ...(הם).

9. העובד מוצא ואף מקיים קשר מתמיד ... מקומות העבודה.

10. הנער צריך להמנע ... עבירות בעתיד.

ה. שם הפועל:

המלים לְהַגִּיעַ, לַעֲמֹד, לְאַבְחֵן, לַעֲזֹר וכו' כלן נמנות על קבוצת מלים הנקראת "שם הפועל". מילים מעין אלו מציינות את תכלית הפעולה או תכלית העצם או התואר. לדוגמא: ישב לאכל, בגד ללבש, אסור לעשן וכו'. תמיד נמצא כי שם הפועל נגזר וקשור ישירות לבנין מסוים.

1. לקט כעשרים שמות פועל המופיעים במאמר, ונתח אותם לשרשיהם, בניניהם וגזרותיהם.

2. חזור על שם הפועל של גזרת השלמים בכל הבנינים.

3. מה מיוחד לשם הפועל בבנינים פועל והופעל? כיצד ניתן להביע את שם הפועל בבנינים אלו ?

4. מה תהיה צורת שם הפועל של השרשים: קום, ישב, נפל, ראה או דומים להם בכל הבנינים ?

5. הפוך את הפעלים הבאים לשמות פועל. לדוגמא: לָמַדְתִּי - לִלְמֹד, נִשְׁבַּר - לְהִשָּׁבֵר :
יוֹדַעַת, הוֹלֶכֶת, לִמְּדָה, מִתְלַבֵּשׁ, אֲסַפֵּר, יִשְׁמַע, תָּבִיא, יִפָּסֵק, שׁוֹכֵב, יִשְׂמַח, יָשִׁיר, נִגַּשְׁתִּי, הִגַּשְׁתִּי, רוֹצֶה, עָשָׂה, מְקַוֶּה, חָשַׁבְנוּ, הִרְגַּזְתֶּם, הוֹדִיעַ, מִתְבַּגְּרִים.

ו. "שיטת מועדון הרחוב הנהוגה בארה"ב, מתאימה ביותר לישראל". במשפט זה, ה' הידיעה המופיעה לפני הפועל "נהוגה", באה בהוראת אשר או ש-. ה' הידיעה בתפקיד זה תצטרף תמיד לבינוני של הפועל במקום אשר, ש- או במקום כל מילה החסרה במשפט והמובנת מאליה. לדוגמא: התלמידים הבאים לבית הספר - במקום: תלמידים שבאים לבית הספר. העובד - שנתו מתוקה, במקום: מי שעובד - שנתו מתוקה.

1. מצא במאמר שלשה משפטים מעין אלו, והוסף משפטים אחרים משלך.

2. כיצד תשתמש בה' הידיעה לפני הצרופים הבאים:
מועדון רחוב, עבודה סוציאלית, אזורי עוני, מרכז קהילתי, דפוסי התנהגות, מציאות חברתית, שיטת עבודה, משרד סעד, השכלה תיכונית, אנשי שדה, לשכת עבודה, שירות תעסוקה, נוער עובד, חוקי חברה, בית משפט, קצין מבחן, יחידת קבע.

ז. ענה על השאלות הבאות:

1. מהי שיטת "מועדון הרחוב" ומדוע היא מתאימה לארה"ב וישראל כאחת?
2. מה עושה העובד הסוציאלי כדי לחדור אל חבורות הרחוב?
3. כיצד נוצרים הקשרים בין העובד הסוציאלי ובין בני החבורה?
4. מה הם התחומים בהם יכול העובד הסוציאלי לסייע לנערי הרחוב?
5. מדוע חשוב לנער הרחוב למצוא מקום עבודה מתאים ?
6. מה הן המטרות החדשות העומדות בפני היחידה למחקר ועבודה עם חבורות נוער ?

ח. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

עובדי היחידה למחקר ועבודה עם חבורות נוער בקרבות רחוב, יודעים לספר על הישגים יפים ומעניינים בעבודתם. כגון, עריכת מסיבה לזה שהצליח להתקבל לשירות בצבא - לאחר בדיקות חוזרות; שמחת עבודה של למעלה משנה במקום אחד וכו' וכו'. "עם זאת", מסכם מי שעמד בראש היחידה למחקר: "אין לראות בעבודת מועדון הרחוב תרופת פלא לבעיה עמוקה וכלל-עולמית כמו עבריינות הנוער. עבודת מועדון הרחוב - הבאה אל הנערים בסביבתם ובשפתם, כשהיא מלווה בסמכות ובאמצעים לעזור להם - מסוגלת למלא רק פרצה[1] אחת במאמצים הבלתי-נלאים[2] להבטחת עתידו של הנוער".

1. פִּרְצָה - breach, gap
2. בִּלְתִּי נִלְאֶה - unexhausted

ט. תרגם לעברית את הקטע הבא:

The Police Division of Youth, the Welfare Bureau and other agencies are engaged in an effort to help rehabilitate delinquents and street-boys. The end result is a program that pools the efforts and resources of Government and private business. The director of the program talks enthusiastically of the boys under his supervision and of the training program that was designed for them: "It's unfair the way society pins a label on these kids. Sure they dropped out of school and got into trouble. But they are fine youngsters and I am proud of them. I just hope we can teach them to be proud of themselves".

The idea behind this program is to expose the youngsters to different areas of work and crafts. Then when they have finished 20 weeks of on-the-job training, they can either stay where they are or sell their skills elsewhere. The idea is that they are not condemned[1] to being street-boys without a future.

[1] to be condemned - להיות נָדוֹן

Unit 21

מה יעשה הזמן

הזמן פועל לטובתנו. ככל שעובר זמן רב יותר נעשית המציאות החדשה שיצר צה"ל לסטאטוס קוו, זו הפרה הקדושה של היחסים הבין-לאומיים בימינו.

הדוגמה הטובה ביותר לכך היא הצבת משקיפי או"ם לאורך תעלת סואץ. בתחילה היתה התעלה קו קדמי בחזית; לאחר מכן נמתח בה קו של הפסקת אש. היום מוצבים משני עבריה משקיפי או"ם, ובכך ניתנה לקו זה גושפנקה של יציבות כלשהי מטעם או"ם. היום הויכוח הוא על השימוש בתעלה. לאחר שנשתית את זכותנו לשוט בה, ואין כל ספק כי יש לנו הזכות והכוח לעשות זאת, ייהפך השייט שלנו בתעלה גם הוא לחלק מן הסטאטוס קוו. בהדרגה יתחפר סטאטוס קוו זה, ומי שיפר אותו ייראה תקפן, מפר שלום.

הזמן פועל לטובתנו, כשם שהוא פועל לרעת מדינות ערב. הזמן החולף מחדיר להכרת הערבים את עצמת התבוסה. קשייהן הכלכליים של מצריים וירדן יגברו וילכו במרוצת הזמן. גל של מחסור ירד על מצריים העניה תוך זמן קצר. כל הסיוע הסובייאטי לא יוכל לפצות על אבדן ההכנסות מנפט, מתיירות ומתמלוגים ועל היעלמות הסיוע האמריקאי והבין-לאומי.

זכות וכוח

הזמן ירגיל את העולם למפה החדשה של ישראל. הנסיון מוכיח כי לעובדות יש כוח נורמטיבי. בסופו של דבר, כל זכותו של המלך חוסיין על ירושלים העתיקה, זכות שלהגנתה נזדעק או"ם, אינה אלא פרי עובדה שנתבססה במשך הזמן. צבא ירדן כבש את ירושלים, כמו חלקים אחרים בארץ ישראל, תוך הפרת זכות וחוק. ברם העובדה שירדן החזיקה במשך קרוב ל-20 שנה בירושלים, על סמך הסכם שביתת הנשק, העניקה לה, בעיני העולם, זכות מלאה. ככל שהעובדה נעשית ותיקה יותר, ככל שהיא משתרשת בתודעת האנשים, כך מצמיחה היא על גבה את הזכות.

אין פירוש הדבר כי "רק הכוח מדבר", כפי שנוטים אנו לחשוב לעתים. הכוח לא דיבר עת נאלצנו לסגת מסיני לאחר ימי "קדש", משום שקוממנו נגדנו את העולם כולו. מלחמת ששת הימים (או מלחמת הקיום) שונה, במובן זה, מ"קדש". זו מלחמה שעשינו בעצמנו, בלא שהוכתמנו בשיתוף פעולה סודי עם מדינה אירופית. זו היתה מלחמה שנכפתה עלינו, מלחמת מגן שלנו נגד אלה החפצים בהשמדתנו. הדרישה

להחזיר שטחים לאויב זה, שעמד ויעמוד עלינו לכלותנו, כמוה כדרישה שנמסור לידיו נשק ותחמושת. אנשים יבינו זאת, ואם לא יבינו זאת, יסתגלו למפה החדשה של ישראל. העובדות החדשות, בצרוף ההכרה הרבה בצדקתנו, תיצורנה מציאות חדשה.

שלום, שלום ואין שלום

מציאות חדשה זו - בה נעשה הירדן גבולנו ופורט סעיד ואיסמעיליה נעשו לישובי ספר מצריים - נותנת לנו דרגה של בטחון שכמותה לא ידענו. אם יושבים עתה בקהיר קצינים המתכננים את הסיבוב הבא נגד ישראל, אין לקנא בהם. לפניהם משימה לא קלה - אפילו יקבלו את מלוא העזרה מברית המועצות.

הסכנה הקיימת לישראל נעוצה דוקא בהסדר שלום-של-נייר. שנים כה רבות כמהים אנו לשיחות שלום, לשבירת חומת השנאה, עד כי נעשה הביטוי "שיחות שלום" למילת קסם. אמת הדבר: אין עם החפץ בשלום כישראלים. גם בימי זעם של מלחמה לא שכחנו כמיהה זו. אך המציאות החדשה כופה עלינו גם חשיבה חדשה. ראשית, כל הדיונים בקשר לויתור על שטחים תמורת שיחות שלום מתעלמים מעובדה אחת: הכלה אינה רוצה בשידוך. אין כל סימן, מחוץ להשערות עתונאיות, כי המלך חוסיין יהיה מוכן לבקש שלום בגלוי. אך נניח, לרגע, כי המלך חוסיין - השליט הפחות דוחה והיותר אמיץ בשליטי ערב - יהיה מוכן לבקש שלום, אף נוכח מסע הפחדה וחשש למהומות. לנו תהיה זו פרצה ראשונה בחומת האיבה, ותקוותנו כי בעד פרצה זו יבואו גם מדינות ערביות אחרות. היום בו נשב יחדיו לשלחן אחד יהיה יום משמח לכולנו. אולם הישיבה אל השולחן אינה מבטיחה דבר. קשה להאמין כי במצב הנוכחי אפשר יהיה לפשר בין העמדות המנוגדות של הצדדים. התביעה הטבעית של מדינות ערב תהיה נסיגה ישראלית מכל השטחים החדשים תמורת הסכם שלום ואי התקפה. תביעה כזו תעמידנו במצב קשה, כי לא נוכל להסכים לחזור לגבולות הקודמים המסוכנים לקיומנו. מי לידינו יתקע כי חוזה כזה לא יופר כשם שהופרו הסכמי שביתת הנשק? מי יערוב לנו כי חוזה כזה לא יהיה רק מכשיר להשגת יתרון טקטי כדי להכין מחדש מלחמה בישראל בתנאים טובים יותר למדינות ערב?

במילים אחרות: כל הסדר העשוי להתקבל על אחת מממשלות ערב כיום יפגע באינטרסים החיוניים של ישראל בלי להבטיח שהשלום יהיה בר קיימא. דברים אלה נכונים, קל וחומר לגבי מצרים של עבדול נאצר.

הסיכוי שזו תבקש שלום מישראל קלוש עוד יותר. אך גם אם יהיו שיחות שלום, קשה לראות איזה סוג של הסדר יוכל להתקבל על ידי שני הצדדים. התביעה המינימליסטית שלנו חייבת להיות חופש שיט בטיראן ובסואץ, שליטה ברצועת עזה ופירוז חצי האי סיני תחת פקוח משותף ישראלי - מצרי. כל תביעה פחותה מכך לא תבטיח את הגנתנו ולא תמנע את עשיית סיני לשדה הערכות נגדנו. מצרים של עבדול נאצר לא תוכל לקבל תנאים אלה, ואנו לא נוכל לקבל פחות מהם.

מציאות של קבע

יהיה עלינו, איפוא, להתרגל למחשבה כי המציאות החדשה תארך זמן רב. הסדר של שלום רחוק מאתנו: ראשית, משום שאין נכונות ערבית להכרה בישראל, ושנית, משום שהסדר שלום מקובל על שני הצדדים אינו אפשרי בשעה זו.

ראייה כזו של המצב מחייבת העתקת תשומת הלב לבעיותיה הפנימיות של ישראל ושטחיה החדשים. עלינו להבין כי הארעי יהיה קבע, לפחות לעתיד הנראה לעין, ומוטלת עלינו החובה להסיק מכך מסקנות מעשיות ומידיות בענינים הבאים:

-עלייה: שאלת העלייה היא כיום, יותר מתמיד, שאלת חיים לישראל. יש לעשות למען עלייה: ליצור בישראל משטר חברתי ואקלים כלכלי שימשוך את יהודי המערב לעלות לישראל.

-ערבים: המציאות החדשה, הקבועה, מחייבת גישה חדשה לאוכלוסיה החדשה, הקבועה. אנו חייבים לתכנן את החקלאות והתעשיה כך שתיווצר השלמה בין ישראל לשטחיה החדשים, תוך שמירה קפדנית על רמת חייהם ורווחתם של תושבינו החדשים. עלינו ליצור גרעין של שלטון עצמי בגדה, ולהבהיר לערביי הגדה כי לא נמסרם כוואסאלים בחזרה לחוסיין. עלינו להבהיר להם, כשם שעלינו להבהיר לעצמנו, כי השלטון הישראלי ימשך, בצורה זו או זו, זמן רב. עלינו להוכיח להם, במילים ובמעשים כי אפשר לחיות בכבוד תחת שלטון זה, אפילו הוא כפוי עליהם.

-פליטים: ישראל אינה אחראית לבעיית הפליטים. בעיית הפליטים נוצרה משום שרובם שעו לעצת מנהיגיהם, ברחו ממקומות מגוריהם והמתינו לנצחון דמים על היישוב העברי. בעיית הפליטים נוצרה משום שמנהיגי הערביים לא היו מוכנים להניח לנו לחיות כאן. הערביים שנשארו בישראל הם עדים חיים לכך. מבחינה עקרונית אין הבדל בין הפליטים הגרמניים מחבל הסודטים ופרוסיה המזרחית לבין הפליטים הערביים, שלא גורשו על ידינו כפי שגורשו הפליטים הגרמניים.

האחריות בשני המקרים, נופלת רק על התקפן שגרם למלחמה, לסבל ולנדודים. מי מהשלים עם היישוב הסודטי בגרמניה המערבית, אינו יכול לטעון לזכותם של הפליטים הערביים לגבי ישראל.

בכל זאת עלינו להתוות תכניות ליישוב חלק מהפליטים בארץ ישראל, תוך קבלת עזרה פיננסית בין-לאומית. עלינו לעשות זאת לא רק מנימוקים של צדק אלא מנימוקים של תועלת. חובה עלינו לסלק חומר נפץ זה מחבית אבק השריפה. הטעם פשוט: אנו יושבים בתוכה של חבית זו ועתה, לראשונה, נתנה לנו הזדמנות להפחית את סכנת ההתלקחות.

-כוחו של צה"ל: אין תנוחה מסוכנת יותר לאיש צבא, או לצבא, מאשר השכיבה על זרי דפנה. התעצמותו המתמדת של צה"ל חייבת לעמוד בראש כל דאגותינו כל יום, לרבות הימים שלאחר הנצחון.

הדרך לשלום-של-אמת

יש נתון אחד שממנו אין להתעלם: איבתם העוררת, הנזונה מעצמה, של מדינות ערב ושל - הנה נודה בכך - רוב הערביים לישראל. עלינו ללמוד לחיות עם איבה זו בלי לאבד תקווה כי תשכך ובלי לחסוך כל מאמץ לסלקה. אך זה יהיה תהליך ממושך, איטי, רב תלאות ורב אכזבות. שום שלום-של-נייר, שום הבטחה חגיגית לא יסלקו איבה זו בן לילה, כבמטה קסם. איבה זו תמעט רק כאשר יאמינו הערבים בשני דברים: בחוסר יכולתם להשמידנו ובכוונותינו האמיתיות, הכנות, לחיות אתם במשותף ובכבוד הדדי.

הסכסוך היהודי-ערבי צמח וגדל בארץ ישראל ולא בארצות ערב. במשך השנים היתה מצרים של פארוק נייטרלית ואף אוהדת לישוב היהודי. בשנות המאורעות של 1936-1939 נסעו יהודים למצרים, התזמורת הפילהרמונית ניגנה שם וקבוצת "הכוח" שיחקה בקהיר. הדעת נותנת כי במקום שבו גדל ונשגב הסכסוך, בארץ ישראל, שם גם יגווע. הדעת נותנת כי הדרך לשלום-של-אמת, בניגוד לשלום-של-נייר, חייבת לעבור תחילה בשכם וירושלים, בטרם תגיע לרבת-עמון ולקהיר. על דרך זו אפשר לעלות בתנועת מלקחיים: מצד אחד, עלייה מוגברת, והתעצמות צבאית וכלכלית; מצד אחר, צעדים ממשיים לדו-קיום בכבוד של יהודים וערבים בארץ ישראל. בעניינים אלה חייבים אנו לפעול באותה יעילות, באותה מהירות שאפיינו את המאמץ המלחמתי. בעניינים אלה אין הזמן פועל לטובתנו.

Unit 21

B. Vocabulary and Notes:

לְטוֹבָתֵנוּ	in our favour, for our benefit
טוֹבָה	(n.) welfare, benefit, favour, kindness
טוֹבַת הַמְּדִינָה	interest of the state
לְטוֹבַת הַכְּלָל	for the public good
בִּקֵּשׁ טוֹבָה	to ask a favour
דִּבֵּר טוֹבוֹת עַל...	to recommend
צַהַ"ל - צְבָא הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל	"Zahal" - Israel Defence Forces, Israel Army
סְטָאטוּס קְוֹו	status quo
קִיֵּם (הֵפֵר) אֶת הַסְּטָאטוּס קְוֹו	to maintain (infringe, violate) the status quo
פָּרָה קְדוֹשָׁה	sacred cow
הַצָּבָה	stationing, posting, placing
הַצָּבַת גְּבוּל	setting a boundary, demarcation
הַצָּבַת יְחִידוֹת צָבָא בַּגְּבוּל	station military units on the frontier
מַשְׁקִיף	observer, onlooker, spectator
קִדְמִי	(adj.) front
חֲזִית	front (in war) facade foreground
קַו הַחֲזִית	front line

גוּשְׁפַּנְקָה	- - -	approval, authorization seal, cachet imprimatur
גוּשְׁפַּנְקָה רִשְׁמִית	-	official cachet
מִטַּעַם	-	on behalf of, in the name of
הִשְׁתִּית, הֵשִׁית (שית)	-	to place, put
הִתְחַפֵּר	-	to dig oneself in, entrench
תַּמְלוּג (תַּמְלוּגִים)	-	royalty
נוֹרְמַטִיבִי	-	normative
הִזְדַּעֵק, נִזְדַּעֵק	-	to cry out, to be alarmed
פְּרִי עֻבְדָּה	-	the result of a fact
בְּרַם	-	(adv.) but, however, truly
כְּכָל שֶׁ-	-	inasmuch as
לָסֶגֶת (סוג)	-	to withdraw, retreat, move back
יְמֵי "קָדֵשׁ", מִלְחֶמֶת "קָדֵשׁ"	-	The "Sinai War" between Israel and Egypt in 1956. "Kadesh" is mentioned in the Bible as the single and only oasis in the North Eastern part of the Sinai Peninsula, and the desert around it (Numbers 20,14;Psalms 29,8), but the name as used here, refers to the Sinai Peninsula as a whole.
קוֹמֵם	- - -	(here) to raise against to re-establish, reconstruct, restore to get up, erect

מִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים	"The Six Day War" - the Israeli-Arab war in June 1967
מִלְחֶמֶת קִיּוּם	struggle for existence (survival), battle for life
קִיּוּם	existence
	survival, maintenance, subsistence
	approval, confirmation
קִיּוּם צַוָּאָה	confirmation of will, probate
דּוּ-קִיּוּם	co-existence
הַהוֹצָאוֹת לְקִיּוּם מִינִימָלִי שֶׁל הַמִּשְׁפָּחָה	the expanses for a scanty subsistence of the family
הִכָּתֵם	to be stained, soiled
עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ	wished to destroy us. This phrase is known from the Haggada that is read during the Passover Seder. That particular passage talks about the different people who wished to destroy the Jewish people in every generation, but God's promise sustained them...
תַּחְמֹשֶׁת	ammunition, arms Derives from the root "חמש" : to arm, equip, fit out. The verb is found only in פִּעֵל, פֻּעַל forms: חִמֵּשׁ, חֻמַּשׁ.
הִסְתַּגֵּל	to adapt oneself
יִשּׁוּב סְפָר	border settlement
סְפָר	border, frontier, border district
חֵיל הַסְּפָר	frontier force, border guard
מִשְׁמֶרֶת הַסְּפָר	border police

הַסִּבּוּב הַבָּא	-	the next round in the war
סִבּוּב	- -	turn, circle, round surrounding, circulation, rotation
מְשִׂימָה	-	objective, aim, mission, duty, assignment
מְשִׂימָה עִיקָרִית	-	primary mission
מְשִׂימַת הַפְצָצָה	-	bombing mission
מְשִׂימַת אֵשׁ	-	fire task
נָעוּץ	-	inherent, fixed (stuck) in
הֶסְדֵּר	-	arrangement, settlement, adjustment
(כְּמֵהִים) כָּמֵהַּ	-	eager, yearning
כְּמִיהָה	-	yearning, longing, pining
שֶׁטַח (שְׁטָחִים)	-	area (in all its senses), surface, plane, ground
הִתְעַלֵּם	-	to over look, ignore, disregard, neglect
כַּלָּה	-	bride, betrothed
שִׁדּוּךְ	- -	match, matchmaking betrothal, emgagement
שִׁדּוּךְ לֹא מֻצְלָח	-	mismatch, mismating
הַשְׁעָרָה	-	assumption, guess, hypothesis
בְּגָלוּי	-	openly, publicly, outright
גָּלוּי	-	uncovered, overt, open, apparent

גָּלוּי וְיָדוּעַ	-	it is well known, it is common knowledge
גְּלוּי לֵב	-	frank, openhearted, straightforward
גְּלוּיוֹת	-	openly, blatantly
דַּבֵּר גְּלוּיוֹת	-	to speak one's mind (openly)
נַנִּיחַ	-	let us suppose..., assuming (granted) that...
פִּרְצָה	-	breach, opening, loophole
פִּרְצָה קוֹרֵאת לַגַּנָּב	-	an open door may tempt a saint (invite the thief)
אֵיבָה	-	animosity, hatred, hostility, enmity
בַּמַּצָּב הַנּוֹכְחִי	-	in the present situation
נוֹכְחִי	-	(adj.) present
(לְפַשֵּׁר) פִּשֵּׁר	-	to mediate, compromise
נְסִיגָה	-	withdrawal, retreat
נְסִיגָה מְלֵאָה	-	full retreat
נְסִיגָה תּוֹךְ קְרָב	-	fighting retreat
מִי (הוּא) לְיָדֵינוּ יִתָּקַע?	-	who will guarantee us that..?, who will give us the pledge..?
נִתְקַע (לְהִתָּקַע)	-	to be thrusted, inserted, stuck
חוֹזֶה	-	agreement, contract
הֲפָרַת חוֹזֶה	-	breach of contract

עָרַב (לַעֲרֹב)	-	to guarantee, be responsible
	-	to pawn, pledge
יִתָרוֹן (יִתְרוֹנוֹת)	-	advantage, superiority
	-	profit, gain, preponderance
טַקְטִי	-	tactical
בַּר-קְיָמָא	-	durable, lasting, stable, abiding
קַל וָחֹמֶר	-	the more so, an inference from minor to major
קָלוּשׁ	-	thin (opp. of dense), rare, scanty, meagre
יְדִיעוֹת קְלוּשׁוֹת	-	scanty (superficial)knowledge
	-	meagre information
טִירָאן	-	Gulf (straits) of Tiran. Tiran is an island at the southern mouth of the Aqaba Gulf, near the entrance to the Red Sea. One of the reasons for the "Six Day War" was the blockade that Egypt put over the straits of Tiran, thus preventing Israeli ships from passing the straits of Tiran on their way to Eilat, Israel's southern port at the Gulf of Aqaba.
רְצוּעַת עַזָּה	-	the Gaza Strip
פֵּרוּז	-	demilitarization
חֲצִי אִי	-	peninsula
אִי	-	island, isle

הֵעָרְכוּת	- preparing oneself - forming up
מְקֻבָּל	- accepted, received
מְקֻבָּל עַל הַבְּרִיּוֹת	- in public favour, popular
הַעְתָּקָה	- removal, shift, moving
תְּשׂוּמֶת לֵב	- attention, heed
אֲרַעִי, עֲרַאי	- (n.) temporariness
שְׁאֵלַת חַיִּים	- a matter of life (survival)
מִשְׁטָר חֶבְרָתִי	- social order
מִשְׁטָר	- government, rule, authority - regime
מַעֲרָב	- (here:) Western countries
(מְחַיֶּבֶת) חִיֵּב	- (here:) to bring about, necessitate - (here:) to commit, oblige, compel, bind - to convict, pronounce guilty - to debit, charge an account
גִּישָׁה	- attitude, approach
הַשְׁלָמָה	- reconciliation, making peace
קַפְּדָנִי	- strict
רְוָחָה	- relief - comfort, prosperity
חַיֵּי רְוָחָה	- comfortable life, life of luxury (ease), affluence

גָּדָה	-	bank of a river. Here, the writer refers to the area West of the Jordan river, that was occupied by Israel after the Six Day War. This area was called by the Jordanians: "The West Bank" and the same term was used (after the war) by the Israelis even though inappropriately (Israel itself is in a sense at the West bank of the Jordan and the Jordan river is east of the state of Israel).
הִבְהִיר (לְהַבְהִיר)	- -	to clarify, clear, brighten to explain oneself
הִבְהִיר אֶת הַבְּעָיָה	-	to clarify the problem
וָאסָאל, וַסָּל	-	vassal
כָּפוּי	-	forced, compelled
מִשּׁוּם שֶׁ-	-	because
שָׁעָה (לִשְׁעוֹת)	-	to pay heed, turn to, consider
הִמְתִּין	-	to wait
נִצְחוֹן דָּמִים	-	bloody victory
דָּמִים (דָּם)	-	pools of blood
אִישׁ דָּמִים	-	murderer
מֶרְחָץ דָּמִים	-	blood bath
שְׁפִיכוּת דָּמִים	-	bloodshed
עֵד (עֵדִים)	- ..	witness testimony, evidence
עֵד הַמְּדִינָה	-	state's evidence

עֵד שֶׁקֶר	false (perjured) witness
מִבְּחִינָה עֶקְרוֹנִית	(adv.) on (in) principle, essentially
בְּחִינָה	aspect, point of view examination, test, analysis
עֶקְרוֹנִי	principal, fundamental, essential
חֶבֶל הַסּוּדֶטִים	the Sudeten region
חֶבֶל	rope, cord region, district
פְּרוּסְיָה	Prussia
תָּקְפָן (תּוֹקְפָן)	aggressor
הִתְוָה (לְהַתְווֹת)	to mark, outline, lay out, design
הִתְוָה אֶת מְדִינִיּוּת הַמֶּמְשָׁלָה	to outline the government policy
נִמּוּק	reason, reasoning, argument, ground
חֹמֶר נֶפֶץ	explosive
נֶפֶץ	explosion, burst
חָבִית (חָבִיּוֹת)	barrel
אֲבַק שְׂרֵפָה	gunpowder
טַעַם	sense, logic, reason
בְּלֹא טַעַם וְנִמּוּק	without rhyme or reason
מַה טַּעַם? מֵאֵיזֶה טַעַם?	what is the reason? why?

חֲסַר טַעַם	-	unreasoning, senseless
הִתְלַקְּחוּת	-	inflammability, combustibility, catching fire
תְּנוּחָה	- -	rest, pause, halt, resting position
שְׁכִיבָה (מְנוּחָה) עַל זֵר דַּפְנָה	-	resting on one's laurels
זֵר	-	wreath (bouquet) of flowers
דַּפְנָה	-	laurel, daphne, bay (plant)
עֲטוּר דַּפְנָה	-	laurelled, laureate
הִתְעַצְּמוּת	- -	strengthening, intensification endeavour, effort
לְרַבּוֹת	-	(adv.) including, inclusive of
כָּל הַתּוֹשָׁבִים לְרַבּוֹת נָשִׁים וִילָדִים	-	all residents, including women and children
נָתוּן	- -	(here:) fact, datum, a given fact. The noun נָתוּן is mostly used in its plural form: נְתוּנִים meaning "data". (adj.) given, handed over, placed
נְתוּנִים סְטָטִיסְטִיִּים	-	statistical data
הוּא נָתוּן בְּמַצָּב קָשֶׁה	-	he is placed in a bad situation
אֵיבָה הַנִּזּוֹנָה מֵעַצְמָהּ	-	hatred that is nourished by itself
נִזּוֹן, נָזוֹן	-	to be fed, nourished
הַבָּקָר נִזּוֹן בְּעִקָּר בְּעֵשֶׂב	-	cattle feed mainly on grass
מֵעַצְמוֹ	-	of one's own accord, by itself

דָּבָר זֶה מוּבָן מֵעַצְמוֹ	this is obvious (self-evident)
הָבָה נוֹדֶה	let us admit (confess)
הָבָה!	let us! give!
הָבָה נֵלְכָה!	let us go! come along!
הָבָה נִרְאֶה!	let us see!
הוֹדָה (ידה)	to admit, confess to acknowledge, thank, glorify
הֲרֵינִי מוֹדֶה	I admit, I must confess
שָׁכַךְ (לָשֹׁךְ)	to calm (quiet) down, assuage to abate (intransitive verb)
שִׁכֵּךְ	to calm, appease, abate
שִׁכֵּךְ סְעָרָה	to calm the storm
תְּלָאָה	trouble, weariness, hardship, suffering
בִּן לַיְלָה	overnight, in one night, all of a sudden
בִּן רֶגַע	instantaneously, at once, in a flash
כִּבְמַטֵּה קֶסֶם	like magic (lit. like with a devining rod). This expression originated from the ancient custom of performing certain magic acts by or with the help of a rod. An example for that is found in the stories about Moses, who turned a rod into a snake etc. (Exodus 4,1-7).
מַטֶּה	stick, rod tribe headquarter

קֶסֶם	enchantment, magic, witchcraft
	charm
כֵּן (כֵּנָה, כֵּנִים, כֵּנוֹת)	(adj.) sincere, frank, honest
סִכְסוּךְ	dispute, conflict, quarrel
סִכְסוּכֵי גְּבוּלוֹת	border conflicts (clashes)
סִכְסוּךְ עֲבוֹדָה	labour dispute
יִשֵּׁב אֶת הַסִּכְסוּךְ	to settle a dispute
פָּרַץ סִכְסוּךְ	a dispute broke out
מְאֹרָעוֹת	riots - anti-Jewish riots in Mandatory Palestine (1928-29, 1936-39). This particular meaning is attached to this form of the noun only (pl.). In a broader and more general sense מְאֹרָעוֹת means "events". This meaning appears in the singular form מְאֹרָע ("event") as well.
מְאֹרְעוֹת הַיּוֹם	the events of the day
קְבוּצַת "הַכֹּחַ"	an Israeli soccer team
הַדַּעַת נוֹתֶנֶת	it stands to reason
שִׂגְשֵׂג	to grow, flourish, thrive
גָּוַע (לִגְוֹעַ)	to die, expire, pine away
גֹּוֵעַ בְּרָעָב	dying of hunger, starving
שְׁכֶם	Shechem (Nablus), an Arab town north of Jerusalem
רַבַּת-עַמּוֹן	Amman (Jordan's capital city)

תְּנוּעַת מֶלְקָחַיִם - pincer movement

מֶלְקָחַיִם - tongs, pliers, snuffers, pincers

מְגֻבָּר - (adj.) intensified, augmented

יְעִילוּת - efficiency, effectiveness

בִּיעִילוּת - efficiently

אִפְיֵן - to characterize. Derives from the noun אֹפִי: character.

Unit 21

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. לְטוֹבָתִי
2. מְצִיאוּת
3. מִטַּעַם הָאוּ"ם
4. תְּבוּסָה
5. הַכְנָסוֹת
6. הֲפָרַת חֹק
7. הִשְׁתָּרֵשׁ
8. קוֹמֵם נֶגְדּוֹ
9. מִלְחֶמֶת קִיּוּם
10. זַעַם (שֵׁם)
11. שָׁלוֹם שֶׁל גֶּבֶר
12. הִתְעַלֵּם
13. בְּגָלוּי
14. חוֹזֶה שָׁלוֹם
15. נְכוֹנוּת
16. תְּשׂוּמַת לֵב
17. אֲקָלִים
18. הִבְהִיר
19. לִחְיוֹת בְּכָבוֹד
20. מִבְּחִינָה עֶקְרוֹנִית
21. הִמְתִּין
22. הִתְוָה תָּכְנִית
23. נְתוּנִים
24. סִכְסוּךְ

ב. החלף את המלים הכתובות בסוגריים במלים בהן משתמש כותב המאמר:

1. הזמן פועל לטובתנו (כמו) שהוא פועל לרעת מדינות ערב.
2. קשייהן של ירדן ומצרים יגברו וילכו (במשך) הזמן.
3. ככל שהעובדה (מתבססת) בתודעת האנשים כך מצמיחה היא על גבה את הזכות.
4. אין (זאת אומרת) כי "רק הכוח מדבר".
5. הדרישה להחזיר שטחים לאויב שעמד ויעמוד עלינו (להשמידנו).
6. שנים כה רבות (מצפים) אנו לשיחות שלום.
7. אין כל סימן כי המלך חוסיין יהיה מוכן לבקש שלום (בפומבי).
8. לנו תהיה זו פרצה ראשונה בחומת (השנאה).

9. מי (יבטיח) לנו כי חוזה כזה לא יהיה רק מכשיר להשגת יתרון טקטי.

10. ראיה כזו של המצב מחיבת (העברת) תשומת הלב לבעיותיה הפנימיות של ישראל.

11. בעית הפליטים נוצרה (מפני) שרובם (פנו) לעצת מנהיגיהם.. ברחו ממקומות מגוריהם (וחכו) לנצחון דמים על הישוב העברי.

12. בכל זאת עלינו (לתכנן) תכניות לישוב חלק מהפליטים בארץ ישראל...

13. אין (מנוחה) מסוכנת יותר לאיש צבא... מאשר השכיבה על זרי דפנה.

14. יש (עובדה) אחת שממנה אין להתעלם...

15. הדעה נותנת כי במקום נו גדל (ופרח) הסכסוך, בארץ ישראל, שם גם יגווע.

ג. 1. מהו ההבדל בין שמושי המילה "טוֹבָה" בשני המשפטים הבאים:

1. הוא ברך את כל האנשים בברכת : "שנה טוֹבָה"

2. הוא בקש טוֹבָה מחברו.

2. בנה משפטים עם הביטויים הבאים:

טוֹבַת הֲנָאָה, טוֹבַת הַמְּדִינָה, הִכִּיר טוֹבָה ל-, גַּם זוֹ לְטוֹבָה.

3. מהו המיוחד בשמושי המלים המסומנות במשפטים שלפניך? הוסף דוגמאות משלך.

1. הוא שואף לגדוֹלוֹת.

2. הם ספרו לנו גדולות ונצורות על כל מה שקרה להם.

3. עליך לקרא את האותיות הגדולות בלבד.

4. הוא ענה נְכוֹנָה.

5. התשובה הזו איננה נכונה.

6. בשורה רעה הגיעה אלי.

7. רוח רעה השתלטה עליו.

8. הוא השיב להם רעה תחת טובה.

ד. "דוּ-קִיּוּם" פירושו קיום עצמי של שני גופים שונים החיים זה ליד זה. המילה "דוּ" היא מילה ארמית שהוראתה שנים או שתים; היא תופיע בצרופים שונים המדגישים שני צדדים שונים בעצם או תופעה אחת.

באר את המלים הבאות והוסף אחרות משלך:

דוּ-גִּזְעִי, דוּ-חַי, דוּ-לְשׁוֹנִי, דוּ-מִינִי, דוּ-מַשְׁמָעוּת, דוּ-פַּרְצוּפִי, .
דוּ-צְדָדִי, דוּ-קְרָב, דוּ-שִׂיחַ, דוּ-שְׁנָתִי.

ה. בניין פִּעֵל :

1. חזור על בניין פִּעֵל לפי השרש "בקש".
2. מה הם הסימנים האופיניים לבניין פִּעֵל ?
3. מה יהיה שם הפעולה הנגזר מבניין פִּעֵל ?
4. לקט את הפעלים ושמות הפעולה המופיעים בבניין פִּעֵל, בהם משתמש כותב המאמר.
5. הבחן בין הפעלים הבאים וציין מה הן הוראותיו של בניין פִּעֵל :

1. יוֹצֵר - מְיַצֵּר
2. עָלָה - עִלָּה
3. הָלַךְ - הִלֵּךְ
4. חָשַׁב - חִשֵּׁב
5. יָשַׁב - יִשֵּׁב
6. בָּטַח - בִּטֵּח
7. שָׁמַר - שִׁמֵּר
8. חָיָה - חִיָּה
9. גָּדַל - גִּדֵּל
10. שָׁתַק - שִׁתֵּק

ו. כתב את ההפכים של המילים הבאות:

1. קַדְמִי
2. חָזִית
3. זְכוּת
4. תְּבוּסָה
5. מַחְסוֹר
6. הַכְנָסוֹת
7. הֲגָנָה
8. אוֹיֵב
9. אָמִיץ
10. אִי-הַתְקָפָה

11. יְתָרוֹן
12. בַּר-קְיָמָא
13. קֶבַע
14. תָּמִיד
15. צֶדֶק

16. אֵיבָה
17. תִּקְוָה
18. בְּטֶרֶם
19. מְהִירוּת
20. וִתּוּר

ז. מֻשָּׂא:

חלק המשפט שאליו עוברת הפעולה בנשוא נקרא מושא. אנו מבחינים בין מושא ישיר ומושא עקיף.

מושא ישיר מתקשר אל הנשוא באופן ישר, ללא סימן יחס או באמצעות המילה "אֶת" (הנשוא במשפט מעין זה יהיה בדרך כלל פועל יוצא). לדוגמא: הזמן ירגיל את העולם; צבא ירדן כבש את ירושלים.

מושא עקיף מתקשר אל הנשוא באמצעות אותיות או מילות היחס ב', ל', מ', עם וכו'. לדוגמא: פורט סעיד ואיסמעליה נעשו לישובי ספר; אנו כמהים לשיחות שלום.

1. הבחן בין מושא ישיר ומושא עקיף במשפטים הבאים:

   1. בתחילה היתה התעלה קו קדמי בחזית.
   2. לקו זה נתנה גושפנקה של יציבות.
   3. נשתית בתעלה את זכותנו לשַׁיִט.
   4. מי שיפר את הסטאטוס קוו יראה כתקפן.
   5. גל של מחסור יירד על מצרים העניה.
   6. העובדות החדשות תיצורנה מציאות חדשה.
   7. הקצינים בקהיר מתכננים את הסבוב הבא.
   8. הסכנה קימת לישראל נעוצה דוקא בהסדר שלום של נייר.
   9. הביטוי שיחות שלום נעשה מילת קסם.
   10. עלינו להתרגל למציאות החדשה.

2. מצא במאמר 20 משפטים בהם יופיעו מושא עקיף ומושא ישיר.

3. חציצה ארוכה בין נשוא ומושא פוגמת ומסבכת את עניננו של המשפט. בדרך כלל יבוא המושא הישיר אחרי הנשוא ואילו המושא העקיף יבוא אחרי הנשוא או המושא הישיר. לדוגמא:

עלינו ליצור גרעין של שלטון עצמי בגדה.
המנהיגים נתנו להם את ההרגשה כי הנצחון בא יבוא.

לפניך רשימת משפטים משובשים. סדר את המושאים במקומם הנכון, ובנה את המשפטים כתיקונם:

1. לסטאטוס קוו נעשית המציאות החדשה שיצר צה"ל.
2. רוב הפליטים ברחו ממקומות מגוריהם לנצחון דמים והסתיבו על הישוב העברי.
3. מנהיגי הערביים להניח לנו לחיות כאן לא היו מוכנים.
4. עלינו תכניות להתוות חלק מהפליטים ליישוב בארץ ישראל.
5. עלינו לחיות עם האיבה ללמוד בלי לאבד תקוה.
6. ביעילות אנו חייבים לפעול.
7. בארץ ישראל הסכסוך היהודי-ערבי צמח וגדל.
8. תחילה הדרך לשלום של אמת לעבור חיבת בשכם וירושלים.
9. להסיק מכך מסקנות מעשיות מוטלת עלינו החובה.
10. להפחית את סכנת ההתלקחות לראשונה נתנת לנו הזדמנות.

ח. ענה על השאלות הבאות:

1. מדוע סבור מחבר המאמר כי הזמן פועל לטובת ישראל ולרעת מדינות ערב?
2. מהי חשיבותו של הסטאטוס קוו ביחסים הבין-לאומיים וכיצד משתקף הדבר ביחסי ישראל מדינות ערב? האם לדעתך צודק מחבר המאמר בטענתו זו ?
3. מהו השנוי שיצרה מלחמת ששת הימים בחיי מדינת ישראל ?
4. מהו "הסדר שלום של בייר" ומדוע חושש מחבר המאמר מפני הסדר שלום מעין זה ?

5. מדוע אין כותב המאמר מאמין באפשרות חתימת חוזה שלום בין ישראל ומדינות ערב לאחר מלחמת ששת הימים?

6. כיצד עשויה ממשלת ישראל להתגבר על הבעיות שהעמידה בפניה מלחמת ששת הימים ?

7. כיצד נוצרה, לדעת המחבר, בעית הפליטים ואיך ניתן לפתרה?

8. מהו מקור הסכסוך היהודי-ערבי ואין אפשר לפתור אותו, לדעת מחבר המאמר? האם אתה מסכים לדעתו?

ט. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

גבולות יציבים הם עובדה פסיכולוגית בתודעת[1] המדינות ולא מחיצות[2] פיזיות. נדמה שכיום ברור, למעלה מכל ספק, שהסכסוך בין ישראל לערבים מקורו בעובדה שהערבים לא הכירו פסיכולוגית בזכות קיומה של מדינת ישראל. כך, במשך עשרים שנות קיום המדינה, יצר צה"ל גבול פיזי בין ישראל לערבים ורק בדרך זו הבטיח את קיומה של המדינה.

אך טעות לחשוב שקיום גבולות המדינה כפי שהבטיח צה"ל בכח הנשק, לא השתקף[3] בתודעת הערבים. ישנם סימנים ברורים שמכוח הזמן ומכוח רצונה של ישראל לשמור על קיומה החלו גבולות ישראל לתפוש מקום של קבע בתודעה הערבית. אפשר להניח שאצל רוב הערבים משתקפת תל-אביב כעיר יהודית בכל זמן ובכל מקרה אבל הם אינם מוכנים לראות כך גם כפר ערבי בגבולות מדינת ישראל. הדבר גם פועל בתודעת היהודים. ירושלים משתקפת בתודעתם כעיר יהודית מה שאין כך לגבי שכם. מבחינה זו אין ספק שהגדה כיום משתקפת כשטח ערבי הן בתודעתנו והן בתודעת הערבים. כיום הגדה היא שטח ערבי לא בשל העובדה שחוסיין שלט בה בעשרים השנים שחלפו, אלא מפני שהיא מאוכלסת ביותר ממליון ערבים. אולם, אם כיום נמצאת הגדה בשליטת מדינת ישראל כתוצאה ממלחמה שכפו עלינו הערבים, עלינו לקבוע את גורלה הסופי בהתאם לצורך החיוני של ישראל. אם החזקת הגדה תגרום לכך שהערבים יכירו בקיומנו, אזי[4] על ישראל להחזיק בגדה; אם החזרת הגדה למלך חוסיין או למישהו אחר תביא לאותה הכרה רצויה, אזי יש להחזיר את הגדה. לפיכך, נכון הוא הקו הרשמי שנקטה[5] בו מדינת ישראל. קו זה קושר כל משא ומתן על החזרת

שמחים בהכרה בקיום מדינת ישראל. המטרה היא לא נצחון נוסף
במלחמה הבאה, אלא מניעת כל מלחמה נוספת; הבטחת קיום המדינה
בתודעת העולם הערבי.

.1	תּוֹדָעָה	consciousness, conscience
.2	מְחִצָּה	partition
.3	הִשְׁתַּקֵּף	to be reflected, to appear
.4	אֲזַי	then
.5	נָקַט	to take (to take a stand)

ו. תרגם לעברית את הקטע הבא:

Up to the Six Day War our position, in terms of human morality and international justice, was clear and unassailable[1]. There is no doubt that the sense of justice in our cause is and should be today as it was before, since the foundations on which it is based, have actually been strengthened by our victory in the Six Day War. For this victory was built mainly on these same foundations, and it revealed to us and to the world how immediate and great was the threat to our very existence and to the realization of the Zionist dream.

However, as a result of the changes in our situation which have seemingly transformed us from a people with its back to the wall to the victorious masters of wide territories and from a small country encircled by enemies to the dominant power in the whole region, there is grave danger that many people both in Israel and among our supporters in the outside world may begin to lose this sense of the justice of our national cause.

First of all, we must make it clear to ourselves and to the world that we are aiming[2] at a just peace based not only on the satisfaction of our own reasonable and justifiable[3] claims but also on the satisfaction of the reasonable and justifiable claims of the Arabs in the new areas. However, since such a peace cannot be attained as long as the blind hatred of the Arab world for us continues unabated[4], both we and the Arabs in the new areas clearly have a common interest in creating an atmosphere of mutual understanding and co-operation. The purpose of this is not to make the Arabs subservient[5] or to persuade them to disown their own national interests and become "collaborators", but, on the contrary, to bring nearer the removal of the main obstacle to the reconciliation of Jewish and Arab national interests in this region.

We must likewise make it quite clear that we regard the economic rehabilitation[6] of the inhabitants of the new areas as a necessary step towards the fostering of a spirit of understanding and co-operation between ourselves and the Arabs there. The purpose of this rehabilitation must not be to create the economic sphere which will help us to keep these areas under our control but to prove that by wise planning and use of up-to-date scientific and technological means, it is possible to solve problems which were formerly thought insoluble. It would obviously be unrealistic to assume that the Arabs will immediately recognize our sincerity. As long as we do not succeed in persuading them to co-operate with us in attaining the objectives outlined above and as long as certain elements amongst the population of the new territories are prepared to give support to agitators[7] and saboteurs[8] one-sided and sometimes even firm action on our part is unavoidable. But we must constantly remind ourselves, the Arab population, and the world at large, that such action is forced on us and is at variance with the basic policy that we wish to follow in order to bring peace and prosperity to this part of the world.

1. unassailable	בִּלְתִּי מְעֻרְעָר, שֶׁאֵין לְהַתְקִיפוֹ
2. we are aiming	אָנוּ שׁוֹאֲפִים, מְבַקְּשִׁים
3. justifiable	מֻצְדָּק
4. unabated	לְלֹא הֲפוּגָה
5. subservient	מְשֻׁעְבָּד, נִכְנָע
6. rehabilitation	שִׁקּוּם
7. agitator	סַכְסְכָן
8. saboteur	חַבְּלָן

Unit 22

הסטודנטים באים

כל סטודנט תשיעי באוניברסיטה העברית בירושלים הוא אורח. לא כולם זרים, יותר ממחציתם יהודים, אך מספרם הכולל - 1.400 - מעיד על כוח משיכתה של התורה מירושלים.

היו זמנים שבהם נחשב בואו של סטודנט זר לאוניברסיטה העברית בירושלים למאורע. אנשי הפרסום היו דואגים לצלמו, ושמו היה מתנוסס בעלונים ובכתבות שנועדו להדגיש את "בינלאומיותה" של האוניברסיטה. היום שוב אין בכך חידוש. האורחים מחוץ-לארץ היו לחלק בלתי-נפרד מנוף ה"קאמפוס" הירושלמי.

נערות חיננית מקנדה ומארצות הברית עוברות מאולם הרצאות למשנהו, ערימת ספרים תחת בית-שחין ושערותיהן סתורות ברוח החורף הירושלמי. במסעדה יושבת חבורת סטודנטים דוברי אנגלית סביב צלחות תורמוס זעירות. לכמה מהם זקנים "ביטניקים" ונושא השיחה ביניהם אינו דוקא הרצאתו של הפרופיסור במדעי היהדות שאותה הם שומעים בצוותא, אלא סיכוייהן של נבחרות ה"פוטבול" האמריקני שעל הישגיהן קוראים הם ב"הארלד טריביון" הנדפס בפאריס.

הללו אינם מעוררים עוד תשומת לב. גם קבוצת נזירות הלומדות בשקדנות מדעי יהדות והיפני המתמחה בירושלים בגיאוגרפיה אינם מעוררים יותר מבטי תמיהה והתפעלות. לפי ההערכה לומדים באוניברסיטה בירושלים כ-1.400 סטודנטים שאינם תושבי ישראל, ומכאן שכל סטודנט תשיעי בירושלים הוא בבחינת אורח, שיעור גבוה למדי גם לגבי אוניברסיטאות הידועות כמרכזי תורה בינלאומיים, כמו אוניברסיטת לונדון, "קולומביה" בניו-יורק ואוניברסיטת קליפורניה בברקלי.

בעבר היתה הנהירה של סטודנטים רק בכיוון ההפוך: מישראל אל מעבר לים. גם כיום רחוקים אנו עדיין מ"איזון" ומספר הישראלים הלומדים בחוץ-לארץ גדול בהרבה מאלה הבאים ללמוד אצלנו. מה מושך את הבאים לירושלים (ואת מאות האורחים מחו"ל הרשומים השנה באוניברסיטאות תל-אביב ובר-אילן, בטכניון בְחיפה ובמכון וייצמן ברחובות)? יש הבאים להסתופף בצילם של אנשי מדע ישראלים שרכשו לעצמם מוניטין עולמי. "אבני משיכה" אלה הם לעתים אישים כגון פרופיסור ידין בארכיאולוגיה והפרופיסורים פלוסר ורובלובסקי במדע הדתות, ולפעמים

באים הם להצטרף למחלקה הנודעת ברמת הישגיה כגון המחלקה למתימטיקה או הפקולטה למדעי היהדות.

חלקם הגדול של הסטודנטים הלא-יהודים בא לשאוב את המיוחד שיש בידי ירושלים להעניק. אחרים, ובהם כ-60 אפריקנים הלומדים בבית הספר לרפואה (המחזור הראשון של תלמידי רפואה ממדינות אפריקה נסתיים זה לא מכבר) באו אלינו משום שכאן הוצעו להם תנאי לימוד נוחים.

אולם אורחים אלה, אף כי מוסיפים הם לאוניברסיטה "אקסוטיות" ועניין, ואף כי יש לצפות כי בשובם לארצותיהם יצליחו יותר מכל שגריר רשמי להסביר את עמדתנו ולקרב אלינו את עמיהם - הם בבחינת מיעוט בקרב הסטודנטים הזרים. מרבית התלמידים-האורחים בירושלים הם יהודים ו"אבן המשיכה" לגביהם היא היותה של האוניברסיטה בירושלים, בירת ישראל.

תורה ודרכי ארץ

גם בעתיד, סבורים העוסקים בדבר, נוכל לצפות לסטודנטים מכל קצווי העולם שיבואו לספוג את המעולה והמיוחד אצלנו, אך אם רצוננו להעלות בשיעור ניכר את מספרם של הסוטודנטים הזרים, כי אז עלינו לכוון את פנינו בעיקר לנוער יהודי בתפוצות. הללו הם בעיקר סטודנטים של תואר ראשון הבאים אלינו לשנה ויותר, לספוג תורה ולהכיר את הארץ בנשימה אחת.

בכמה קהילות יהודיות בתפוצות מקיפים הלימודים האקדמאים כמעט את כל הנוער היהודי. מספר הסטודנטים היהודים באוניברסיטאות ארצות-הברית נאמד כיום ב-350.000. באוניברסיטה העברית לומדים השנה כ-600 יהודים אמריקאים, כלומר פחות משתי עשיריות האחוז של דורם, וזאת שעה שמכללות רבות בארצות הברית מכירות בלימודים בירושלים בעת חישוב ה"נקודות" לצורך הענקת התואר האקדמאי.

הסטודנט היהודי האמריקני אינו "מפסיד" כשהוא לומד שנה או שנתיים בירושלים. גם מבחינה חומרית הרווח ברור: הורים באמריקה השולחים את בנם או בתם למכללה מחוץ לעיר מגוריהם (ונוהג זה הוא "באפנה" כיום) חייבים לקחת בחשבון "השקעה" של 4.000 עד 5.000 דולר לשנת למוד למחיה ושכר למוד. שנת לימוד בישראל, ובכלל זה הוצאות נסיעה, שכר לימוד ודמי מחיה אינם עולים על מחציתו של סכום זה.

מלבד החיסכון הניכר בהוצאות יש להניח שאביו ואמו של הסטודנט(ית) היהודי(ת) בארצות הברית שוקלים גם את סכנת נשואי התערובת המאיימת על בנם או בתם בקאמפוס האמריקני. סכנה זו פחותה בהרבה בירושלים...

מנקודת ראותה של ישראל יש בהגדלת מספר הסטודנטים מחוץ-לארץ באוניברסיטאות ישראליות ברכה כפולה ומכופלת. המגע הבלתי-אמצעי עם הארץ עשוי להיות כח מושך לאותם צעירים וצעירות ולהביא אותם להשתקעות בארץ. למותר כמעט לציין, שאילו למדו בארץ 10.000 סטודנטים יהודים מן התפוצות היו הסיכויים לעליה ממדינות הרווחה גדולים פי כמה.

אך לא רק ארצות הרווחה הן מקור לסטודנטים-עולים. הפעולה שנעשתה במסגרת תכנית "עודד" לתמיכה בסטודנטים מצרפת (רובם יוצאי צפון-אפריקה) והסיוע הניתן לסטודנטים מפרס כבר הוכיחו את כדאיותם. מתברר כי בדרך זו אפשר לא רק להגביר את העליה אלא גם לסייע במישרין למגמת מיזוג הגלויות.

תורה וגם קמח

בשבוע שעבר נמסר על הקמת "מינהל הסטודנטים" שיהיה משותף למרכז לתפוצות ולסוכנות היהודית. נמסר כי השנה מטפל ה"מינהל" ביותר מ-1.200 סטודנטים, אנשי "עודד", ובעיקר צעירים שהגיעו לארץ כמתנדבים והחליטו להירשם באוניברסיטה. אין זה סוד כי התמיכות הנדיבות שנתנו השנה למתנדבים שנעשו סטודנטים נועד במידה רבה לפתור את "בעית" המתנדבים כשאזלו עבודות ה"דחק" שאליהן נשלחו בחודשי הקיץ.

בשנים הקרובות, כך אפשר לקוות, תינתן התמיכה הכספית לסטודנטים מחו"ל לפי קריטריונים שונים. במילגה יש לזכות סטודנט מצטיין בלימודיו או בפעילותו בקרב הקהילה. ואכן, הגורמים העוסקים בכך מבטיחים כי זו תהיה מגמת ה"מינהל" בשנים הקרובות.

"קליטתם" של הסטודנטים היהודים מחו"ל אינה חייבת להיות כרוכה במעמסה על קופת הציבור. כיום נהנים כ-60 עד 70 אחוזים מכלל הסטודנטים הזרים באוניברסיטה העברית מתמיכה של משפחותיהם בחו"ל ואחרים עובדים רובם באורח חלקי או מלא. התמיכות של המשפחות עשויות להוות מקור הכנסה חשוב של מטבע חוץ למדינה, "יצוא סמוי" אשר יסתכם אולי בעשרות מיליוני דולר.

אמנם עליה ניכרת במספר הסטודנטים מחוץ לארץ תחייב את האוניברסיטאות הישראליות בהשקעות נוספות, בעיקר בבנית שיכונים (כיום גרים רק 400

מתוך 1.400 הסטודנטים הזרים באוניברסיטה העברית בשיכונים שנבנו לסטודנטים) וכן בהרחבת התקציב של ההוצאות השוטפות. אך גידול זה בהוצאות לא יהיה ביחס ישר למספר הסטודנטים שיבואו מחוץ-לארץ לארץ. יש להניח, כמו כן, שככל שיגדל מספר הסטודנטים מן התפוצות יגבר זרם התרומות לאוניברסיטאות בישראל. מצפונם של המתרימים יהיה אף שקט יותר שכן לא רק אנשי מדינת ישראל יהנו מן התמיכה במוסדות להשכלה גבוהה.

במגעיה עם ציבור הסטודנטים היהודים בחו"ל, הסתייעה האוניברסיטה העברית בעיקר בארגונים יהודים. עתה נפתח "ציבור" נוסף למגע: בעת ביקורו זה לא מכבר בארצות הברית חתם דיקן הסטודנטים באוניברסיטה העברית, ד"ר יחזקאל כהן, הסכם עם האוניברסיטה של מדינת קליפורניה שלפיו ייחשבו הלימודים באוניברסיטה הירושלמית כחלק ממערכת הלימודים המוצעת לבני מדינת קליפורניה.

עברית מול אנגלית

אוניברסיטת קליפורניה תשלח לירושלים קבוצות מאורגנות של תלמידים שילמדו תחת פיקוח ויקבלו "זכוי" מלא על לימודיהם אלה. מערכת השעות של האוניברסיטה העברית מופיעה בקטלוג של אוניברסיטת קליפורניה במסגרת קורסי "חוץ". קרוב לוודאי שהסכם דומה ייחתם בקרוב עם האוניברסיטה של מדינת ניו-יורק.

שנים רבות גילתה האוניברסיטה העברית קשיחות מרובה בכל הכרוך בהתאמת תוכנית הלימודים בירושלים, השפה ושיטת הלימודים לצרכיהם ולהרגליהם של הסטודנטים מחוץ-לארץ. כשהגיעו בשנת 1946 להר הצופים הסטודנטים הראשונים במסגרת תכנית הלימודים של משוחררי צבא ארצות-הברית, הגיעו רבים מהם למסקנה כי האוניברסיטה העברית אינה מקום שבו יוכל סטודנט מארצות הברית לבלות חלק משנות לימודיו.

מאז נעשו נסיונות רבים ליצור מסגרת של לימודים אקדמאיים לסטודנטים הבאים לשנה או שנתיים ממדינות דוברות אנגלית, נרכש נסיון רב ואף כי הביקורת רבה אף היא, מסכימים כמעט הכל שהאוניברסיטה התקדמה לקראת התאמה לצרכיהם של הסטודנטים תושבי חוץ. בשנת הלימודים הנוכחית ניתנים באוניברסיטה העברית לא פחות מ-20 שעורים ותרגילים שבהם שפת הלימוד אנגלית, ועוד כ-12 שעורים ותרגילים לסטודנטים מחו"ל שבהם שפת הלימוד עברית.

עם זאת, אין סטודנט מחוץ-לארץ יכול להסתדר כיום באוניברסיטה העברית ללא ידיעת השפה העברית. התקנון קובע כי לפחות 8 שעות מתוך

כ-18 שעות שאליהן נרשם כרגיל הסטודנט בכל טרימסטר חייבות להינתן בעברית ולפחות 2 קורסים חייבים להיות במדעי היהדות.

חזון הרבבות שיבואו

מוסדות האוניברסיטה העברית דנים כיום בהצעה מהפכנית להקים במסגרת האוניברסיטה מכון שיהיה מיועד לסטודנטים מחוץ לארץ בלבד ואשר שפת ההוראה בו תהיה _לועזית_ - _קרוב לוודאי_ אנגלית. אנשי האוניברסיטה הולכים לקראת תכנית זו ללא חשק רב, למעשה מתוך התגוננות בלבד, שכן רוצים הם למנוע ביצוע אחת התוכניות הרבות להקים בירושלים "מכללה אמריקנית", שתהיה כולה _במתכונת_ אמריקנית ואשר שפת ההוראה בה תהיה אנגלית. בעלי הצעות אלה טוענים כי אם יסולק קושי השפה לא יהיה קשה להביא לישראל מדי שנה רבבות סטודנטים יהודים מארצות הברית וכי רק תוכנית רחבת ממדים מעין זו תוכל לעמוד בצרכים של יצירת קשר בין ישראל לתפוצות.

תוכנית אחרת הנמצאת עדיין בדיון, אף כי לגביה כבר קיימת החלטה עקרונית, היא הקמת "מרכז לחינוך יהודי בתפוצות" בירושלים, במסגרת האוניברסיטה, שתפקידו יהיה להכשיר מורים ומנהלים למוסדות החינוך היהודים ברחבי העולם.

תוכניות אלו ואחרות מרמזות כי רבוי מספר הסטודנטים מחו"ל באוניברסיטה העברית יהיה כרוך לא רק בהרחבה כמותית אלא גם בשינוי _מהותי_ בלתי-נמנע באופיה של האוניברסיטה הירושלמית.

Unit 22

B. Vocabulary and Notes:

מִסְפָּר כּוֹלֵל - lump sum, total sum
כּוֹלֵל - including, inclusive

כֹּחַ-מְשִׁיכָה - attraction
מְשִׁיכָה - attraction
- drawing, pulling

מְאֹרָע - event

אִישׁ פִּרְסוּם - publicity agent
פִּרְסוּם - publicity, publication, advertising
- popularity, reputation

עָלוֹן - bulletin, leaflet, pamphlet

כַּתָּבָה - reportage, report, press message

חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד - unseparable part
נִפְרָד - separate

חִנָּנִי - graceful, attractive

מֵאוּלָם הַרְצָאוֹת לְמִשְׁנֵהוּ - from one auditorium to another
מִשְׁנֶה - second, vice-, sub-
- double, twofold

בֵּית שֶׁחִי - armpit

שְׂעָרוֹת סְתוּרוֹת - unkempt (dishevelled) hair

חוּמוּס - humus - Middle Eastern dish made of chick-pea

בְּצַוְתָּא	together, in a friendly way
צַוְתָּא	(Aramaic) team, association
נִבְחֶרֶת	(selected, representative) team
נְזִירָה	nun
נָזִיר	monk, hermit
בֵּית נְזִירִים, מִנְזָר	monastery, convent, cloister
הִתְמַחָה	to specialize, major, become an expert
מִכָּאן	from this it follows that, from here
נְהִירָה	swarming, streaming, flowing
אִזּוּן	balancing, leveling
הִסְתּוֹפֵף בְּצִלּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי	(here) to study under a famous scholar to find shelter with
הִסְתּוֹפֵף	to stand on the threshold, to frequent
צֵל	shadow
מוֹנִיטִין	fame (orig.) coin, medal
אֶבֶן מְשִׁיכָה	magnet, lodestone
אֶקְזוֹטִי	exotic
בִּבְחִינַת-	in the capacity (sense) of
בְּחִינָה	aspect, point of view examination, test

מִכָּל קַצְוֵי הָעוֹלָם	from all ends of the world (all over the world)
קָצֶה	end, extremity, border, edge
מְעֻלֶּה	excellent, prominent, superior, eminent
תַּלְמִיד מְעֻלֶּה	brilliant student
סָפַג תּוֹרָה	to absorb knowledge
סָפַג	to absorb, suck up, sponge
בִּנְשִׁימָה אַחַת	in one breath, all in-a-breath, in the same breath
נְשִׁימָה	breath, breathing, respiration
עֲשִׂירִית	one tenth
"נְקֻדּוֹת"	credits
נְקֻדָּה	point, dot
חָמְרִי	material
מִכְלָלָה	university, college
הָיָה בָּאָפְנָה	to be in fashion
אָפְנָה	fashion, mode, style
נִשּׂוּאֵי תַּעֲרֹבֶת	mixed marriage, intermarriage
נִשּׂוּאִין, נִשּׂוּאִים	marriage, wedding
נִשּׂוּאִים אֶזְרָחִיִּים	civil marriage
בָּא בִּבְרִית נִשּׂוּאִים	to be married

נְקֻדַּת רְאוּת	point of view
רְאוּת	seeing, sight, view visibility
בִּלְתִּי אֶמְצָעִי	direct, without intermediary
אֶמְצָעִי	middle, median
לְמוֹתָר לְצַיֵּן	needless to say
מוֹתָר	remainder, remnant, surplus
מְדִינוֹת רְוָחָה	affluent (prospering) countries
רְוָחָה	well being, prosperity, comfort relief
כְּדָאִיּוּת	rentability, profitability
תּוֹרָה וְגַם קֶמַח	learning and flour. These words refer to the saying: אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה no loaf, no learning.
מִלְגָּה	scholarship
כָּרוּךְ בְּמַעֲמָסָה	to be a burden, entailing trouble or difficulty
מַעֲמָסָה	burden
כָּרוּךְ בְּ-	to be connected with, involved in, entailing
כָּרוּךְ	bound, attached, connected, combined
יְצוּא סָמוּי	invisible export
סָמוּי	unobserved, unseen, invisible, hidden

נוֹסֵעַ סָמוּי	- stowaway
בְּיַחַס יָשָׁר	- in direct proportion (relation), progressive ratio
יַחַס	- relation, connection, treatment
בְּיַחַס לְ־	- regarding, in respect of, in connection with
יַחֲסֵי אֱנוֹשׁ	- human relations
יַחֲסֵי צִבּוּר	- public relations
נִתֵּק יְחָסִים	- to sever (break off) relations
קִיֵּם יְחָסִים עִם	- to maintain relations with
מַצְפּוּן	- conscience
בַּעַל מַצְפּוּן	- conscientious
מַצְפּוּן (לֹא) נָקִי	- clear (bad) conscience
בְּמַצְפּוּן יָשָׁר	- conscientiously
זִכּוּי	- crediting
קְשִׁיחוּת	- stiffness
תַּקָּנוֹן	- regulations, set of rules, code
תַּקָּנָה	- regulation, rule
לוֹעֲזִי	- foreign
קָרוֹב לְוַדַּאי	- probably, most likely
מַתְכֹּנֶת	- pattern, model
	- measure
מַהוּתִי	- essential, qualitative

Unit 22

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. מִסְפָּר כּוֹלֵל
2. מְאֹרָע
3. לְהַדְגִּישׁ
4. חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד
5. מִתְבּוֹסֵס
6. חִדּוּשׁ
7. בְּצַוְתָּא
8. סִפּוּקִים
9. עוֹרֵר תְּשׂוּמַת לֵב
10. בְּשִׁעוּר
11. בְּהִירָה
12. מוֹנִיטִין

13 לְהִצְטָרֵף
14. רָמַת הֶשֵּׂגִים
15. בִּבְחִינַת־
16. מַעֲלָה
17. לִסְפֹּג תּוֹרָה
18. קְהִלּוֹת
19. חָמְרִי
20. בְּאַהֲבָה
21. לְמוֹתָר לְצַיֵּן
22. נִשּׂוּאֵי תַּעֲרֹבֶת
23. שׁוֹקְלִים
24. כְּדָאִיּוּת

ב. 1. ציין את התארים השייכים לשמות הבאים (שים לב להבדל בין תארים אחדים הקשורים באותו שם):

1. פִּרְסוּם
2. חִדּוּשׁ
3. שַׁקְדָנוּת
4. אִזּוּן
5. לִמּוּד
6. עִנְיָן
7. חֵלֶק

8. אֶרֶץ
9. בְּרָכָה
10. רְוָחָה
11. חִסָּכוֹן
12. סַכָּנָה
13. שָׁנָה
14. סוֹד

15. מִעוּט
16. קַיִץ
17. צִבּוּר
18. קְשִׁיחוּת
19. נִבְחֶרֶת
20. תַּעֲרֹבֶת

2. יש שמות מהם לא נגזרים תארים והתארים הקשורים בהם נבנים בעזרת שם או תואר אחרים, למשל: "רָמָה" - זאת אוניברסיטה בעלת רמה; "גַּשְׁיוֹן" - אדם זה הוא בעל נסיון, או למוד נסיון; "רשָׁם" - מחזה רב רשם וכו'
נסה להפוך את המלים הבאות לתארים על ידי הוספת שמות או תארים מתאימים והשתמש בהם בתוך משפטים:

סְפָדִים, סָפגִי, סוֹגֵיטְיז, צֶל, מָעוּף, אֱמוּגָה, גֶּפֶשׁ.

ג. "יש הבאים להסתופף בצילם של אנשי מ״ע..", "יש ההולכים לראות רק מחזות מוזיקליים". צורה זו של משפט בו חסר הנושא המפורש ("יש ההולכים" במקום "יש אנשים ההולכים...") היא צורה מקובלת למדי בלשון. חבר חמישה משפטים חסרי נושא מפורש והשתמש בפעלים שונים.

ד. בכתבה הזאת הכרנו כמה צרופים בהם מופיעה המלה "בִּלְתִּי": בלתי נפרד, בלתי אמצעי ובלתי נמנע. צרופים מקובלים נוספים הם: בלתי אפשרי, בלתי צפוי, בלתי חוקי, בלתי מוגבל, בלתי תלוי, בלתי מודע ובלתי מספיק. הבא דוגמאות לשמוש בצרופים אלה.

ה. כמעט בכל כתבה אנו נתקלים במלים המציינות את הקשר בין חלקי המשפט השונים. לכל מלת קשר (או צרוף מלים) תפקיד מיוחד, אם כי יש מספר בטויים נרדפים. מתי תשתמש במלות הקשר הבאות:

1. על-כן
2. שכן
3. לפיכך
4. לכן
5. אם כן, אם כך
6. לא כל שכן
7. אלא אם כן
8. אף על פי כן

ו. 1. חזור על גזרת פ"י בכל הבנינים לפי השרש "ישב". ציין באילו בנינים ובאילו זמנים נופלת י' הפועל.

2. חזור על הגזרה הנ"ל בכל הבנינים גם לפי השרש "ידע". ציין מה הם השינויים החלים בנטית שרשים בהם פ' הפועל היא י'.

ז. ענה על השאלות הבאות:

1. מי הם הסטודנטים הבאים לאוניברסיטה בירושלים ומדוע הם באים לשם?
2. כיצד משתלבת שנת הלמוד בישראל בחיי סטודנט אמריקאי ?
3. מה הם המקורות הכספיים לממון קליטתם של הסטודנטים היהודים מחו"ל ?
4. כיצד מנסה האוניברסיטה בירושלים לקלוט את הסטודנטים הזרים?
5. מהו ההסכם עליו הוסכם בין אוניברסיטת ירושלים ואוניברסיטת קליפורניה?
6. מה הברכה אשר רואה ישראל בהמצאותם של סטודנטים מחו"ל בארץ ומה התועלת הצומחת לה מזה?
7. אילו תכניות עושה האוניברסיטה כדי להגביר את הקשר של ישראל עם התפוצות ?

ח. תרגם את הקטע הבא לאנגלית:

שלושה גורמים עיקריים הביאו לידי יסודה של האוניברסיטה העברית: א. חזון התחדשותה[1] הרוחנית של האומה וחדוש כדח יצירתה. רעיון האוניברסיטה שנולד בראשיתה של התנועה הציונית, הורה חלק מן האידיאולוגיה של היהדות הלאומית בסוף המאה ה-19. נושאי הרעיון ראו אותה בחזונם כמרכז תרבותי שאליו יאספו אנשי מדע ומלומדים יהודיים מארצות הגולה השונות ובאמצעותו ישוב ויתרום עם ישראל תרומה מקורית לתרבות האנושית. ב. מצוקתו וסבלותיו של הנוער היהודי שבקש לרכוש לו השכלה גבוהה, בכמה מארצות הגולה (ביחוד בארצות אירופה המזרחית). ג. הצרכים התרבותיים של הישוב בארץ, שהאוניברסיטה

נועדה להשלים את מערכת החינוך שלו.
בארבעים ושלוש שנות קיומה נעשתה האוניברסיטה גורם רב ערך בחייו של עם ישראל. השפעתה הישירה והעקיפה מורגשת בכל חלקי הישוב. כמו כן נועדה לה השפעה ניכרת על אותו חלק מיהדות הגולה, שיש לו ענין בתרבות היהודית. בהנהגתם של למודי קבע באוניברסיטה למשך שנה לסטודנטים יהודיים מחו"ל (1955) יש לראות צעד חשוב לקראת מלוי תפקידה של האוניברסיטה כמוסד חנוכי ליהדות כולה.

1. הִתְחַדְּשׁוּת - regeneration

ט. תרגם את הקטע הבא לעברית:

Israel has cultivated for quite a few years its connections with Africa wherever it has been possible. She has offered her experience and experts in order to help African countries in developing their land. African students at the Hebrew University have become quite commonplace precisely as Israeli experts in Africa have. Most of the students are at the School of Medicine, but they are to be found in other departments as well. Many of them study on governmental scholarships or else they are offered easy terms for their studying. Apart from some special courses in English, instruction is carried on in Hebrew. The first group of students graduated not very long ago and the second will graduate in the near future.

Unit 23

בשוק נכסי דלא ניידי

רוח אינפלציונית

בשוק נכסי דלא ניידי נושבת רוח אינפלציונית מובהקת - אמר אחד המתווכים הגדולים בנכסי דלא ניידי. הוא הוסיף שעדיין אין מקום לדבר על התאוששות בשוק ושמוקדם עדיין לקבוע אם הלך הרוח האינפלציוני יביא לתזוזה.

בימים האחרונים גברו הגישושים בקשר לרכישת נכסי דלא ניידי זולים- בעיקר דירות זולות או מגרשים זולים באזורים שבהם אין המסים כבדים כל כך. הביקוש לנכסים יקרים יותר, מוסיף להיות מצומצם. אך לא חלה עדיין עליה ניכרת בנפח העיסקות. אף במקרים בהם מגיעים קונים ומוכרים להסכמה עקרונית בדבר המחיר ותנאי התשלום, נתקע המשא ומתן בשאלה כיצד להצדיק את העיסקה בפני מס הכנסה? כסף "לבן" אין הרבה, אך גם הכסף "השחור" המוחזק בל"י, נתמעט בשבועות האחרונים, כי חלק גדול ממנו הושקע בזהב או במטבע חוץ במזומנים.

לדעת המתווכים בשוק נכסי דלא ניידי יתברר רק בחדשים הקרובים אם הגישושים הנוכחיים ילבשו צורה מוחשית יותר ויביאו להגברת התנועה בשוק, כפי שהיה הדבר בעבר בזמנים של ירידת ערך הכסף.

עובדה המדגימה את המצב - קשיי קופת החולים של ההסתדרות במכירת נכסיה הישנים, שבתמורתם אמרה לממן חלק מקניית הבנין הגדול של סולל בונה ברחוב ארלוזורוב.

בני חוץ לארץ אינם נמשכים לסביון

גם המצב בסביון אופייני לשוק נכסי דלא ניידי. עד לפני זמן מה משכה סביון בעיקר בני חוץ לארץ. ואילו עתה כמעט שאין תושבי חוץ מתעניינים בווילות ביישוב זה. במידה שעוד מוכרים שם וילות, קונים אותן תושבי הארץ. ואף מצידם מצומצם הביקוש והמחירים הם בסימן ירידה. וילות חדשות בסביון מוצעות כיום ב-8%-10% פחות מן המחיר לפני כשנה. וילות קטנות, על מגרש של דונם ורבע, שהוצעו בשנה שעברה ב-90.000 - 120.000 ל"י, אפשר להשיג כיום בכדי 8.000 ל"י פחות.

סביון נוסדה על ידי דרום אפריקאים, והם היוו את הגרעין לרובע אכסקלוסיבי זה שמשך אליו אחר כך גם אנגלים ומאוחר יותר דרום אמריקאים. כיום אין חוגים אלה מגלים עוד עניין בווילות בסביון. בכלל

אין יותר עניין מצד תושבי חוץ לארץ בהשקעות בנכסי דלא ניידי בישראל.

גם הביקוש לווילות בקסריה הוא עתה ירוד מאד, אף כי חברת הבארון רוטשילד מציעה אותן במחירים נוחים למדי (כ-20.000 דולר לווילה סטאנדארדית) ובתנאי תשלום נוחים לתושבי חוץ לארץ המשלמים בדולרים.

ער קצת יותר הוא העניין בווילות ובמגרשים לווילות בהרצליה פיתוח כפר שמריהו ורמת חן.

B. Vocabulary and Notes:

נִכְסֵי דְּלָא נָיְדֵי	-	immovable property, real estate
		The expression comes from Aramaic to indicate property that cannot be moved (e.g., a house) as distinguished from movable property: נִכְסֵי דְּנָיְדֵי
נֶכֶס	-	property
נְכָסִים בְּנֵי חוֹרִין	-	free (unencumbered) property
נְכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים	-	mortgaged property
נִכְסֵי נִפְקָדִים	-	absentee's property
אִינְפְלַצְיוֹנִי	-	inflationary
מְתַוֵּךְ	-	agent, broker, middleman
הִתְאוֹשְׁשׁוּת	-	recovery
הֲלָךְ-רוּחַ	-	mood, state of mind
הֲלָךְ-	-	mood (in compound words), manner
הֲלָךְ-רוּחַ אוֹפְּטִימִי	-	optimistic mood
תְּזוּזָה	-	motion, move, shift
נֶפַח	-	volume, bulk
עִסְקָה	-	transaction, deal
עִסְקָה בַּנְקָאִית	-	bank transaction
מַשָּׂא-וּמַתָּן	-	negotiations, bargaining

כֶּסֶף "לָבָן"	-	"white" money, money that income tax officials know about; money that has been declared
כֶּסֶף "שָׁחוֹר"	-	"black" money, money that has not been declared
מַטְבֵּעַ חוּץ	-	foreign currency
מַטְבֵּעַ	-	coin, currency
מַטְבֵּעַ חֻקִּי	-	legal tender
גִּשּׁוּשׁ	-	groping, exploratory measures
כֶּלֶב גִּשּׁוּשׁ	-	bloodhound
נוֹכְחִי	-	(adj.) present
הַמַּצָּב הַנּוֹכְחִי	-	the present situation
מוּחָשִׁי	-	concrete, perceptible, tangible
קֻפַּת חוֹלִים	-	"Kupat Holim", sick fund, health insurance scheme, medical organization
קֻפָּה	- - -	fund, cash, treasury money(cash-) box, safe booking office
קֻפַּת חִסָּכוֹן	-	saving box; saving fund
קֻפַּת מִלְוָה	-	cooperative loan bank
קֻפַּת פֶּנְסְיָה, קֻפַּת תַּגְמוּלִים	-	pension fund
תְּמוּרַת	-	in exchange for, instead of
		תְּמוּרַת does not usually take a preposition, and the preposition ב- here is absolutely superfluous.
תְּמוּרָה	-	exchange

מִמֵּן	- to finance
סוֹלֵל בּוֹנֶה	- The largest Histadrut concern, which comprises a Building and Public Works Co., an Overseas and Ports Company and an industrial holding company, "Koor".
סַבְיוֹן	- an exclusive small town in the Tel-Aviv area
וִילָה	- villa
בִּקּוּשׁ	- demand
דּוּנָם	- dunam = 1000 square meters in the decimal area measurements
גַּרְעִין	- (fig.) foundation, origin - stone, kernel - nucleus, granule
רֹבַע	- an urban quarter - one quarter (¼)
הָרֹבַע הַיְּהוּדִי בָּעִיר	- the Jewish quarter in the town
אֶקְסְקְלוּסִיבִי	- exclusive
חוּג	- circle, class
עִנְיָן עֵר	- an aroused interest
עֵר	- awake, watchful, alert, active, aroused
הֶרְצְלִיָּה פִּתּוּחַ	- the developing area of Herzelia, a town not very far from Tel-Aviv
פִּתּוּחַ	- development

Unit 23

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם הבטויים הבאים:

1. שׁוּק
2. נְכָסִים
3. אִינְפְלַצְיָה
4. הִתְאוֹשְׁשׁוּת
5. הֲלָךְ-רוּחַ
6. תְּזוּזָה
7. גִּשּׁוּשִׁים
8. רְכִישָׁה
9. בִּקּוּשׁ
10. עִסְקָה
11. הַסְכָּמָה עֶקְרוֹנִית
12. מַשָּׂא וּמַתָּן
13. מַטְבֵּעַ חוּץ
14. מְזֻמָּנִים
15. נוֹכְחִי
16. מוּחָשִׁי
17. לְמַמֵּן
18. תְּמוּרָתָם
19. אָפְיָנִי
20. חוּץ לָאָרֶץ
21. הַשְׁקָעוֹת
22. עִנְיָן עֵר

ב. כתוב את צורת הרבים של השמות הבאים:

שׁוּק, רוּחַ, מַטְבֵּעַ, כֶּסֶף, חוּץ.

ג. הפוך את המלים המופיעות בסוגריים לנסמך:

1. (נְכָסִים) נפקדים
2. (כְּסָפִים) הישוב
3. (מִסִּים) העיריה
4. (עִסְקָה) החברה
5. (מְתַוְּכִים) דירות
6. (עֲרָכִים) היסוד
7. (חֲלָקִים) [illegible]
8. (כְּפָרִים) הסביבה
9. (דָּבָר) המכירה
10. (מַצָּב) השוק

ד. 1. מאיזה שרש ומאיזה בנין נגזרו המלים הבאות:
בִּקּוּשׁ, גִּשּׁוּשׁ, פִּתּוּחַ.

2. העברית מכירה שמות רבים אשר יבואר על משקל בִּקּוּשׁ, פִּתּוּחַ וכו'. ציין את השמות (במשקל זה) הנגזרים מן השרשים הבאים, והסבר את הוראתם:

1. פחת
2. ישב
3. פסר
4. פסל
5. שקם
6. מלא
7. נקה
8. רבה
9. שנה
10. בלה
11. שלם
12. כנה

3. מאיזה בנין נגזר, שלא כדין, השם "שִׁקּוּל"?

ה. השלם את מלות היחס החסרות :

1. הוא התאושש ... המכה.
2. אין להתיאש ... פתרון.
3. המקרה אופייני ... מצב.
4. אין בקוש רב ... וילות יקרות.
5. יש לנו ענין ... בעיה זו.

ו. ענה על השאלות הבאות:

1. מהו המצב בשוק נכסי דלא ניידי?
2. איזה סוג של דירות נקנה בזמן האחרון ?
3. מהו אחד המכשולים העומדים בפני עסקות בנכסי דלא ניידי ?
4. למי היה בעבר ענין בסביון ?
5. האם קשה, במצב הנוכחי, להשיג וילה בסביון ?

ז. תרגם לאנגלית:

1. כולם מדברים היום על אינפלציה.

2. הנטיה לרְכֹּשׁ נכסי דלא ניידי גברה בזמן האחרון.

3. אין בקוש לדירות יקרות.

4. הם מנהלים משא ומתן על תנאי התשלום.

5. הממשלה זקוקה למטבע-חוץ.

6. יש להצדיק את העסקות בפני רשות מס ההכנסה ולהסביר את מקור הכספים.

7. ההסתדרות מוכרת חלק מנכסיה הישנים כדי שתוכל לממן קניית בנינים חדשים.

8. ירידת ערך הכסף מורגשת בכל השטחים.

9. בסביון מוצעות עתה הרבה וילות למכירה.

10. תושבי חוץ לארץ אינם מעונינים עוד להשקיע כספים בישראל.

ח. תרגם לעברית:

1. The inflation has a direct influence on the **real estate market**.

2. The volume of transactions has been comparatively small lately.

3. There are areas where property taxes are extremely heavy.

4. The Histadrut invested large sums of money in the new project.

5. Savion was established by people from South Africa.

6. Despite the reasonable prices, there is no demand for big villas, and the aroused interest in cheaper apartments is typical.

ש. כתב במילים שלך את תכנו של הקטע הבא:

ד"ר פורדר מציע לתת הקלות למשתכנים ומשקיעים בבניה.

בשורה של הצעות להגבלת הוצאות השיכון מתקציבי הממשלה יצא ד"ר ישעיהו פורדר יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי באספה הכללית השנתית של הבנק האפותיקאי[1] שנערכה אתמול.
ההצעות נוגעות לצורת גיוס הון ממקורות לא ממשלתיים ולהבחה כי הממשלה תצמצם את פעילות משרד השיכון ותגבילה רק לשיכון עולים באזורי פתוח ושיכון סוציאלי אחר. כצעד ראשון לגיוס כספים מציע ד"ר פורדר לשחרר ממס הכנסה חלק מהסכום שיושקע בתוכניות חסכון לבנין, באגרות חוב של בנקים אפותיקאיים או אפילו במשכנתאות[2] כל זאת תוך התחייבות של החוסך להתמיד בחסכון בתקופת זמן מוסכמת, אם תהיה הממשלה מוכנה לערוב לכך אפשר להפנות את הכספים גם לשיכוני עולים.

לעזרת הקבלנים.

כדי לחלץ את הקבלנים מן המצוקה בה הם שרויים כיום כתוצאה מהקפאון במכירת דירות, מציע ד"ר פורדר להעמיד לרשות הבונים קופת משכנתאות נוספות בסך של כ-40 מיליוני ל"י דבר אשר יאפשר להם להגדיל את שעור המשכנתא בכ-20% ויזרז את מכירת הדירות הפנויות שמספרן מגיע לפי הערכה לכ-5.000 מבלי לקחת בחשבון עוד כמה אלפי דירות בתהליך בניה. כמו כן, למען הקל על ניידות עובדים, החשובה לפיתוח אזורים נחשלים[3] מציע ד"ר פורדר לתת משכנתאות על דירות ישנות. הדבר גם יקל על מכירת הדירות החדשות העומדות בשוק למי שרוצה לשפר את תנאי הדיור שלו.

1. בַּנְק אפוֹתֵקָאִי	mortgage bank
2. מַשְׁכַּנְתָּא, מַשְׁכַּנְתָּה	mortgage
3. נֶחְשָׁל	deprived (under developed)

Unit 24

האיש שכרה את התעלה

לוא נתבקש מחשב אלקטרוני למצוא את האיש הבלתי-מתאים ביותר להגשמת רעיון תעלת-סואץ, ייתכן מאד שהיה פולט כהרף-עין את כרטיסו הנקוב של פרדינאן דה לספס. דיפלומט צרפתי צעיר זה היה חסר כל הכשרה הנדסית, בור בעסקי מנירות ונעדר נסיון בניהול חברה גדולה. אבל "פרט קטן" אחד שנזקף לזכותו, הכניס אותו להיסטוריה: היו לו קשרים טובים בצמרת, או בלשון זמננו : פרוטקציה. לפרוטקציה זו נוספו קסם אישי רב, שאפתנות מרוסנת על ידי תבונה, אורך רוח והתאפקות, נכונות להשתמש בעת הצורך בשוחד ובאמצעים "מסולחים" אחרים ללא מעצורים ובקיפת-מצפון. בעזרת כל אלו יכול היה דה-לספס לעקור הרים. וזה בדיוק הדבר שעשה.

סיפור כרייתה של תעלת-סואץ (כפי שהוא מובא מחדש, במלואו וביסודיות, בספר "כריית תעלת-סואץ" מאת ג'ון מארלאו, הוצאת "קרסט" לונדון), מוכיח כי "אין חדש תחת השמש" וכי אותם תככים, התערבויות מדיניות, תסבוכות כספיות וכיו"ב עמדו בעבר, כמו בימינו אלה, בדרכם של מפעלים גדולים וחשובים. הוא מחזק מחדש את ידי הטוענים כי "האדם הוא העושה את ההיסטוריה". האדם העומד במרכזו של סיפור התעלה הוא פרדינאן דה-לספס.

דה-לספס היה בן למשפחה של עובדי-מדינה מצטיינים, בעלי מסורת עתיקה של שירות-למולדת. כיוון שלפרדינאן היו נטיות טבעיות לדיפלומטיה, הוא נתברך בהשכלה הנאותה ובקסם האישי הנחוץ, לא קשה היה לו לזכות בגיל 20 בכהונת סגן-קונסול, תחילה בליסבון ולאחר שנתיים בטוניס. ב-1832 הועבר לאלכסנדריה, וכעבור שנה הועלה לדרגת קונסול-כללי במצרים.

כיאה לדיפלומט רציני, השתדל דה-לספס ללמוד את תולדות הארץ בה פעל, ובמיוחד את תולדות קשריה של מולדתו עם ארץ זו. במיוחד שבו את לבו התכניות השונות לכריית תעלה טובה-לשיט-אוניות, שתחבר את ים-סוף עם הים-התיכון. תכניות כאלה תוכננו כבר בימי-קדם. שליטי מצרים הקדומים ביקשו לחבר את מרכזי-הסחר החשובים שבעמק הנילוס עם נתיבי-הסחר של ים-סוף. מאחר שהנילוס סיפק להם מוצא לים-התיכון, נחפרה התעלה הקדומה ביותר בהיסטוריה בשנת אלפיים לפני הספירה הנוצרית, לחיבור עמק הנילוס עם ים-סוף.

מדי פעם היו שליטים במרצים-יותר משפצים ומחדשים אותה, כדי ליהנות מן הסחר עם הדרום. משנכבשה מצרים בידי הפרסים, הפעיל דריוש מחדש את תעלת הפרעונים. המלכים משושלת תלמי, הרומאים ואחריהם הערבים עסקו אף הם בתיקון התעלה עד שלבסוף כאשר הסחר עם אירופה והמזרח עבר לנתיבים אחרים ונתרכז בידי עמים אחרים, חדלה התעלה לעורר התעניינות.

ההשערה המוטעית

ב-1498 נתגלה נתיב-הים אל הודו, סביב יבשת אפריקה. כך ניתן למדינות השוכנות לחופה המערבי של אירופה, לסחור עם הודו ועם המזרח בכלל. אנגליה ניצלה אף היא את דרך-הים העקיפה הזאת. יריבתה הגדולה, צרפת, שמבטה היה שלוח גם אל הים-התיכון - ולא רק אל האוקיינוס האטלנטי - החלה חושבת על כריית תעלה בסואץ, שתחבר את הים-התיכון עם ים-סוף ותקצר הרבה את הדרך מזרחה.

במאות ה-17 וה-18 הרבו מלומדים צרפתיים לדון בכתב בתכניות אלה. כל הכותבים השתיתו את תכניותיהם על ההשערה (המוטעית), שקיימים הבדלי-גובה בין שני הימים, אותם נועדה התעלה לחבר. ב-1798 נשלח נפוליאון לכבוש את מצרים. אליו נלוו מדענים ומלומדים שונים, ביניהם המהנדס הגדול שארל לה-פאר. האחרון נצטווה למסור על האפשרות לכרות תעלה בסואץ. גם הוא האמין שים סוף גבוה מהים-התיכון (ב-10 מטרים), ולפיכך המליץ לחדש את תעלת הפרעונים במקום לחפור תעלה חדשה.

חלפו 55 שנים, והמהנדס הצרפתי לינאן דא-בלפון חישב ומצא שאין כמעט הבדלי-גובה בין שני הימים. הוא הוסיף וטען, שכריית תעלה בסואץ היא מבצע שאינו ישים.

בשעת שהותו במצרים לא התבזר דה-לספס גם מחיי העולם הזה. הוא היה איש-חברה, ונעשה מקורב למשנה-למלך המצרי, מוחמד עלי (מצרים היתה אז חלק מהאימפריה הטורקית, שבראשה עמד השולטן הגדול), שליטי מצרים הלכו שבי אחר הדיפלומט אמיץ-הלב ורב-המרץ. בנו הצעיר של מוחמד עלי, מוחמד סעיד, שהיה אז בן 13 - שמנמן ומפונק - העריץ ללא גבול את הדיפלומאט הצרפתי, שהיה קרן-האור באפילת החינוך הקפדני, שכפה עליו אביו. הערצה זו נועדה להניב פירות נכבדים לדה-לספס.

מסתבר, שרעיון התעלה לא מיד היכה שורשים בלבו של דה-לספס. בתום שנות כהונתו במצרים, הועבר לקונסוליה הצרפתית ברוטרדאם, במאלאגה, בברצלונה. אולם, במרוצת הזמן התערער יחסיו עם הממשלה הצרפתית והוא פרש משירות החוץ.

חמש שנים ישב בבית-האחוזה שלו, מחוץ לעיר-הבירה, וחלם חלומות על תהילה בשדות חדשים. באחד הימים קיבל הזמנה מלכותית לבוא למצרים. מוחמד עלי מת, יורשו עבאס, האנטי-מערבי והאנטי צרפתי במיוחד, נרצח על ידי מתנקש, ובנו של מוחמד עלי, מוחמד סעיד בן ה-32, נעשה מישנה למלך. מיד נתחדש בלב דה-לספס "חלום התעלה". הוא קיווה לזכות בתמיכתו של השליט המצרי החדש, ידידו-משכבר. תקוותו לא נכזבה. סעיד ביקש ללכת בעקבות אביו ולהביא קדמה לארצו; עם זאת היה רודף-תענוגות וקיווה שהקדמה תזרים ממון נוסף לקופת-האוצר שלו. דה-לספס היה יכול להבטיח לו את שני הדברים גם יחד, אם תוקם "חברה עולמית לכריית תעלה לשיט-אניות בסואץ".

זכיון בלעדי

לאחר כמה ימי בילויים בצוותא, חתם סעיד (ב-30 בנובמבר 1854) על זכיון לכריית תעלת סואץ. הזכיון ניתן על שמו של פרדינאן דה-לספס עצמו.

"אנו מעניקים לידידנו מאסיא פרדינאן דה-לספס... את הזכות הבלעדית להקים חברה עולמית לכרייתה ולהפעלתה של תעלה בסואץ". לפי תנאי הזכיון, יקים דה-לספס וינהל את החברה, אשר תבנה נמל או שני נמלים בפתח התעלה בים-סוף. הזכיון הראשון הזה, שניתן למשך 99 שנים, לא כלל פרטים כל שהם. בעקבותיו בא, איפוא, כתב זכיון שני, מוגדר יותר, שנחתם ב-5 בינואר 1856. בנספח לזכיון זה הובא סעיף הקובע כי - באישורו של השולטן התורכי - תהיה התעלה על נמליה פתוחה לכל אניות-סוחר מכל מדינה שהיא, בתנאי שישולמו דמי-המעבר. נאסר על החברה להעניק יחס מיוחד לכל מדינה שהיא או לכל חברה פרטית שהיא. תוקפו של הזכיון נקבע ל-99 שנים, החל מיום פתיחתה של התעלה (להבדיל מהזכיון הראשון, שתוקפו נקבע לאותו משך זמן, אבל החל מחתימתו). בתום התקופה הזאת, תעבור התעלה לרשות ממשלת מצרים, אלא אם כן ייחתם הסכם חדש ברוח אחרת. על החברה הוטל לחפור גם תעלת מים-מתוקים מהנילוס ליד קהיר אל אגם תמסח. הורשה לה לקבוע את דמי השימוש בתעלה, בתנאי שלא

יעלה על 10 פרנקים לטונה מטען או לנוסע. משרדיה הראשיים של החברה יהיו באלכסנדריה, וההנהלה הראשית בפאריס. ממשלת מצרים תקבל 15 אחוזים מהרווח הנקי של חברת-התעלה, ו-10 אחוזים יחולקו בין האנשים שיסייעו ביותר בהגשמת המפעל. הון-היסוד של החברה יהיה מאתיים מיליון פרנק, והוא יושג על ידי ניפוקן של 400 אלף מניות, 500 פרנק האחת.

התושיה של דה-לספס

מיד עם חתימת הסכם זה, החלו סיבוכים פוליטיים. ממשלת בריטניה חששה מפעילות צרפתית במצרים, ודאגה לבטחון עורקי-התחבורה של האימפריה. היא נחלצה, איפוא, להתנגד לכריית התעלה בכל האמצעים שברשותה. בין השאר, הפעילה את מלוא השפעתה (שהיתה רבה בעת ההיא) על השולטן הטורקי, כדי שלא יאשר את הזכיון. כתוצאה מלחץ זה אושר הזכיון בקונסטנטינופול רק ב-19 במארס 1866.

אולם דה-לספס לא המתין לאישור הזכיון. כשהוא מתעלם מאיומיו של פלמרסטון הבריטי ומהפכפכותו של השולטן הטורקי, ניגש לעבודה המעשית מיד בקבלו את הזכיון השני מאת שליט מצרים. ראשית דבר, ניפק את מניות החברה - בנובמבר 1858. דה-לספס לא ציפה לקשיים במכירת המניות. הימים היו טובים למפעל מעין זה. אירופה אך-זה סיימה תקופה ארוכה של מלחמות; ההתפתחות התעשייתית התקדמה בקצב מהיר; הכסף היה מצוי בשפע ואנשי-עסקים שאפו להרחבת שווקיהם. אזרחים קטנים שחסכו סכומי-כסף, נתפשו אף הם לבולמוס-הספקולאציות הזה.

הסימון הונטח, ודה-לספס קיבל את תכנית העבודה, כפי שעובדה על ידי וועדת מהנדסים בין-לאומית. ב-25 באפריל 1859 נעץ הוא-עצמו את המכוש הראשון בחול, במקום בו הוקמה אחר-כך העיר פורט-סעיד. הקשיים בפניהם עמד המפעל הגדול נראו מדהימים מלכתחילה. היה צורך לכרות תעלה שאורכה כ-150 ק"מ ועומקה מטרים אחדים, על פני שטח צחיח ולוהט, חולי וטרשי לסירוגין, בלתי מיושב, סחוף-רוחות, בימים בהם עדיין לא פותחו דחפורים משוכללים למיניהם. מהנדסיו וקבלניו של דה-לספס נאבקו בבעיות אלה וגברו עליהם בהדרגה. אולם, תוך זמן קצר עלה המפעל על שרטון חדש. השולטן הטורקי - כנראה בלחץ בריטי - ציווה לחדול מיד מן המלאכה. עתה נתחוור גם כן כי ההוצאות המעשיות גבוהות בהרבה מן התקציב המקורי

וכי התקדמות העבודה איטית בהרבה מזו שנקבעה בתחזיות.אבל מרצו של דה-לספס לא פג. נציגיו ואנשי-צמרת עמם קיים קשרים הדוקים, השפיעו על הקיסר נפוליאון השלישי להיחלץ לעזרתם.

תודות למימון החדש, הוחשה העבודה באורח ניכר. הועילה גם העובדה, שההתנגדות הפוליטית פחתה. בקיץ 1869 חוברו ים-סוף והים-התיכון ב"אגמים המרים". סכום הוצאות החברה עד אז: 433 מיליון פרנק, פי שניים ויותר מהתקציב המקורי. חלומו של דה-לספס הוכתר בהצלחה.

הגם שג'ון מארלו נתן לספרו את השם "כרייתה של תעלת-סואץ", הוא מסיים אותו בדברים שארעו בתעלה גם לאחר כרייתה - עד לכיבוש מצרים על-ידי בריטניה. כיבוש זה עקר סופית את ההשפעה הצרפתית בארץ זו, השפעה אותה הביאו לשיאה דה-לספס והתעלה שלו. למעשה נדחקו רגלי הצרפתים כבר ב-1875, כאשר קפץ בנימין ד'יזרעאלי על ההזדמנות וקנה 40 אחוז ממניות החברה (במימון של משפחת רוטשילד).

גם בריטניה לא זכתה ליהנות עד תום מבעלות זו. קודם שפקע תוקף הזכיון על התעלה, עלה באצר לשלטון במצרים. התעלה הולאמה, והנסיון להשתלט עליה מחדש בכוח הנשק, במבצע סואץ 1956, נכשל. התעלה אבדה, איפוא, גם לצרפת וגם לאנגליה - אך באנגליה עדיין קיימים רגשות נוסטאלגיים לנתיב-מים זה. נוסטאלגיה זו מוצאת את ביטויה בכתיבת ספרים על אודות תעלת-סואץ, בהתעלם מן העובדה שהגו אותה ויישמו אותה ... הצרפתים.

Unit 24

B. Vocabulary and Notes:

כָּרָה	to dig
כָּרָה פֶּחָם	to dig (mine) coal
כָּרָה אֹזֶן לְ-	to open the ears of, to call someone's attention to
נִכְרָה	to be dug, mined
תְּעָלָה	canal, channel, conduit, aqueduct Here: the Suez Canal
הַגְשָׁמָה	realization, implementation, materialization
כְּהֶרֶף עַיִן	in no time, very quickly in the twinkling of an eye
הֶרֶף	cessation, stop, pause
בְּלִי הֶרֶף	incessantly, without a stop
אָשׁוּב כְּהֶרֶף עַיִן	I shall be back in a moment
הַנְדָּסִי	of engineering, geometrical Derives from the noun הַנְדָּסָה which means: geometry or engineering.
בּוּר	illiterate, ignoramus, boorish
מְנָיָה	share
בַּעַל מְנָיוֹת	shareholder, stockholder
נֶעְדַּר נִסָּיוֹן	inexperienced
נֶעְדָּר	absentee, lacking, missing un-, in-, (in compound words)
נֶעְדַּר יְכֹלֶת	unable, incapable

נֶעְדָּר מִפְּעֻלָּה	missing in action (mil.)
נִזְקַף לִזְכוּת פְּלוֹנִי	to be attributed to someone, to be in someone's favour
נִזְקַף	to be raised, lifted, erected to be charged
זָקַף	to raise up, lift, set up, erect to charge (an account)
זָקַף לִזְכוּתוֹ	to credit (account)
זָקַף לְחוֹבָתוֹ	to debit (account)
פְּרוֹטֶקְצְיָה	"influence", favouritism, nepotism The term originated (probably during the time of the British Mandate) from the English word "Protection".
קֶסֶם אִישִׁי	personal charm
קֶסֶם	charm enchantment, magic, witchcraft, spell
רֻסַּן	to be curbed, bridled, restrained checked Derives from the noun "רֶסֶן" : curb, bridle.
תְּבוּנָה	intelligence, understanding, reason, wisdom Derives from the root "בין". This noun form is characteristic to many nouns deriving from ע"ו roots. For example: (נוע) תְּנוּעָה (לין) תְּלוּנָה, (שוב) תְּשׁוּבָה.
אֹרֶךְ רוּחַ	patience, forbearance
שֹׁחַד	bribe, bribery

לָקַח שֹׁחַד	-	to take bribes
נָתַן שֹׁחַד	-	to bribe
מְקַבֵּל שֹׁחַד	-	bribee, taker of bribes
"מְמֻלָּח"	- -	(fig.) witty, clever salty, tangy, briny
נְקִיפַת מַצְפּוּן	-	pang (qualm) of conscience, regret
נְקִיפָה	- -	beating, knocking bruise
נְקִיפַת אֶצְבַּע	- -	stirring (raising, lifting) a finger slight effort
נְקִיפַת לֵב	- -	heartbeat repentance, remorse, qualm, pang of conscience
מַצְפּוּן	- -	conscience, scruple hidden place, hidden thing
בַּעַל מַצְפּוּן	-	conscientious
מַצְפּוּן לֹא נָקִי (לֹא טָהוֹר)	-	bad (guilty) conscience
בְּמַצְפּוּן יָשָׁר	-	conscientiously
חֲסַר מַצְפּוּן	-	conscienceless, unscrupulous
פָּעַל לְפִי הַמַּצְפּוּן	-	to make a matter of conscience
לַעֲקֹר הָרִים	- -	(fig.) to do the impossible (lit.) to move (eradicate, abolish) mountains This image brings to mind the well known expression עוֹקֵר הָרִים said of a very brilliant scholar or a powerful debater. The writer of this article plays with the idiomatic association as well as with the literal meaning
כְּרִיָּה	-	digging, mining

כְּרִיַּת פֶּחָם	-	coal mining
תְּכָכִים (תֹּךְ)	- -	intrigue(s), malicious design quarrel, strife Used mostly in its plural form. The singular "תֹּךְ" has a slightly different meaning: oppression, strife, deceit
אִישׁ תְּכָכִים	- -	intriguer, sly, maliciously quarrelsome
חִזֵּק (אֶת יָדַיו)	-	to reinforce, to encourage, to strengthen
נָאוֹת (נְאוֹתָה)	-	(adj, m.) suitable, fit, proper,
הִזְדַּמְּנוּת נְאוֹתָה	-	a good opportunity
לִיסְבּוֹן	-	Lisbon
טוּנִיס, תּוּנִיס	-	Tunisia
כַּיָּאֶה	-	as proper
יָאֶה	-	befitting, becoming, proper, suitable, right
אֵין זֶה יָאֶה לוֹ לְ-	- -	it does not become him to it is "not in character" for him to
שָׁבָה אֶת לִבּוֹ	-	to capture someone's heart, to captivate
שָׁבָה	-	to capture, take prisoner, lead into captivity
יַם-סוּף	- -	the Red Sea Sea of Reeds
סוּף	-	rush, bulrush, reed

הַנִּילוּס	the Nile
נְתִיבֵי הַסַּחַר	trade routes
נָתִיב	way, path, route (fig.) direction
סַחַר	trade, commerce, business
נֶחְפַּר	to be dug
הַסְּפִירָה הַנּוֹצְרִית (לִסְפִירַת הַנּוֹצְרִים)	A.D., Common Era
סְפִירָה	counting, numeration date, era sphere (Kabbalah)
נוֹצְרִי	(n. and adj.) Christian Nazarene, of Nazareth (original meaning)
יֵשׁוּ הַנּוֹצְרִי	Jesus of Nazareth (נָצְרַת)
שִׁפֵּץ	to improve, repair, renovate, overhaul
דָּרְיָוֶשׁ	Darius III (336-330 B.C.) last king of Persia. He was defeated and his kingdom was conquered by Alexander the Great.
שׁוֹשֶׁלֶת תַּלְמַי	Ptolemy's dynasty
שׁוֹשֶׁלֶת	dynasty, lineage, family tree
רוֹמָאִי	Roman
חָדַל	to stop, cease, leave off
הֹדּוּ	India

יַבֶּשֶׁת אַפְרִיקָה	- the continent of Africa
יַבֶּשֶׁת	- continent - dry land Derives from the root יבש: dry.
עָקִיף	- indirect
הִשְׁתִּית (שָׁתַת)	- to base, establish, found, lay the foundation
הַשְׁעָרָה	- assumption, supposition, hypothesis
נוֹעָד לְ-	- designed for Derives from יעד which means: to appoint, fix, designate, determine.
מְהַנְדֵּס	- engineer
יָשִׂים	- applicable
הִתְנַזֵּר	- to abstain from, give up, be like (lead the life of) a hermit
מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ, מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ	- viceroy
שׁוּלְטָן, שׁוּלְטָאן	- sultan
הָלַךְ שְׁבִי	- to be captivated, attracted - to be taken captive
שְׁבִי	- captivity, exile, imprisonment - captives, prisoners
הָלַךְ בַּשֶּׁבִי	- to be taken captive (prisoner), go into captivity
לָקַח בַּשֶּׁבִי	- to take captive

נִמְלַט מִשֶּׁבִי - to escape from (break out of) prison

מְפֻנָּק - spoilt, pampered, fondled

הֵנִיב (לְהָנִיב) - to produce, bear fruit, be fertile
Derives from the root "נוב".

הִכָּה שֹׁרֶשׁ (שָׁרָשִׁים) - to strike roots

בְּתֹם - at the end of
Derives from the root תמם(תַּם).

תַּם - to be finished, completed, to come to an end
- to be exhausted, consumed, spent
- to be destroyed

הִתְעַרְעֵר - to be undermined, shaken, destroyed, demolished, shattered

תָּכְנִיתוֹ נִתְעַרְעֲרָה - his scheme was shattered (upset)

אֲחֻזָּה - estate, property, possession

בַּעַל אֲחֻזָּה - landlord, man of property

מִתְנַקֵּשׁ - assassin, assailant

הִתְנַקֵּשׁ, הִתְנַקֵּשׁ בְּחַיֵּי - to attempt the life of

מִשֶּׁכְּבָר - from long ago (since)

קִדְמָה - progress

קִדֵּם - to advance (trans. v.)
- to welcome, receive, meet
- to precede
- to speed

הִזְרִים	-	to flood, to cause to flow
זִכָּיוֹן	-	concession Derives from the root "זכה" to win.
בַּעַל זִכָּיוֹן	-	concessionaire
בִּלְעָדִי	-	exclusive Pay attention to the difference between the adjective בִּלְעָדִי and the preposition בִּלְעֲדֵי which means: without, except, besides. It seems that the adj. was developed from the preposition - built on the combination of two words: בַּל (not) and עַד-עוֹד (to, more). This development created a new root "בלעד" as found in the verb בִּלְעֵד (to make exclusive) and the noun: "בִּלְעָדִיּוּת" (exclusiveness).
הֶעֱנִיק	-	to grant, bestow, award, present
מֻגְדָּר	-	defined Derives from the root "גדר" to fence, enclose, surround with a wall.
נִסְפָּח	-	appendix, supplement, attachment
	-	attache' (diplomatic service)
	-	attached
סָעִיף	-	paragraph, section, item
סְעִיף מִשְׁנֶה	-	subsection
סֵעֵף	-	to cut (lop) branches
	-	to paragraph, divide into sections
בִּתְנַאי שֶׁ-	-	on condition that
תְּנַאי	-	condition, term, stipulation

עַל תְּנַאי	conditional, contingent
תֹּקֶף	strength, power, force, authority, validity
בְּכָל תֹּקֶף	very vigourously, vehemently
בַּר תֹּקֶף	valid, effective
תָּקְפּוֹ שֶׁל הַדַּרְכּוֹן לְחָמֵשׁ שָׁנִים	the passport is valid for five years
הֶאֱרִיךְ תֹּקֶף	to extend validity
פָּג תָּקְפּוֹ	to be invalidated, lose effect, its validity expires
לְהַבְדִּיל מ-	as distinguished from
הִבְדִּיל	to separate, divide, set apart, distinguish
אֶלָּא אִם כֵּן	unless
דְּמֵי שִׁמּוּשׁ	service charge
דָּמִים	money, cost, charge, fee It is used as such only in the plural form.
מִטְעָן	cargo, load, freight, charge, baggage
מִטְעַן נוֹסְעִים	passenger's baggage
מִטְעַן פְּצָצוֹת	bomb load
שְׁטַר מִטְעָן	bill of lading
רֶוַח נָקִי	net income
סִיַּע	to assist, aid, help to support, serve as evidence

הוֹן הַיְסוֹד, הוֹן יְסוֹדִי - capital fund

הוֹן - capital
- riches, wealth

נִפּוּק - issue (of coins, shares etc.)
The root "נפק" (to go (come)out) came to Hebrew from Aramaic.
It is found only in the הִפְעִיל, הֻפְעַל, פָּעַל, פִּעֵל verb forms, but is mostly used in the פִּעֵל form:
נִפֵּק : to issue, to equip, to issue equipment.

תּוּשִׁיָּה - advice, wisdom, insight, resourcefulness
- help, support

עוֹרְקֵי תַּחְבּוּרָה - arteries of communication

עוֹרֵק תַּחְבּוּרָה רָאשִׁי - arterial road (way)

עוֹרֵק - artery, vein, blood vessel
- channel, way

נֶחֱלַץ - to be pulled out, drawn off
- to escape, be delivered, be extricated
- to pioneer

נֶחֱלַץ לְעֶזְרָתוֹ - to come to someone's help

הִתְעַלֵּם - to overlook, ignore, disregard
- to disappear, hide oneself, be concealed

אִיּוּם - threat, threatening, menace

הֲפַכְפְּכוּת, הֲפַכְפְּכָנוּת - fickle-mindedness, inconsistency, capriciousness
The noun derives from the adj.
"הֲפַכְפַּךְ" or "הֲפַכְפְּכָן" and the root is הפך.

נִתְפַּשׂ לְ-	- to be influenced by, to be caught by
נִתְפַּשׂ, נִתְפַּס	- to be caught, seized, arrested - to be influenced by - to be held responsible be blamed
בֻּלְמוּס	- mania, strong desire - intense (ravenous) hunger
בֻּלְמוּס נְסִיעָה	- wanderlust
בֻּלְמוּס הַשְּׁתִיָּה	- dipsomania
סְפֶּקוּלַאצְיָה	- speculation
מִמּוּן	- financing, financiering "מִמּוּן" is a פִּעֵל noun. Its root can be found in the noun "מָמוֹן" money, that was also applied to the פִּעֵל, פֻּעַל, התפעל verbs forms.
מִמֵּן	- to finance
נָעַץ	- to insert, stick in, fasten, fix upon, thrust
נָעַץ בּוֹ עֵינָיו	- to fix (fasten, rivet) one's eyes on
נָעַץ סַכִּין בַּגַּב	- to stab in the back, thrust a knife at
נָעַץ צִפָּרְנָיו	- to drive (dig) one's nails into
מַכּוֹשׁ	- hoe, pickaxe Derives from the root "נכש" which is used only in הִפְעִיל - הִכִּישׁ : to knock.
מַדְהִים	- (adj.) shocking, amazing

הַדְהִים - to astound, perplex, shock, terrify, amaze

מִלְכַתְּחִלָּה - from the start

לְכַתְּחִלָּה - with premeditation, from the start, directly

מִתְּחִלָּה - at first, in the beginning, formerly, in former times, originally

צְחִיחַ - arid, dry, parched, barren

אֲזוֹרִים צְחִיחִים - arid zones

חוֹלִי - sandy, sabulous
adjective, derives from the noun "חוֹל" : sand.

טַרְשִׁי - stony, rocky
adjective, derives from the noun "טֶרֶשׁ" : stone, rock.
The noun itself is mostly used in its plural form "טְרָשִׁים".

אַדְמַת טְרָשִׁים - rocky ground

סְחוּף-רוּחוֹת - eroded by winds

סָחוּף - eroded

דַּחְפּוֹר - bulldozer. The word is composed of the roots: "חפר"+"דחפ" : to push + to dig.

מְשֻׁכְלָל - perfect, elaborate

קַבְּלָן - contractor. Derives from the root "קַבֵּל".

בְּהַדְרָגָה - gradually, by degrees, progressively

הַדְרָגָה	-	progression, gradation, gradualness
עָלָה עַל שִׂרְטוֹן	-	to run aground
שִׂרְטוֹן	-	sandbank, shoal
שִׂרְטוֹן חוֹל	-	sandbank, sandy bar
נִתְחַוֵּר	-	to be clarified, be made clear, become evident The root is "חָוַר" to become pale, grow white.
תַּחֲזִית	- -	forecast spectrum Derives from the verb "חָזָה": to look, foresee.
תַּחֲזִית מֶזֶג הָאֲוִיר	-	weather forecast
מַד תַּחֲזִית	-	spectrometer
פָּג	- - -	to disappear to grow faint, to be benumbed to evaporate Derives from "פוג".
הוּחַשׁ	-	to be accelerated, hastened, speeded up
בְּאֹרַח נִכָּר	-	(adverb) in a considerable way
אֹרַח	-	path, way, route, mode
נִכָּר	-	recognizable, marked, appreciable, considerable, substantial
סְכוּם נִכָּר	-	a considerable sum
פִּי שְׁנַיִם (שְׁלֹשָׁה)	-	double(twofold), treble (threefold), twise, thrise

תַּקְצִיב	budget
הֻכְתַּר בְּהַצְלָחָה	to be crowned with success
הֻכְתַּר	to be crowned
הֲגַם שֶׁ-, הֲגַם כִּי	although
הֵבִיא לְשִׂיא	to heighten, to climax, to bring to a culminating point
רַגְלֵי הַצָּרְפָתִים נִדְחֲקוּ	the French were driven out or pushed aside..
דָּחַק אֶת רַגְלָיו שֶׁל	to trespass, to encroach upon, to drive a person out and take his place
קָפַץ עַל הַהִזְדַּמְּנוּת (הַמְּצִיאָה)	to snatch an opportunity to jump at (grab) a bargain
עַד תּוֹם	entirely, completely, to the end
קֹדֶם שֶׁפָּקַע...	before expiring (before the... expired)
פָּקַע	to be cracked to be torn to burst forth (out) to expire
פָּקַע תָּקְפּוֹ	its validity expired, to be invalidated
הֻלְאַם	to be nationalized Derives from the noun "לְאֹם": nation, people.
נוֹסְטַלְגִּי	nostalgic
מָצָא בִּטּוּי	to be expressed, to find expression
בְּהִתְעַלֵּם מִן הָעֻבְדָּה	disregarding the fact

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. הַגְשָׁמָה
2. כְּהֶרֶף עַיִן
3. זָקַף לִזְכוּתוֹ
4. קֶסֶם אִישִׁי
5. מַצְפּוּן
6. שָׁבָה אֶת לִבּוֹ
7. יְמֵי קֶדֶם
8. סַחַר
9. יַבָּשֶׁת
10. הִכָּה שֹׁרֶשׁ
11. הִתְבַּקְּשׁוּת
12. בְּצַוְתָּא
13. זִכָּיוֹן
14. בַּר תֹּקֶף
15. דְּמֵי שִׁמּוּשׁ
16. סִפּוּק
17. נֶחֱלַץ לְעֶזְרָה
18. קֶצֶב
19. מְשֻׁכְלָל
20. מֶרֶץ
21. אַנְשֵׁי צַמֶּרֶת
22. הֻכְתַּר בְּנִצָּחוֹן
23. שִׂיא
24. דָּחַק אֶת רַגְלֵי...
25. מָצָא בִּטּוּי

ב. מצא את השרש של המלים הבאות והוסף מלים אחרות הנגזרות מאותו שרש:

1. קִרְיָּה
2. מַחֲשֵׁב
3. הַכְשָׁרָה
4. תְּבוּנָה
5. מְזֻמָּן
6. נוֹצְרִי
7. זִכָּיוֹן
8. בְּעִקְבוֹת
9. מִסְמָךְ
10. הֲפַכְפְּכוּת
11. בְּהַדְרָגָה
12. הִתְנַגְּדוּת
13. מְאֹרָע
14. הֻלְאַם
15. הִזְדַּמְּנוּת

ג. בנין נפעל:

1. לקט מן המאמר את הפעלים המופיעים בבנין נפעל, קבע את השרש הזמן והגוף של כל פועל והוסף את נטיתו בזמנים אחרים.

2. מה הם הסימנים האופיניים לבנין נפעל?

3. בנין נפעל מציין בעיקר פעולה סבילה - הנעשית ע"י אחרים (נִשְׁמַר, נִשְׁבַּר), או פעולה חוזרת - הנעשית ומתקבלת ע"י גוף אחד (נִזְכַּר, נִזְהַר).
לפניך רשימת פעלים בבנין נפעל. הבחן בין פעולה סבילה ופעולה חוזרת, והשתמש בפעלים במשפטים:

נִשְׁפַּט, נִזְכְּרוּ, יִזָּרְקוּ, יֵרָשְׁמוּ, נִכְשְׁלָה, נִשְׁבְּרוּ, נִבְדָּקִים,
נִתְקַלְתָּ, נֶעֱצַר, נִסְחָב, נִזְהָרִים.

4. איזה סוג פעולה מתארים הפעלים הבאים: נִדְבָּרִים, נִפְגְּשׁוּ, נִלְחֲמוּ ?

5. באלו מקרים לא נמצא צורת צווי בבנין נפעל ?

6. מה מיוחד לפעלים הבאים המופיעים בבנין נפעל :
נִכְנַסְתִּי, נִמְלְטוּ, נִשְׁבַּע, נִשְׁעָנִים, נִזְהֶרֶת.

7. ברוב המקרים נמצא כי לא קיים הבדל רב בין הוראת בינוני פעול לבין הוראת הבינוני של נפעל. מצא את צורת בינוני פעול וצורת בינוני של נפעל הנגזרות מן השרשים הבאים והשתמש בהן במשפטים:
מסר, סגר, שבר, שמר, גמר, בדק, כתב.

ד. מצא את ההפכים של התארים והמלים הבאות:

1. נעדר בסיון
2. (שאפתנות) מרוסנת
3. אורך רוח
4. יְמֵי קֶדֶם
5. (דרך) עֲקִיפָה
6. יָרִיב
7. אֲפֵלָה
8. תְּמִיכָה
9. בצורתא
10. בִּלְעָדֵי
11. הִמְתִּין
12. ראשית דבר
13. נִזְקַף לזכותו
14. מִלְּכַתְּחִילָּה
15. (שֶׁטַח) צָחִיחַ

ה. השתמש בניבים מן המאמר במקום המילים בסוגריים:

1. דה לספס השתדל ללמוד את תולדות הארץ בה פעל. במיוחד (משכו אותו) התוכניות השונות לכריית התעלה.

2. מוחמד סעיד העריץ ללא גבול את הדיפלומט הצרפתי (שהיה שונה מן החנוך הקפדני) שכפה עליו אביו.

3. מסתבר שרעיון התעלה לא מיד (נקבע) בלבו של דה לספס.

4. תוך זמן קצר (נתקל המפעל במכשול חדש).

5. נציגי דה לספס ואנשי צמרת השפיעו על הקיסר נפוליאון השלישי (לעזור להם).

6. ספור כרייתה של התעלה מוכיח כי (אין כל שנוי בהסטוריה).

7. הערצתו של מוחמד סעיד לדה לספס נועדה (להביא תוצאות נכבדות) לדה לספס.

8. חלומו של דה לספס (זכה בנצחון).

9. גם בריטניה לא זכתה להינות (לחלוטין) מבעלות זו.

10. בשנת 1875 (נצל את ההזדמנות) בנימין ד'יזרעאלי וקנה 40 אחוז ממניות החברה.

ו. "שְׁמַנְמַן" הוא אדם שמן במקצת. הצורה "שְׁמַנְמַן" היא אחת מן הצורות באמצעותן אנו יוצרים הקטנה. עיקרה של צורה זו הוא הכפלת שתי האותיות הראשונות או האחרונות. לדוגמא: לבנבן, כלבלב. מה יהא הפועל המתאר מעט ומקצת מן התארים הבאים:

אָדֹם, שָׁחֹר, צָהֹב, יָרֹק, סָגֹל, עָגֹל, חָתוּל, זָקֵן, כָּחֹל, מָתֹק, חָמוּץ.

ז. 1. "מַצְפּוּן" הוא מערכת העקרונות המוסריים והערכיים שבלב האדם. האם תוכל להסביר מהו השרש של המילה וכיצד גרם ליצירת מושג זה?

2. האם יש קשר בין "מַצְפּוּן", "צָפוּן", ו"מַצְפֵּן" ?

3. מה פירוש: "לְפַעְנֵחַ אֶת הַצֹּפֶן" ?

4. הסבר בעברית את הבטויים הבאים:
בעל מצפון, מצפון לא נקי, במצפון ישר, חֲסַר מצפון, חֹפֶשׁ המצפון, למען המצפון, פעל לפי מצפונו.

5. מהי "שאלה מַצְפּוּנִית"? האם תוכל לתת דוגמא לשאלה מעין זו?

6. האם יש הבדל בין הבטויים הבאים: נקיפת מצפון, יסורי מצפון, מוסר כליות, חרטה, צער, מוסר השכל. הסבר!

ח. פעלים רבים משמעותם משתנית עם שנוי סמני היחס. הבחן בין הפעלים הבאים (כלם מן המאמר) והשתמש בהם המשפטים:

1. חתם על ; חתם את
2. נִתָּן על שמו ; נִתָּן בשמו של
3. עבר לרשות ; עבר ברשות; עבר מרשות
4. חשש לְ- ; חשש מְ-
5. בקש את ; בקש מְ-

ט. ענה על השאלות הבאות:

1. מה הן התכונות שסייעו לדה לספס להגשים את רעיון תעלת סואץ?
2. כיצד התגלגל דה לספס למפעל כריית התעלה?
3. מה חשיבותה של תעלת סואץ ומדוע נאבקו צרפת ואנגליה זו בזו בקשר לענין זה?
4. האם יש לראות במעבר מים כגון תעלת סואץ אזור מים בין-לאומיים או חלק חוקי מאדמת הארץ בה נמצא מעבר מים זה? כיצד מתבטאות ההשקפות השונות בתולדותיה של תעלת סואץ או כל תעלה אחרת. הבע דעתך בענין זה.
5. מה הן הסבות למבצע סואץ 1956, על פי מאמר זה?
6. למה מתכוון כותב המאמר בדברו על "רגשות נוסטאלגיים" הקיימים באנגליה ביחס לתעלת סואץ?

י. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

אחד מן המכשולים אותם באלץ דה לספס לפתור היה בעוץ בעובדה שרוב "העבודה השחורה" בוצעה ע"י פועלים מצריים. לפי ההסכם האישי שנחתם בין דה לספס ובין המשנה למלך, התחייב שליט מצרים להעמיד את הפועלים לרשות החברה, ואילו החברה מצידה התחייבה להעמיד לרשות הפועלים דיור ומזון. שכר הפועלים היה טוב מזה שהיה מקובל במצרים בימים ההם אבל העבודה היתה מפרכת[1] ותמותת[2] הפועלים נכרת. אט אט נסערו הרוחות במצרים נגד החברה הזרה, "המנצלת את אחינו". באותה תקופה מת סעיד (1863) ואיסמעיל שמשל תחתיו שוכנע כי אין זה לטובת המדינה שפועלים רבים כל כך ירוכזו במפעל יחיד זה. נציגי בריטניה אף הם מעבו טענות דומות לפני השולטן בתורכיה, ובאפריל 1863 צווה השולטן על החברה לחדול מ"עבודת הכפיה"[3] ואף להחזיר לממשלת מצרים את רוב האדמות שנתנו לה שבע שנים קודם לכן.

1. עֲבוֹדָה מְפָרֶכֶת	hard work
2. תְּמוּתָה	death
3. עֲבוֹדַת כְּפִיָּה	forced labour

Unit 25

פירמידות של גולגלות

לא לשוא ידוע נחל קדרון גם כגיא בן הנום (גיהנום) או נחל האש. זאת הבינונו בבירור כאשר נעצרה מכוניתנו ויצאנו, שני ידידי ואני, כדי לצלם את הנוף הפראי של מדבר יהודה ובאותה הזדמנות לבדוק על המפה היכן אנחנו. מסביב מדבר ורוח לוהטת, סעורה. למטה, לרגלינו - תהום קודרת, ומשני צדיה נערמים גושי סלעים - שחורים, צהובים, אדומים. כאילו זה עתה נדם כאן קרב נפילים. ולפתע - ממש מקרוב - נשמע צלצול פעמון ברזל גדול, ומיד אחריו, צלילי פעמוני זהב וכסף, קטנים ועליזים. החלפנו מבטים. הדבר היה כל-כך מפתיע: ליווי מוסיקלי לנוף דרמאטי ופראי. הבינונו: הגענו למר-סבא, אחד המנזרים היוונים-האורתודוכסים העתיקים ביותר, שעדיין נשמרת בהם המסורת החמורה כפי שציווה עליה מייסד המנזר, המתבודד סבא הקדוש.

מאוחר יותר סיפר לי אחד הנזירים כי סבא עצמו גילה את המקום באורח דומה לשלנו: בהיותו כבן 20, הלך מירושלים למדבר בדרך נחל האש, ולפתע שמע צלצול פעמונים. אלא שאותם פעמונים היו דמיוניים. סבא נפל ארצה והתפלל לקצת מים. והנה, בתחתית הנחל נבע מעיין קטן. סבא החליט לחפש את אלוהיו במעמקי גי בן הנום ונשאר לגור באחת המערות. מאוחר יותר הגיעו לכאן הוריו, אנשים עשירים מאד מקאפאדוקיה. לשוא שידלו את בנם לחזור הביתה, שם לא יחסר מאומה. הצעיר סרב, נשאר במערה, לבדו עם רוח האש המשתוללת. אין זו פינה שלוה ונידחת, בה מתוקה הבדידות. כאן יכולים למצוא להם מקום רק אנשים המבקשים להינתק מהעולם, לחיות בבדידות קשה.

מתבודדים אחרים הגיעו למערות שמעל המעיין הקטן והדל בנחל קדרון, וביחד עם סבא הצעיר החלו בונים לעצמם מנזר. הבנין הראשון סביב מערתו של סבא הושלם בשנת 491 והוקדש לניקולס הקדוש. סבא נפטר ונקבר במקום, בשנת 532 בהיותו בן 94.

אי נעימויות

המנזר מתגלה לך לפתע, וגם אז אינך רואה את כולו, אלא רק את מגדל השמירה שלו, שנבנה בידי יוסטיניאנוס. כדי לראות את המנזר כולו צריכים היינו לרדת בשביל צר ומתפתל, אל תחתית הנחל ולטפס על הדופן שממול, עד המערות הגדולות ומזרות-האימים. העליה קשה אך

כדאי היה להגיע אל המערות: מכאן מתגלה גופו העצום של המנזר, אשר דומה עתה למבצר רב עוצמה, המוקף חומה עבה מצדו הצפוני והמערבי - שני הצדדים הנוחים להתקפת אויב.

המראה מדהים. כיפות הכנסיות וצריחיהן הנתמכים בעמודי אבן ענקיים בנויים מדרגות-מדרגות. כל המערכת הזו של בניינים הנערמים זה על גבי זה דומה לכברת ענק כשהדגש הוא על מגדל-השמירה הסוגר עליה מלמעלה ועל כיפת הקתדראלה שהיא מרכזה.

שוב יורדים אל תחתית הואדי ושוב עולים, והפעם כדי להכנס אל המנזר עצמו. ליד הדלת הנמוכה מקומת-אדם, עומד הנזיר (האב מאתיאס) ובידו מפתח שארכו כחצי-מטר. הוא ראה אותנו ברדתנו לואדי וידע כי נחזור ונבקש מים. הוא כבר רגיל למטיילים. האב מתיאס הוא השוער. הוא מעביר אותנו לידיו של נזיר גבה-קומה ורזה מאד. זהו האב יוסף, כנראה הממונה על עניני התיירות והביקורים. אנחנו פוגשים אותו כשהוא מסיים "סיבוב תיירות" עם קבוצת גברים שהגיעו לכאן לפנינו. הוא מדבר אנגלית טובה, אך לאור מבטאו החריף, אני מציע לו לעבור לשפה רוסית. ואמנם האב יוסף הוא רוסי, אם כי נולד ביוגוסלאביה והספיק לעבור דרכים ארוכות וקשות (אף הגיע לאמריקה הדרומית), עד שבא לפני שנים אחדות למר-סבא.

האב יוסף נימוסי מאד, אך נראה כי אינו מרוצה ביותר מן הזרם הגובר והולך של המטיילים המגיעים לכאן. הדבר בא לידי ביטוי כאשר אני מבקש חומר בכתב על אודות המקום, ואולי אף גלויה עם נוף המנזר. "אין אנו אתר תיירות אדוני", הוא משיב, "ואין אנו מוכרים גלויות של המנזר. המנזר שלנו הוא עדיין אחד המנזרים הפעילים, ומסורתנו היא מסורת חמורה מאד". כשאמרתי לו כי בכוונתי לפרסם כתבה על המנזר, ביקש: "אם כך, אולי תואיל לכתוב כי הכניסה למנזר זה אסורה בהחלט לנשים. כבר היו לנו אי-נעימויות בעניין זה. בצבא שלכם יש חיילות והן נכנסו ביחד עם החיילים למנזר. קשה היה להסביר למפקד כי לנשים, אפילו הן חיילות, אסור להיכנס למנזר".

סבא חוזר לקברו

השפע בענף התיירות של המנזר משתקף היטב גם בספר הביקורים. עולים לחדר האורחים שם מבקשנו האב יוסף שנחתום את שמנו בספר האורחים. מסתבר כי במשך 20 השנים האחרונות נתמלאו 201 העמודים של הספר, ואילו במשך החודש האחרון - 21 עמודים. ראשון המבקרים

הישראליים: רב-אלוף יצחק רבין. התאריך: 11.6.67. מקירות חדר האורחים ניבטים עלינו פאטריארכים, קדושים, ואף המלכה והמלך של יוון.

אנו יורדים למקום שבו נקבר סבא הקדוש. לאחר מותו העבירו הצלבנים את גופתו לקושטא, ומשם נחטפה על ידי איטלקי עשיר, והועברה לונציה. שם נשארה עד ה-26 באוקטובר 1965 כשהועברה לארץ ישראל. לפי הסכם בין הכנסיה האורתודוכסית-היוונית לבין הותיקן. כך חזר סבא-המחמיר והסגפן אל נקיקי נחל-האש.

אין זו הגופה היחידה הקבורה במנזר מר-סבא. מתחת המרצפות הגדולות בחצר המרכזית של המנזר, נמצא אולם הקבורה המרווח, ובו מסודרות במעין פיראמידות ובערימות גדולות, גולגולותיהם של הנזירים שחיו ומתו כאן במשך הדורות.

מסתבר כי כך נהגו לקבור את הנזירים האורתודוכסים-היוונים במזרח התיכון, עד בואם של האנגלים. את הנזיר המת היו מניחים על שולחן אבן, ומשאירים את הגופה עד שלא נותרו בה אלא העצמות. ואז, לאחר התפילה, היו מטילים העצמות אל תוך ערמת עצמות כוללת, בעוד שאת הגולגולת היו מציבים בערימה נפרדת, לאחר ציון שם הנזיר על מצחו. בין הגולגלות הנמצאות באולם הקבורה, נמצאות גם גולגלות של 14.000 הנזירים ממדבר יהודה, אשר נטבחו על ידי הפרסים בשנת 614.

הנזירים ששרדו לאחר אותו טבח איום קיבצו את גופותיהם של 14.000 אחיהם וקברון במנזר.

השמש נוטה מעבר למגדל היוסטיניאני וצל המגדל מכסה את כל המנזר. נשמע קול פעמון. הוא קורא לנזירים לבוא לתפילה. הוא גם מצלצל לנו - מזכיר כי הגיעה השעה להיפרד ממקום מופלא זה.

B. Vocabulary and Notes:

גֻּלְגֹּלֶת (גֻּלְגָּלוֹת)	- skull, head
לַגֻּלְגֹּלֶת	- per capita
לַשָּׁוְא	- in vain, for nothing
שָׁוְא	- lie, falsehood - nothingness, vanity
נַחַל קִדְרוֹן	- Kidron Brook. A brook and a valley east of Jerusalem, dividing the East part of the city from the Mount of Olives. The brook winds SE, through the wilderness of Judah and drains into the Dead Sea.
גֵּיא בֶּן הִנּוֹם	- The Valley of (the son of) Hinnom. A deep valley south of Jerusalem. On its sharp turn east, it joins the Kidron Brook. The Bible mentions this place many times, as the area of foreign cults worship, especially sacrifices of childern cremated in honour of the foreign gods (Baal and Molech). This memory of the ritual of cremation connoted the notion of hell and torments, and is found in the Hebrew word for "hell": גֵּיהִנּוֹם.
צִלֵּם (לְצַלֵּם)	- to photograph
פִּרְאִי	- wild, savage, untamed - barbarous, violent
סָעוּר	- stormy, tempestuous
תְּהוֹם קוֹדֶרֶת	- gloomy and dark depth (abyss)

תְּהוֹם (תְּהוֹמוֹת) - depth, abyss
- deep waters

The noun תְּהוֹם is not limited to one gender. It is feminine or masculine, depending on the text itself. However, it is very widely used as a feminine noun.

קוֹדֵר - gloomy, dark, sombre

נֶעֱרַם - to be heaped, stacked, piled, amassed

נָדַם - to be silent
Derives from the root דמם.

נְפִילִים (נָפִיל) - giants, Titans
It is usually used in the plural form.

לִוּוּי - accompaniment (escort)

בְּלִוּוּי - accompanied by

מַר-סָבָא - a Greek-Orthodox monastery, North of Jericho (between Jericho and Jerusalem)

מִנְזָר - convent, monastery, cloister

יְוָנִי-אוֹרְתוֹדוֹכְּסִי - Greek-Orthodox

מְיַסֵּד - founder, establisher

מִתְבּוֹדֵד - hermit, withdrawn, isolated and secluded

יוּסְטִינְיָאנוּס	Justinian. Emperor of the Eastern or Byzantine empire from 527 to 565. Known for his effort to strengthen and spread the faith of the Greek-Orthodox church. He built and rebuilt many monasteries and churches in the holy places in Israel and around it.
שְׁבִיל	path, lane, way
שְׁבִיל הַזָּהָב	golden path (mean)
שְׁבִיל הֶחָלָב, נְתִיב הֶחָלָב	the Milky Way, the Galaxy
הִתְפַּתֵּל	to be twisted, crooked to twist and turn, be inconstant
הַכְּבִישׁ הִתְפַּתֵּל בֵּין הֶהָרִים	the road twisted between the mountains
דֹּפֶן (דְּפָנִים, דְּפָנוֹת)	wall, screen, partition (used as feminine or masculine)
יוֹצֵא דֹּפֶן	exceptional, irregular, unusual
מְזָרֶה אֵימִים	(here, adj.) frightful, fearsome to frighten, to terrify (lit. to spread fears or horrors)
זֵרָה (מְזָרֶה)	to scatter, spread, disperse
אֵימִים	terrors, horrors
מִשְׁטַר הָאֵימִים	reign of terror
הָלַךְ עָלָיו אֵימִים	to frighten
מִבְצָר	fortress, fortification, fort, citadel
רַב עָצְמָה	(adj.) mighty, powerful

עָצְמָה	- - -	(noun) strength, power, might, vigour intensity volume
אֹרַח	-	path, way, manner of life, condition
אֹרַח חַיִּים	-	way of life
אַגַּב אֹרַח	-	by the way, incidentally
בְּאֹרַח זְמַנִּי	-	temporarily
בְּאֹרַח פֶּלֶא	-	marvelously , wonderfully
בְּאֹרַח רִשְׁמִי	-	officially, formally
דִּמְיוֹנִי	-	imaginary, illusory, fictitious
נָבַע	- -	to flow, bubble (fig.) to result
מַעֲמָק (מַעֲמַקִּים)	-	depth, profundity, (in plural) abyss
מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב	-	from the bottom (depths) of the heart
מְעָרָה	-	cave, cavern
קַאפָּאדוֹקְיָה	-	a region in Southern Turkey
נִדָּח	- -	(here: adj.) out of the way, remote banished, exiled
כְּפָר נִדָּח	-	remote village
נִתַּק (לְהִנָּתֵק)	- -	to be removed to be cut off, torn away
נִפְטַר	- -	(here:) to die to get rid of, be freed

נִפְטַר מִן הָעוֹלָם	-	to die, depart this world
מֻקָּף	-	surrounded Derives from the root נקפ (to go round, circulate). The verb is mostly used in the הֻפְעַל הִפְעִיל verb forms: הֻקַּף. הִקִּיף. The noun would be הֶקֵּף (surrounding, periphery).
מַדְהִים	-	shocking, amazing, stunning Derives from the root דהם. It is mostly used in the הִפְעִיל נִפְעַל verb forms : הִדְהִים, נִדְהַם .
כְּנֵסִיָּה	-	church
צְרִיחַ	-	turret, tower
נִתְמַךְ	-	to be supported, maintained, upheld
מַעֲרֶכֶת	-	complex, constellation
כְּבָרָה	-	sieve
קָאתֶדְרָאלָה	-	cathedral
וָאדִי, וָדִי	-	river bed, valley, ravins or watercourse, dry except in rainy season. It is an Arabic word which is very widely used in Hebrew. In its Hebrew usage the word appears in plural also: "וָאדִיּוֹת".
קוֹמַת-אָדָם	-	the height of a person. This expression is used as a measure stick, describing the height of any object in comparison to the height of an average person.

קוֹמָה	- height - stature, elevation - storey, floor
קוֹמָה עֶלְיוֹנָה (רִאשׁוֹנָה, שְׁנִיָּה)	- top (first, second) floor
בְּקוֹמָה זְקוּפָה	- erect, upright, with proud bearing
אִישׁ קוֹמָה	- a man of importance - a man of stature, tall
טַיָּל (טַיָּלִים)	- hiker, rambler Derives from the root טיל and is formed as a noun, similiar to other "professionals' names", as: תַּיָּר, סַבָּל, חַיָּל, תַּגָּג. It means the same as מְטַיֵּל which is even more commonly used.
שׁוֹעֵר	- (here:) gatekeeper - porter, janitor - goalkeeper
מְמֻנֶּה	- in charge, officer-in-charge, trustee, appointee
מְמֻנֶּה לְתַפְקִידִים מְיֻחָדִים	- in charge of special duties
מְמֻנֶּה עַל הַמָּחוֹז	- District Commissioner
לְאוֹר מִבְטָאוֹ הֶחָרִיף	- (in light of..) due to his strong accent
מִבְטָא	- accent, pronunciation - utterance, expression, idiom
חָרִיף	- sharp, pungent, peppery, strong, sharpwitted
אֶמְצָעִים חֲרִיפִים	- strong measures
בִּקֹּרֶת חֲרִיפָה	- sharp criticism
תְּשׁוּבָה חֲרִיפָה	- witty reply

אָמְנָם	- indeed, truely, surely
יוּגוֹסְלַאבְיָה	- Yugoslavia
נִמּוּסִי	- mannerly, polite, courteous
עַל אוֹדוֹת	- about, regarding, concerning
אֲתַר,	- place, site, location
אֲתַר הִסְטוֹרִי	- historic site
בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר	- in every place, everywhere
פִּרְסֵם (לְפַרְסֵם)	- to publish, announce, issue, advertise
כַּתָּבָה	- report, reportage, press message
הוֹאִיל (יאל)	- to be willing, to agree
עָנָף	- branch (in all its meanings) - bough, sprout
הִשְׁתַּקֵּף	- to be reflected - to be seen, to appear
מִסְתַּבֵּר כִּי	- apparently (it turns out; it seems that..)
רַב אַלּוּף	- the highest army rank in Israel, held by the Chief of Staff (corr. to Major-General)
אַלּוּף	- chief, head (of family, tribe etc.) - champion, leader, master - rank in the Israeli Army, equivalent to Brigadier

פַּאטְרִיאַרְךְ - patriarch

צַלְבָּן (צַלְבָּנִים) - Crusader
Derives from the noun צְלָב
(cross; crocifix) and thus the
Crusade is called מַסַּע הַצְּלָב.

גּוּפָה - body, corpse

קוּשְׁטָא - Constantinople

וֶנֶצְיָה - Venice

וָתִיקָן - Vatican

סַגְּפָן - ascetic, abstemious

נָקִיק - cleft, crevice, ravine, gorge

מַרְצֶפֶת (מַרְצָפוֹת) - paving stone
- pavement, tiled floor

מְעֵין, כְּעֵין - like, such as
The word עַיִן in this
connection means appearance,
sight.

נוֹתַר (יָתַר) - to remain

צִיּוּן - mark, indication, pointing out

מֵצַח - forhead, brow

נִטְבַּח - to be slaughtered, killed,
massacred

פַּרְסִים - Persians

שָׂרַד	-	to remain, escape, survive
טֶבַח	-	slaughter, killing, massacre
צֵל	-	shadow, shade

Unit 25

C. Exercises:

א. בנה משפטים עם המלים הבאות:

1. גֵּיהִנּוֹם
2. בְּבֵרוּר
3. גּוֹף פְּרָאִי
4. הִזְדַּמְּנוּת
5. תְּהוֹם
6. לְפֶתַע
7. מְאוּמָה
8. מִתְבּוֹדֵד
9. נָזִיר
10. פֶּנְסִיָּה
11. שְׁבִיל
12. מְמֻצֶּה
13. תַּחֲרוּת
14. נִמּוּסִי
15. בָּא לִידֵי בִּטּוּי
16. אִי נְעִימוּת
17. הֶסְכֵּם
18. טֶבַח
19. פַּעֲמוֹן
20. נִפְטַר

ב. מצא את השורש של המלים הבאות והוסף מלים אחרות הנגזרות מאותו שורש:

1. הִזְדַּמְּנוּת
2. מַפֹּלֶת
3. פַּעֲמוֹן
4. דִּמְיוֹנִי
5. בִּנְיָן
6. עַמּוּד
7. מִגְדָּל
8. תַּחֲרוּת
9. תְּלִיָּה
10. מְפַקֵּד
11. מְבַקְּרִים
12. גֻּלְגֹּלֶת
13. נִטְבַּח
14. תְּדִירוּת
15. עָצְמָה
16. פֶּנְסִיָּה

ג. "כְּנֵסִיָּה" היא מקום בו מתכנסים לתפילה בני הדת הנוצרית. הסיומת "יָּה" מופיעה בעברית בעיקר בשמות קבוציים או שמות מקומות בהם נמצא ריכוז גדול של עצמים דומים.

1. כיצד תקרא בדרך זו ל:
   מקום בו נמצאים ספרים רבים.
   כלל הצמחים הגדלים במקום מסוים.
   כלל העשבים הגדלים במקום מסוים.
   קבוצה של שלשה אחים או שלשה בני אדם.

2. הסבר את המלים הבאות והשתמש בהן במשפטים:
   נַגָּרִיָּה, סַנְדְּלָרִיָּה, רְבִיעִיָּה, חֲמִישִׁיָּה, חֲנֻכִּיָּה, עִירִיָּה.

ד. המלים "מִבְצָר","מִנְזָר" ואחרות תבואנה במשקל "מִפְעָל" המציין בדרך כלל מקום מסגרת או פעולה מסוימת. המשקל ניתן לשנוי קל בהתאם לשורש. לדוגמא: "מִגְדָּל" (מן השרשים השלמים), "מִצְפֶּה" (משרשי ל"ה),"מוֹרָד" (משרשי פ"י), "מַעֲמָד" (משרשים בהם פ' הפועל היא גרונית).

1. מצא במאמר מלים אחרות הבאות במשקל זה.

2. באר את המלים הבאות ומצא את השרש של כל אחת:
   מִבְחָן, מִדְבָּר, מִזְרָח, מִטְבָּח, מִמְשָׁל, מַעֲצָר, מַעֲרָב, מִכְרֶה, מַעְגָּל, מִקְדָּשׁ.

3. איך תקרא למקום בו:
   צוֹפִים, שׁוֹכְנִים, בּוֹטְחִים, קוֹלְטִים, יוֹשְׁבִים, שׁוֹפְטִים, בּוֹנִים, עוֹלִים, יוֹרְדִים, פּוֹגְשִׁים.

ה. "מאכל חָרִיף" הנו מאכל שיש בו הרבה פִּלְפֵּל. האם תדע מה משמעותם של הַטְּעָמִים הבאים וכיצד הם נוצרים:
מָתוֹק, מַר, חָמוּץ, מָלוּחַ, תָּפֵל.

התארים המציינים טעם מסוים יופיעו גם בהוראה ציורית ומושאלת בהקשר לעניינים אחרים. לדוגמא: "מִבְטָא חָרִיף". הבא דוגמאות נוספות והשתמש בתארים הנ"ל.

ו. אחת מדרכי השפה העברית בבנית תארים היא סיומת "ִי" או "ָנִי". לדוגמא: פְּרָאִי (מן "פֶּרֶא"), עִירוֹנִי (מן "עִיר"). רוב רובם של תארים אלו נבנה על יסוד שם העצם.

1. מצא במאמר תארים נוספים הנבנים בדרך זו.

2. מה יהיו התארים הנגזרים מן השמות הבאים:
כְּנֵסִיָּה, תְּהוֹם, בַּיִת, סֶלַע, צָפוֹן, מַיִם, אִשָּׁה, נְעִימוּת, חֹדֶשׁ, רוּחַ.

3. פעמים רבות נמצא שם עצם נוסף הנגזר על פי שם התואר. לדוגמא: רוּחַ - רוּחָנִי - רוּחָנִיּוּת. בנה שמות עצם לתארים אשר מצאת בתרגיל מס' 2, והסבר את ההבדל בין שמות אלו והשמות מהם נגזרו התארים.

ז. 1. כותב המאמר משתמש כמה וכמה פעמים בנטית השם. לדוגמא: "יְדִידִי", "מכוניתנו", "צְהֶיהָ" וכו'. כיצד ניתן לבטא זאת בדרך אחרת? מהו תפקיד נטית השם?

2. מצא במאמר את כל נטיות השם והסבירן.

3. הטה את השמות הבאים ביחיד וברבים: מְעָרָה, מִבְצָר, אָב.

4. סמיכות היא דרך נוספת בה נתן לבטא קנין ושיכות. לדוגמא:
הַמְּעָרָה שֶׁל הָאִישׁ, מְעָרָתוֹ, מְעָרַת הָאִישׁ.
מצא במאמר צרופי סמיכות נוספים ובטא אותם באמצעות המילה "של" או ע"י נטית השם.

5. כיצד תאמר בסמיכות:
בית הספר שלי.
המכונית של ידידי.
גושי הסלעים שלנו.
צלילי הפעמון שלו.
הנוף העצום של המבצר.

ח. ענה על השאלות הבאות:

1. מהו המיוחד לסביבה בה נמצא מנזר מר-סבא ?
2. ספר את הידוע לך על מנזר מר-סבא על פי המאמר.
3. מהו המיוחד למנהגי הקבורה של נזירים יוונים-אורתודוכסים?
4. מהי המסורת החמורה המיוחדת מנזר זה ?
5. מה מייחד את הנזירים השוכבים במר-סבא ?
6. האם השפיעה מלחמת ששת הימים על חיי המנזר ?

ט. תרגם לאנגלית את הקטע הבא:

אזור דרום סיני על פסגותיו[1] הגבוהות ותהומותיו העמוקות, עורר כבר בעבר הרחוק את הדמיון והרגשות המסתורין[2] של בני אדם רבים. משמעות דתית עמוקה ביותר נתנה לאזור זה בשל ההשערה כי אחת מפסגותיו היא הר סיני - הר האלוהים. האזור התקדש במיוחד בימי ראשית הנצרות[3] כאשר נזירים מתבודדים חפשו כאן את הר מתן תורה ואת התגלות[4] האלוהים. נזירים אלו וכנסיותיהם היו למטרה לטבח ושוד[5] של אנשי המדבר. כדי להגן עליהם בנה הקיסר הביזנטי[6] יוסטיניאנוס (במאה הששית לספירה) מנזר - מבצר, מוקף חומות עבות וחזקות, שיגן על הכנסיה שבמרכז.

מנזר זה נושא את שמה של קתרינה הקדושה, והוא נמצא ליד הר קתרינה, אשר לפי האמונה הנו הר סיני. הכנסיה במקום זה הנה מפוארת מאד. יש בה שפע אוצרות וקשוטים וספריה של כתבי יד עתיקים ודפוסים ראשונים של כתבי הקודש. אחד הדברים המיוחדים למנזר זה היא שיטת הקבורה. ליד חומות המנזר יש חלקה קטנה בה נקברים הנזירים, אולם כשנה לאחר מות הנזיר, מלקטים את עצמותיו ומעבירים אותן לערמת הגולגלות והעצמות, הנערמות בבית העצמות. יתכן שמנהג זה מקורו בימים בהם היו נזירים סגפנים מתבודדים במערות, הרחק מכל חברת בני אדם, כך שמותם במערה היה מתגלה רק לאחר שנים...

1. פִּסְגָּה	peak	4. הִתְגַּלּוּת	revelation
2. מִסְתּוֹרִין	mystery	5. שֹׁד	robbery
3. נַצְרוּת	Christianity	6. בִּיזַנְטִי	Byzantine

ו. תרגם לעברית את הקטע הבא:

Strange sepulchral monuments line the Kidron Valley. For nearly two decades Israelis could see them only by standing on the hill at Abu Tor, from where their white facades, shining in the brilliant sunshine, seemed to be part of another world. Today, however, times have changed, and to walk down the Kidron Valley - known also as the Valley of Jehoshaphat - is as simple as strolling along Jaffa Road. Starting from the Tower of the Storks, on the northeast corner of the city wall near the Rockefeller Museum, you take the road descending into the valley. Opposite the entrance to the Lions' Gate is the traditional Mary's Well, behind which is the subterranean Chapel of the Virgin.

To the left rises the Mount of Olives, with the Basilica of the Agony by the roadside, and above it the Garden of Gethsemane - gat shemen (oil press) - and the bizarre Russian Church of Mary Magdalene. To the right is the lofty Temple Hill. Through countless generations, the Mount of Olives has been a favourite place for Jewish burial. Folklore explains that when the Messiah comes, and the last trumpet is sounded from the Temple precincts, those fortunate enough to be interred on the Mount will be first to answer the call.

After walking a hundred meters or so along the highway separating the Temple area from the widespread necropolis of the Mount of Olives, turn sharp right down a narrow, asphalted lane. Immediately on your left is the imposing Pillar of Absalom, a rockcut monolith six meters by six meters, topped by a square turret and an extraordinary concave cone built of smoothly-worked stone blocks, which rises to ten meters high.